

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

וזו מרו שהו'ף לפניו ק'עו'מי
עו'לים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

שבועות תשפ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

חולין פרק ראשון – הכל שוחטין דף יז עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזולץ) 70

תוספות

1 וכל שכן השתא דארחיקו להו טובא – לספרים גרסינן ב"אלו הן הלוקין" (מכות ט"א.)
 2 "לשלם לא קדישה לעתיד לבא", אם כן לרבי ישמעאל חזרו הבמות, וקשה
 3 דאם כן מאי קאמר הבא, לרבי ישמעאל דארחיקו להו טפי? ארביה, אקריבו להו טפי,
 4 כיון דחזרו הבמות!

5 רבי עקיבא סבר בשר תאוא לא איחסר כלל
 6 – תימה! מנא ליה האי? דלמא אמר רבי
 7 דודי ורבי אמר דודאי, ולא פליגי? ושי לומר? אי
 8 לרבי עקיבא מיתסר בשר תאוא, אם כן הוי
 9 הותרה להם בשר נחיריה ודקדושים מודה
 10 דבעיא שחיטה, כדמשמע בסמוך. ואי עבדי
 11 האל – הא בקרא דרשנין מניה היתר נחיריה
 12 כתיב בקר וצאן, כדכתיב: "כי ירדק נמר בכות
 13 במדבר ומצאנו", מכלל ירדקו אלא כי בעו
 14 וביחיה, ומיהו קשה, ודהוה ליה לאוקומי קרא
 15 דהיתר נחיריה בבעלי גומים, דלא חזו להחזיק.
 16 **ב**י אישתרי שחי ליה נזים, דאישתרי לא אישתרי
 17 – לא גרסין? או דלמא לא שניא, דהלשון היה
 18 משמע שיהיה מסתפק אי אישתרי כחלי דחיויי
 19 דידהו או לא, וזה אע"פ, ומתחלה לא נסתפק
 20 במתלה דחולין דידהו או במה שנחרו כשבא, אלא
 21 אלא במה שנחרו במדבר בחיור. והתלמוד
 22 דקשה לו דאפילו דבר טמא אשתרי ליה,
 23 כלומר, דאפילו לנחור בתחלה הם מותרים –
 24 כל שכן מה שנחרו קודם. ומשני: דלמא שלל
 25 של גומ אישתרי להו ולא דידהו, ולכך אסור
 26 לנחור. והשתא שפיר מביעאי לן במה שנחרו
 27 בחיור.

כאן

1 **ו**כל שכן השתא דארחיקו להו טפי! **א**לא אמר
 2 רב יוסף: רבי עקיבא היא, דתניא: **כ**פי ירדק ממך
 3 המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשלום שמו שם וזהה
 4 במקדש ומצאנו" – רבי עקיבא אומר: לא בא הכתוב
 5 בשר נחיריה, משנכנסו לארץ ואמר להן בשר נחיריה;
 6 **א**לא לאסור להן בשר נחיריה, שבתחלה הותר להן
 7 בשר נחיריה, משנכנסו לארץ ואמר להן בשר נחיריה;
 8 ועכשיו שגלו וכול יחזרו להתירן הראשון? **ל**כך
 9 שנינו: לעולם שוחטין, במאי קמפילני? רבי עקיבא
 10 סבר: בשר תאוא לא איחסר כלל, רבי ישמעאל
 11 סבר: בשר נחיריה לא אישתרי כלל, בשלמא לרבי
 12 ישמעאל, היינו דכתיב: **ו**אשתו את בן הבקר, **א**לא
 13 לרבי עקיבא מאי **ו**אשתו? – קדשים שאני. בשלמא
 14 לרבי ישמעאל, היינו דכתיב: **ו**הצאן ובקר ישתט
 15 להם, **א**לא לרבי עקיבא מאי **ו**הצאן ובקר ישתט
 16 להם? **ו**יבחר להם מביעאי להו! – נחיריה שלתן וזו
 17 היא שחיטתן. בשלמא לרבי ישמעאל, היינו דתני:
 18 השוחט ונתבילה בידו, והנחור והמקער – פטור
 19 מלכסות; **א**לא לרבי עקיבא אמאי פטור מלכסות?
 20 הואיל ואיחסר איתסר. בשלמא לרבי עקיבא, דאמר
 21 בשר תאוא לא איחסר כלל – נחיריה דכתיב: **ו**אך
 22 תאכלנו; **א**לא לרבי ישמעאל, **כ**פי ואלי גופיה מי הו שחי? – כי אסר רחמנא – בהמה
 23 דחיוי להקריבה, אבל תיה דלא חיוי להקריבה לא אסר רחמנא. **כ**פי רבי ירמיה: אכרי בשר
 24 נחיריה שהכניסו ישראל עמקן לארץ, מהו? – איתמ? אילמא בשבע שקבשו; השתא דבר
 25 טמא אישתרי להו, דכתיב: **ו**כתים מלאים כל טוב, ואמר רבי ירמיה בר אבא אמר רבי:
 26 כחלי דחיויי, בשר נחיריה מביעאי? **א**לא לאחר מאן. ואיבעית אומא: לעולם בשבע שקבשו,
 27 כי אישתרי להו – שלל של גומ, דידהו לא אישתרי. תיקו. אמר רבא: שגית **ה**כל שוחטין
 28 ו"לעולם שוחטין", **כ**פכל שוחטים" מאי משגית ליה? וכי תימא, בין בצור בין בנבוכית בין
 29 בקריות של קנה – הא דומיא דהנהך קנתי? אי הנהך לשוחטין – היא נמי בשוחטין, ואי
 30 הנהך בנשחטין – היא נמי בנשחטין! **א**לא אמר רבא: **ה**כל שוחטין" – הך לא תאניו פותי,
 31 ותדא לא תאניו ישראל מושור; **ל**עולם שוחטין" – בין ביום, בין בלילה, בין בראש הנה, בין
 32 בראש תסמינה; **כ**פכל שוחטין" – בין בצור, בין בנבוכית, בין בקריות של קנה. **ה**תן ממנל
 33 קציר והמקרה". אבואה דשמואל פגם ושרד פגם ושרד, שגלו להו; כמקרה שנינו. **ה**תן רבנן:
 34 חבא

1 וכל שכן השתא – כשגלו. לאסור להם בשר נחיריה – כדכתיב בהווא קרא
 2 דרבי ירדק ממך המוקים וגו: "ובחרת מבוקר ומצאנו". וגו'. שבתחלה – במדבר.
 3 הותר להם בשר נחיריה – מדיא קרא נפקא ליה, דכתיב: **כ**פי ירדק וחתת –
 4 ממכל יעד השתא לא נעטור על החיות. ועכשיו נעטלו – רב יוסף קאמר ליה.
 5 בשר תאוא לא איחסר כלל – וקרא "ואל"

6 פתח אוהל מועד לא הביאר (ויקרא ז)
 7 בקדשים כתיב. והאי דכתיב (דברים יב)
 8 "ובל אות נפשך תאכל בשר" לא אורווי
 9 הותרה בשר תאוא אתא, אלא כדורשי
 10 ליה רבי אלעזר בן עזריה בפרק יכסוי הדם"
 11 (תלמוד פ"א, דלא ואיל תורה דרבי ארין, א"ל אלא
 12 יצילן אדם בשר אלא לאתא, ויבין א"ל ירדק...
 13 וחתת" בא לחזור על השחיטה כבישוס
 14 לארץ, ואף על גב דקרא בפסולי המוקדשין
 15 נעטור על ידי פמולן משתעי, כדמוקמינן
 16 בבבורות (זבא, א"ל זמון וחי גמרין חולין
 17 מניהו, כדאמרין בפרק שני (חולין כ"א);
 18 מוקש צבי ואיל לפסולי המוקדשים, מה
 19 פסולי המוקדשים שחיטה – אף צבי ואיל
 20 בשחיטה, וזכר ואיל חולין גינהו. בשר נחיריה
 21 לא אישתרי כלל – הילכך לא מלה הכתוב
 22 בביאת ארץ לא הותר בשר תאוא.
 23 וחתת דכתיב בחאי קרא – לא בביתא
 24 הארץ נתליה, אלא אורחא דקרא למכתב
 25 וביחיה באבילת בשר, אי נמי, למאי דרשנין
 26 בכבורות (ט"א, "ובחת ואלת" – אין
 27 בפסולי המוקדשין שפירו אלא הותר וביחיה
 28 ואבילה, ולא גיזה ועבודה, אי נמי, לאסור
 29 שחיטת חולין נחיריה, כדדרשנין ליה
 30 בשוחטין (ז"ב, "כי ירדק... וחתת" –
 31 ביריוק מקום אתה וזבת, ואי אתה וזבת
 32 בקרוב מקום. ושם – אלמא נעטור על
 33 השחיטה באהל מועד שבמדבר; ונתבילה
 34 – כגון על ידי פמולן סבין או שתייה או
 35 דרסה, והנחור – מדרת, ולשון נחיריה –
 36 שקורעת לארביה, מנחיריה ע"י החיה.
 37 והמקער – סימנין, וביחיה קרא דשטעה
 38 כסוי, כגון צבי ואיל. **פ**טור מלכסות –
 39 דכתיב: אישר יאכל, ושפר וכסה" –
 40 בראוי לאבילה הכתוב מדבר. ואפילו מאן
 41 דמחיב כסוי בשוחט ומצאנו טרפה –
 42 הכא מודה, דשחיטה מיהא בעינן, דגמי
 43 שפיכה שפיכה משחוטין חוץ, והתם שחיטה
 44 כתיב, בפרק יכסוי הדם" (חולין פ"א, א)
 45 אלא לרבי עקיבא – על כסוי הדם
 46 במדבר נעטור, ונתרתן היתה שוחטתן,
 47 והנחור בזמן הזה נמי בעי כסוי **א**בשר
 48 יאכל" – עבשי צבי ואיל בטומאה – כן תאכלנו לבקר וצאן משתבסו לארץ. שאף על פי שאני מעטנין שחיטה לחולין משתבסו לארץ, בקדשים של עבשיו –
 49 אין צריכין לאביל בטוהרת הקודש, אלא כצבי ואיל של עבשיו. שהטמא והטהור אובלין בקערה אחת. אלא לרבי ישמעאל כ"י. כי אסר רחמנא – בשר תאוא
 50 במדבר. שתבסו ישראל – אליבא דרבי עקיבא, מהו לאובלין אחר בניסוק? מי אמרין: כי אסר רחמנא בשר נחיריה לאחר ביהא – הני מילי לנחור אחרין כן לאביל,
 51 אבל הנחורות ובאות מן המדבר, הואיל וישעת נחירתן היתר היתה – תו לא מתסרי. תו לא דלמא לא שניא. ודרשו וקבל שבר הוא, שצריכין אנו לעמוד על השבת ואף
 52 על פי שכבר עבר? חזירים יבישם שקורין **ב**קבשו. ובתיב מלאים כל טוב וגו' – סיפיה דקרא **ו**אבאלת ושבעת. **א**לא לאחר מבואן – דהיינו תאובת ואף
 53 שחלקו. דלא שרא להו רחמנא טומאה אלא בשעת שלל, דכתיב (דברים כ) **ו**אבאלת את שלל אחיבך". וגו'. שבע שנים כבשו ושבע שנים חלקו – כדאמרין בפרק **א**ין
 54 נעריך" (שחיב י"א). שלל של גומ – דכתיב (שם דברים ו) **א**ישר לא מלאת, וכתביב נמי: **א**ישר לא שילל אחיבך". שנית הכל שוחטין – ומקומה כל בשוחטין, דאמרן;
 55 הכל טענים ערובין ואפילו עקם, וקוליהם שוחטין – נמי מוקמם ליה דאמרן, דאשמענין דאף על פי שללו לא חזרו להיתירן הראשון, ואין בשר נאכל אלא בשחיטה.
 56 וכי תיבא בין בצור כ"י – דלאו בנשחטין אתא לאורוי, אלא בשוחטין. **א**לא אמר רבא – כולה בשוחטין. ויחבל שוחטין תרתי דתני במתניתין. **ה**וא לבויה וזדא
 57 למשומר – דאמרן בריש פרקין (חולין ג"א). בין בלילה – כשאבוקה כנגדו, כדאוקימנא (זבא י"א). בין בראש הנה – ולא הישתיין דלמרו: ליה השמים עולה
 58 לשחוט. **בין בראש הספינה** – בין דנתן לקמן (חולין מ"א). כולה שוחטין שרי, ומדבוא מילתא דלנקר ספינהו הוא עובד. **פגם ושרד**
 59 **פגם ושרד** – עשה בסבין פגמות ורבה אדמות וזו לזו, ושרד לארץ ישראל לידע אוזו אסורה ואינו בשורה. כן עשה פגמים ושולש. **שלחו ליה** – סימן או חבא
 60 בפנימות. **כמקרה שנינו** – שפגמותיה מכותות לעומקן ויש לפגם שני עוקצים, כשאתה מוליך צפרן מסוף הסבין לראשה צפרן חזרת בעוקץ של צד הראש, וכשאתה
 61 בדרך מראשה לסופה צפרן חזרת בעוקץ של סופה.

כאן

חז"ל. פרק ראשון - הכל שחטין דף יח עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" ר"א תוספות

1 שחטורו - "אדרישטי" באבנא - כל דהו, כדתיב "אבנים שלמות". דלא מר סבינאי
2 שלא ארעה סבינו לרובם. מעברין ליה - מאומנותה, שלא ימכור בשר עור. נמצאת
3 סבינו יפה - משמתינו ליה משום אפקרותא, שחצתין פניו, כדקימא לן: מגדול על
4 כבוד ליה, בכרובת פקרי נמי שמו"ר (ט"א). נפרתא - פקש, פרתא תרגום של "פרש".
5 דאפילו רובי לא מוכרין - והבא נמצאת

6 סבינו יפה מכריזין עליה דטרופה היא, משום
7 קנסא, ולגוסי מרדא שקבטין ליה לזבונה.
8 שפתיה ועבריה - דקסברי כי אמר רבא
9 מעברין ליה, אפילו נמצאו סבינו יפה קאמר,
10 לנביה - דרבא רב דזנא. במילתיה - של
11 שבו זה הוא אולי תמצאו לו זכות, מפלי - בניס
12 קניסי תלמידי עליו לוח, ועריך להשחבר, נפלא.
13 תרגום של "סוף", ואבשריה - דקסברי, נפלא.
14 דאמר רבא מעברין ליה - בשאלא נמצאת
15 סבינו יפה קאמר. לכאב - לרבא רב דזנא,
16 שהעברו וזאת ממשוה. שילוחיהו קעברין
17 - שדרי צינו למצאו לו זכות, ועבשי שמעטו
18 אן נא עריבין לחורו ולדמיכלן בן שן תלושה
19 - שנתלת הלחן מן האדם. אם בהבנה.
20 לאפקו עבריהו דבעלי חיים. הא נבתייה -
21 דאפילו תלושה מן הדו וקבועת בלחן הדו
22 כסבין פגומה. שיש הפרש בין לו. כהדא -
23 כשרה, אלא על גב דאין כל רוחב, את קימא לן
24 היכא הדולק והביא אפילו סבין כל שדוא
25 כשרה. מחוברת - בעליליה חיים, רבי, דאמר
26 אין שחטין במחובר. נפלא מגל קציר - דרך
27 הליכתא חוץ קורעת רביה הלל מפי
28 שראשית כפתים מאה. נישא אבל באבילה
29 אמרה - עיריה וחבלה אטו הובאה, איסור
30 הדתה שייך גולה באבילה. אלא פוסלין
31 ומכשירין בו' - ולשון פסול הדבשר אשחטיה
32 קאי, לביב שמאי פסולה שחטתה ונבלה היא,
33 ולביב הלל שחטתה כשרה אף באבילה, ואל
34 תדוקי מנה סייעתא לרבי יוחנן, ומיהו, דרבי
35 יוחנן איחא, דגמרא גמיר ליה מרבו. מה
36 השוחט מתוך הבעבע - מטבעת גזלה
37 שדאי עלזנה לכולן קאמר, שאר טבעות
38 למעלה הימנה, ושירי בה מלא החוט על פני
39 כולה - לצד הראש, שלא תהא לסבין לצאת
40 מן הטבעת לצד הראש על גמור כל הטבעת
41 כולה - בשאלא תחוט - כלומר, על
42 דהו. אבל אם קודם שנגמר את כולה הגרים את
43 הסבין לצד החוט ויצא מן הטבעת, וגמר את
44 השחטתה למעלה מן הטבעת, שאר מקום
45 שחטה, שהיא הגרמה שאנמרה למשחטני
46 אף על פי ששחט רוב הקנה במוקם שחטה -
47 שפלי רובא, אלא תחוט בפסול, רבי יוסי ברבי
48 יהודה אומר מלא החוט על פני רובה -
49 אם שירי בה מלא חוט השערה מן הטבעת לצד
50 הקנה על פני רוב הטבעת, כלומר, שחתיך רוב
51 הקנה בתוך הטבעת, ובמיטעתה גרים ויצא ממנו לצד הראש, וגמר השחטתה למעלה
52 הימנה - כשרה, דברובא אבשריה לל שחטה, ומקטני "מוך לראש" שחט מנה דלא חיש אי
53 דהוא. ואת דמפרשי דבכל הטבעת חשיב הגרמה לרבנן ולרבי יוסי, דכין שחתיחל
54 לשחט בתוך הטבעת שירי ציבור כל השחטתה ליתנה לרבנן, וא רובא ליה יוסי, ואינו
55 כן, דברדיא חטא תופסא דאין חילוק מוקם הקנה בין חות הטבעת לאורי שבין
56 טבעת לטבעת, ופולגתיהו בטבעת הגדולה, לפי שאין מוקם שחטה למעלה הימנה. דרבי
57 תנא דרבי יוחנן בן אנטיגוס במשיי, שירי בה בחוט שחט ראש מקף את כולה - כשרה. ורבי
58 ועד הדין - שחט מנה טבעות גדולה שחטה ראשונה קאמר. ואל דקרי ליה טבעת סתמא -
59 מילכות לארבו של קנה ומחברים ראשי שחטה, מקטני "מוך לראש" שחט מנה דלא חיש אי
60 הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה - דרובא כבולה, ואף רבי יוסי ברבי יהודה לא אפר - כלומר,
61 הטבעת. אלא במטעת גירלה שחטת את כל הקנה - הלך שחטא קנה. אבל בשאר טבעות -
62 את כל הקנה דמפרשיה, שרעית השבט שחטתה - לא קנה נהיה, ואף על גב דמקטין רובא,
63 אמרין רבא כבולה. אבל לשוחט מוקם כשר לשחטה משום אלא טעמא, אל אמרין רובא כבולה,
64 שבתוך הטבעת המכסה אותו מבפנים מוקף קנה.

1 וכלמה פנימה המזבח כתי שחטורו דף צפון - ואם תאמר, והיאך נה המזבח? דאנה
2 יעמא אבנים בלא פנימה? ואם תליקוי בברול - אינא איסורא דילא נתק
3 עליון ברזלי? ולכא לממר נמי על ידי שמה, דעל כרחך על ידי שמר נמי לא ידו
4 חלקות שלא תתגור בן הצפור, מדאמר במסכת עבודה זרה פרק י"ט "שיטמלא" (ב"ב,
5 בני אבני מזבח שחטתו אבני עץ גזונות תי

6 וכלמה פנימה המזבח? פרי שחטורו בה צפורן, מיתובי:
7 קמה פנימה המזבח? רבי שמעון בן יוחאי אומר: מפה,
8 רבי אלעזר בן יעקב אומר: פניה! - לא קשיא: הא
9 כסדיא, הא באבנא. אמר רב הונא: האי מכתבא דלא מר
10 סבינאי קמי רבם - משפתנין ליה, ורבא אפר: מעברין
11 ליה, ומכריזין אבשריה דטרופה היא. ולא פליגי: קאן
12 בישמטא סבינו יפה, קאן בשלא נמצאת סבינו יפה.
13 רבינאי אמי: היכא דלא נמצאת סבינו יפה - ממשכמ
14 ליה בפרתא, דאפילו לגוי נמי לא מוכרין, והוא ממשכמ
15 דלא מר סבינו קמיה דרבא בר חיינא, שפתיה ועבריה
16 ואכרוי אבשריה דטרופה היא; אקלעו מר וזמרא ורב
17 אשי לנביה, אמר להו: ליעניו רבה במלכותיה, דתלו ביה
18 טפלי, ברקה רב אשי לסביניה ונמצאת יפה, ואבשריה.
19 אמר ליה מר וזמרא: ולא ליהוש מר לכסא? אמר ליה:
20 שילוחיהו קא עברין. אמר רבה בר הונא: שן תלושה
21 וצפורן תלושה - מותר לשחוט בה לכתחלה. והא
22 אנו תנו: חיון מופלא קציר ותקנהו, והשנינים והצפורן,
23 כרמי: שחטן חונקין? שן אשן לא קשיא: הא כהדא, הא
24 בתרתי: צפורן אצפורן לא קשיא: הא בתלושה, הא
25 בתקופרת. משנה השוחט במגל קציר בדרך הליכה
26 - ביה שמאי פוסלין, וביה הלל מבשרין, ואם תליקוי
27 שניה - הרי היא כסבין. גמרא אמר רבי יוחאי בר אבא
28 אמר רבי יוחנן: אף כשהקשירו ביה הלל, לא הקשירו
29 אלא לטהרה מידי נבילה, אבל באבילה אסורה. אמר
30 רב אשי: דיקא נמי, דקתני "בית שמאי פוסלין ביה
31 הלל מבשרין", ולא קתני "בית שמאי אוקרין ביה הלל
32 מתירין" - וליתמיהו, ליתני: "בית שמאי ממטאין ביה
33 הלל מטהרין! אלא, פוסלין ומכשירין, ואוקרין ומיתין
34 - קרא מילתא היא. משנה השוחט מתוך הטבעת ושירי
35 בה מלא חוט על פני כולה - שחטתה כשרה. רבי יוסי
36 ברבי יהודה אומר: מלא חוט על פני רובה. גמרא רב
37 ולשמאל אדמי תריוויה: הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה, ואף
38 רבי יוסי ברבי יהודה לא אמר אלא במטעת הגדולה,
39 הואיל ומקפת את כל הקנה, אבל בשאר טבעות - לא.
40 ובשאר טבעות לא? והתניא, רבי יוסי ברבי יהודה אומר:
41 השוחט

1 וכלמה פנימה המזבח כתי שחטורו דף צפון - ואם תאמר, והיאך נה המזבח? דאנה
2 יעמא אבנים בלא פנימה? ואם תליקוי בברול - אינא איסורא דילא נתק
3 עליון ברזלי? ולכא לממר נמי על ידי שמה, דעל כרחך על ידי שמר נמי לא ידו
4 חלקות שלא תתגור בן הצפור, מדאמר במסכת עבודה זרה פרק י"ט "שיטמלא" (ב"ב,
5 בני אבני מזבח שחטתו אבני עץ גזונות תי
6 וכלמה פנימה המזבח? פרי שחטורו בה צפורן, מיתובי:
7 קמה פנימה המזבח? רבי שמעון בן יוחאי אומר: מפה,
8 רבי אלעזר בן יעקב אומר: פניה! - לא קשיא: הא
9 כסדיא, הא באבנא. אמר רב הונא: האי מכתבא דלא מר
10 סבינאי קמי רבם - משפתנין ליה, ורבא אפר: מעברין
11 ליה, ומכריזין אבשריה דטרופה היא. ולא פליגי: קאן
12 בישמטא סבינו יפה, קאן בשלא נמצאת סבינו יפה.
13 רבינאי אמי: היכא דלא נמצאת סבינו יפה - ממשכמ
14 ליה בפרתא, דאפילו לגוי נמי לא מוכרין, והוא ממשכמ
15 דלא מר סבינו קמיה דרבא בר חיינא, שפתיה ועבריה
16 ואכרוי אבשריה דטרופה היא; אקלעו מר וזמרא ורב
17 אשי לנביה, אמר להו: ליעניו רבה במלכותיה, דתלו ביה
18 טפלי, ברקה רב אשי לסביניה ונמצאת יפה, ואבשריה.
19 אמר ליה מר וזמרא: ולא ליהוש מר לכסא? אמר ליה:
20 שילוחיהו קא עברין. אמר רבה בר הונא: שן תלושה
21 וצפורן תלושה - מותר לשחוט בה לכתחלה. והא
22 אנו תנו: חיון מופלא קציר ותקנהו, והשנינים והצפורן,
23 כרמי: שחטן חונקין? שן אשן לא קשיא: הא כהדא, הא
24 בתרתי: צפורן אצפורן לא קשיא: הא בתלושה, הא
25 בתקופרת. משנה השוחט במגל קציר בדרך הליכה
26 - ביה שמאי פוסלין, וביה הלל מבשרין, ואם תליקוי
27 שניה - הרי היא כסבין. גמרא אמר רבי יוחאי בר אבא
28 אמר רבי יוחנן: אף כשהקשירו ביה הלל, לא הקשירו
29 אלא לטהרה מידי נבילה, אבל באבילה אסורה. אמר
30 רב אשי: דיקא נמי, דקתני "בית שמאי פוסלין ביה
31 הלל מבשרין", ולא קתני "בית שמאי אוקרין ביה הלל
32 מתירין" - וליתמיהו, ליתני: "בית שמאי ממטאין ביה
33 הלל מטהרין! אלא, פוסלין ומכשירין, ואוקרין ומיתין
34 - קרא מילתא היא. משנה השוחט מתוך הטבעת ושירי
35 בה מלא חוט על פני כולה - שחטתה כשרה. רבי יוסי
36 ברבי יהודה אומר: מלא חוט על פני רובה. גמרא רב
37 ולשמאל אדמי תריוויה: הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה, ואף
38 רבי יוסי ברבי יהודה לא אמר אלא במטעת הגדולה,
39 הואיל ומקפת את כל הקנה, אבל בשאר טבעות - לא.
40 ובשאר טבעות לא? והתניא, רבי יוסי ברבי יהודה אומר:
41 השוחט

1 וכלמה פנימה המזבח כתי שחטורו דף צפון - ואם תאמר, והיאך נה המזבח? דאנה
2 יעמא אבנים בלא פנימה? ואם תליקוי בברול - אינא איסורא דילא נתק
3 עליון ברזלי? ולכא לממר נמי על ידי שמה, דעל כרחך על ידי שמר נמי לא ידו
4 חלקות שלא תתגור בן הצפור, מדאמר במסכת עבודה זרה פרק י"ט "שיטמלא" (ב"ב,
5 בני אבני מזבח שחטתו אבני עץ גזונות תי
6 וכלמה פנימה המזבח? פרי שחטורו בה צפורן, מיתובי:
7 קמה פנימה המזבח? רבי שמעון בן יוחאי אומר: מפה,
8 רבי אלעזר בן יעקב אומר: פניה! - לא קשיא: הא
9 כסדיא, הא באבנא. אמר רב הונא: האי מכתבא דלא מר
10 סבינאי קמי רבם - משפתנין ליה, ורבא אפר: מעברין
11 ליה, ומכריזין אבשריה דטרופה היא. ולא פליגי: קאן
12 בישמטא סבינו יפה, קאן בשלא נמצאת סבינו יפה.
13 רבינאי אמי: היכא דלא נמצאת סבינו יפה - ממשכמ
14 ליה בפרתא, דאפילו לגוי נמי לא מוכרין, והוא ממשכמ
15 דלא מר סבינו קמיה דרבא בר חיינא, שפתיה ועבריה
16 ואכרוי אבשריה דטרופה היא; אקלעו מר וזמרא ורב
17 אשי לנביה, אמר להו: ליעניו רבה במלכותיה, דתלו ביה
18 טפלי, ברקה רב אשי לסביניה ונמצאת יפה, ואבשריה.
19 אמר ליה מר וזמרא: ולא ליהוש מר לכסא? אמר ליה:
20 שילוחיהו קא עברין. אמר רבה בר הונא: שן תלושה
21 וצפורן תלושה - מותר לשחוט בה לכתחלה. והא
22 אנו תנו: חיון מופלא קציר ותקנהו, והשנינים והצפורן,
23 כרמי: שחטן חונקין? שן אשן לא קשיא: הא כהדא, הא
24 בתרתי: צפורן אצפורן לא קשיא: הא בתלושה, הא
25 בתקופרת. משנה השוחט במגל קציר בדרך הליכה
26 - ביה שמאי פוסלין, וביה הלל מבשרין, ואם תליקוי
27 שניה - הרי היא כסבין. גמרא אמר רבי יוחאי בר אבא
28 אמר רבי יוחנן: אף כשהקשירו ביה הלל, לא הקשירו
29 אלא לטהרה מידי נבילה, אבל באבילה אסורה. אמר
30 רב אשי: דיקא נמי, דקתני "בית שמאי פוסלין ביה
31 הלל מבשרין", ולא קתני "בית שמאי אוקרין ביה הלל
32 מתירין" - וליתמיהו, ליתני: "בית שמאי ממטאין ביה
33 הלל מטהרין! אלא, פוסלין ומכשירין, ואוקרין ומיתין
34 - קרא מילתא היא. משנה השוחט מתוך הטבעת ושירי
35 בה מלא חוט על פני כולה - שחטתה כשרה. רבי יוסי
36 ברבי יהודה אומר: מלא חוט על פני רובה. גמרא רב
37 ולשמאל אדמי תריוויה: הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה, ואף
38 רבי יוסי ברבי יהודה לא אמר אלא במטעת הגדולה,
39 הואיל ומקפת את כל הקנה, אבל בשאר טבעות - לא.
40 ובשאר טבעות לא? והתניא, רבי יוסי ברבי יהודה אומר:
41 השוחט

1 יוסף רב רבי חיאי מבולי עלמא גמיר - כלומר, לא שמעה מרב ושמואל. ומה שאין
2 אוכלין אותו במקומה - וחסרא בעלמא דהא, ולא על פי רב ושמואל. ופריך ולית
3 ליה לרבי יוסף, ודמי דלא אמר רב ושמואל, מכל מקום דיהא אסור, כיון שנהגו
4 במקומה אסור.

5 **כיון** דאנן כייפינן להו בו - בפרק קמא
6 וסנהדרין (הא). משמע איפסי לענין
7 לישול רשות להן, לרשות פטור משלם.
8 דאמר: מהכא לחתם מהני, מהתם לרבא מאין
9 דאמר רבנו תם. ולענין אסור ודתינו בני ארץ
10 ישראל ערפי, דחכימי טפי. אבל לענין הפקעת
11 ממונן - ראש הגולה ערפי, כדאמרין התם
12 דרבא שטת איהון. מן חוקק - ואמרין נמי: **אלא**
13 סיוח שבט שיהיה חתם. **אלא** ראשי גליות שבבבל
14 שרדו את הדם בבבל, ו'חוקק' מבין רגליו'
15 ש'לוי בניו של הלל ששמעיהו' תורה
16 בריבם. ואמרין בפרק שי דהירוש' (א.א.) ג'שיא
17 שבארץ ישראל אין מביא שיער, משום דאיבא
18 בבבל ראשי גולה ונשיח ממנו. **ה"נ** מילי היבא
19 דרעתו לחזור. לפי האי שניא משמע
20 דהותרין משום שהלך לשם ונתנין עליו אף על
21 גב דרעתו לחזור. ואי אפשר לומר כן, דרב אשי
22 גופיה דרביא חביא, ואת מקוץ לה בפרק 'מקום'
23 שנתנה' (פסחים א.א.) כאן נזכר לחזור, בו
24 רבה בר רב תנה דאבל דאיתירא. ואין לחוש
25 בבנאי קהני לצידק, ולדעול ונתנין עליו
26 דחזרי מקום שרעתו לרשות שה. אי נמי, מה
27 משתלח בין דעתו לחזור לאן דעתו - הני מילי
28 מנבל ארצן ישראל ומארץ ישראל לבבל
29 שהולכים אחר מקום שרעתו לארץ שה. אבל
30 מנבל לבבל ומארץ ישראל שרעתו לארץ ישראל -
31 נתנין עליו משום שהיה מקום שיבא משם ויחזיר
32 מקום שהלך לשם. כן דעתו לחזור בין אף
33 דעתו לחזור.

34 **א** דלמא פגע אלוהי נג - מ'רש בקנטרס: שחט
35 למטה מן החיטי. וקשה דאם כן הוה ליה
36 למימר 'חוקי'. והא רב אפא דאמי שריר ברטיס
37 כשרה, ממה נפשך פלג אורב פפי, דהא אפילו
38 פגע נגמב שחט פלג אורב ולא עניו ועוד, כיון
39 דאתא לפלוגי לא הוה ליה למימר 'איתמר', אלא
40 'רב'

41 **ב** קרבתי: 'י'קפנו בו מלאכי אלהים'
42 **אמר** רב אמירא פר מר יגוקא: הנה קאמינא קמיה דרבי חייא בריה דרב אינאי, ואמר לי: שיר
43 בחיטי - פשרה. **אמר** ליה רבנא לרב אשי: **אמר** לי רב שמן מסוכר, אוקלע מר וזמרא לאיתרין
44 **דרוש**: שיר בחיטי - פשרה. **מר** בר רב אשי **אמר**: פגע בחיטי - פשרה, שיר בחיטי - מרפה.
45 והלכתא:

1 **השוחט בשאר טבעות, אף על פי שאין מקיפות את**
2 **כל הקנה, הואיל ומקיפות את רוב הקנה - שחיטתו**
3 **כשרה, ומוקרת פסולה; העיר רבי הניאן בן אינטינוס**
4 **על מוקרת שהיא פשרה! אמר רב יוסף: רבי יוסי בר**
5 **יהודה תרמי קאמר, רב ושמואל קברי קוותיה כפרא,**
6 **ולפיני עליה כפרא. - והא 'לא אמר' קאמריו - הכי**
7 **קאמר: חלקה פמותר הדורות, ואין חלקה פמותר**
8 **בשאר טבעות. לפי סלוק רבי יודא אבל מוקרת דרב**
9 **ושמואל, אמרי ליה: שם חמוריה דרב ושמואל איהו**
10 **אמר להו: מאן אקרה - יוסף בר חייא, יוסף בר חייא**
11 **מבולי עלמא גמיר! שמע רב יוסף, איקפר, אמר: אנה**
12 **מבולי עלמא גמירנא? אנה מרב יהודה גמירנא, דאפילו**
13 **ספיקו דגברי גרים; דאמר רב יהודה אמר רבי ירמיה**
14 **בר אבא, ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל:**
15 **שלישית מתירין את הכבור בקמוס שאין מוקתין. ורבי**
16 **יודא, לית ליה ונתנין עליו חמורין המקום שיצא משם**
17 **וחמורין המקום שהלך לשם? אמר אבוי: הני מילי מנבל**
18 **לרב ומארץ ישראל לארץ ישראל, אי נמי מארץ**
19 **ישראל לבבל, אבל מנבל לארץ ישראל, כיון דאנן**
20 **כייפינן להו עברין קוותיה, רב אשי אמר: אפילו היבא**
21 **מנבל לאיתרין ישראל, הני מילי היבא דרעתו לחזור, רבי**
22 **יודא אין דרעתו לחזור. תנה, אמר ליה אבוי לרב יוסף:**

23 **והא רבנן דאתו מקחוזא אמרי, אמר רבי יודא משמיה**
24 **דרב נתנין: מוקרת כשרה! אמר ליה: הנהא הנהא**
25 **ופשטיה. רבי שמעון בן לקיש אבשר כפרא דכוכבא,**
26 **קרי עליה רבי יוחנן: גיסא גיסא! אמר רב פפי משמיה**
27 **דרבא: פגע בחיטי - מרפה. אימינאי להו: פגע ונגע בהן,**
28 **דרכתי: 'תקפנו בו ונחם', או דלמא פגע ולא נגע,**
29 **בדרכתי: 'תקפנו בו מלאכי אלהים'?**
30 **אמר רב אמירא פר מר יגוקא: הנה קאמינא קמיה דרבי חייא בריה דרב אינאי, ואמר לי: שיר**
31 **בחיטי - פשרה. אמר ליה רבנא לרב אשי: אמר לי רב שמן מסוכר, אוקלע מר וזמרא לאיתרין**
32 **דרוש: שיר בחיטי - פשרה. מר בר רב אשי אמר: פגע בחיטי - פשרה, שיר בחיטי - מרפה.**
33 והלכתא:

34 חתיכת רוב הקנה אולקין ולשן ראשון נראה לי. ואין כאן מנשול להחליף החלכת, והיא לית הלכתא כבולוה אלא כרבי תינאן בו. אינטינוס **מורבת דרב ושמואל** - חטושתה חתך
35 שאר הטבעות, ודחשי ליה איתרו הגרמה, דארמיה שאר הטבעות לאו מקום שחטה ניהו. וכל שלא במקום שחטה קרי הגרמה. כדאמרין לקמן (חולצין י"א.) הגרים שליש ושחט
36 שליש, אלמא החלת שחטה שהיא שלא במקומה קרי הגרמה. ועדין אין כאן התייה. **מאן אמרה** - לראת מילתא ששמיה דרב ושמואל אמרו לה. יוסף בר חייא אמרה, דהרץ לעיל
37 דרב ושמואל כשרי ליה כוותיה כפרא בו, דהיינו בר יוסף ברזילה התלמוד. **מבולי עלמא גמיר** - ושמוע דבר מפי אחר שלא דברו בדברים כמו שאנאמו. **אפילו ספיקו**
38 **דגברי גרים** - כשרי ומומי לן שמועה האומרים לו שבת ממי שמעה, היה שונה בר יהודה בשמועה: קבלתיה מפי פלוני וספק דיה בודא אי פמלוי קבלה או פמלוי דאמר.
39 רב יהודה אמר לי רבי ירמיה ספק משמיה דרב ספק בו. שלשה - הירושת. **מתירין את הכבור** - לישחט במדינה, במום מבואר וגלוי לכל שהוא מום. דקיימא לן בבכורות (כ"א.)
40 דאפילו מום הגולוי כשרי ליה לריתא תלמב. כדתנין: הושתא את הכבור ואחר כך דראה את מומו, רבי מאיר אומר: הואיל ושחט שלש על פי מומיה אסור. דאוקלע מר בבמין שבוקן. ואף
41 על פי שאם משתנין בבכרות ביתא ב'ין צדק (כ"א.) לית ליה בו - כחמיה. **לית ליה** - את מתנייה דהא בפסחים במקום שנתנה' (א.א.) **מנבל לבבל** - שם המתנייה בבבל. ובה מקומות
42 דרבה. **כיון דאנן כייפינן להו** - כלבני ארץ ישראל לקדשו ולעשר ולעבור שנה. כדאמרין בשמעתא: כפרא דהירוש' (א.א.) ולדיני קנסות. שאם סמיה בבבל. **עברין כוותיהו**
43 - כן אלוקין ביהודה, ואין את עירבין לחלוק כבוד לתקומתו, ובארץ ישראל הוה אבלי ליה. **רבנן דאתו ממחוזא אמרי** **אמר** רבי יודא משמיה דרב ושמואל - חטושתה חתך
44 שמואל כשרה, והוא מבבל ודתינו ביה איתירא. **נראה נורא ופשיטה** - כל נור מתפשט במקום שהוא רגיל שם, כלומר, כל מקום חוקק אחר מנהגו, אית דוכתא בבבל ודתינו ברב
45 ושמואל, אלא דהכתא אלא דהנו איתירא. **בחרא בחרוא** - בחרוא נורא - שם כובע יש למעלה מן הקנה ככובע על ראש האף. אלא כיון שחטף על פי הקנה לבבל את חוקק, אלא
46 במין כובע ממש דהו עשוי, ומאמצעיתו למעלה הולך ובלה ונעשה חרוד במין קולמוס שקורי 'הלים', ואותו שפיו נקרא שפיו כובע. כפרא - בעליונו של כובע, בגנו. **גיסא גיסא**
47 - חגה הגס. כלומר, רוח מרוא הבשר, דאין כשר אפילו לרבי תינאן אלא במקום שחידדו מתחיל לעלות. **חיטי** - **גלגלין. דומין לחטיק ומתורן על הקנה אצל הכובע. **פגע**
48 **ולא נגע** - אבל סמוך להם מאד חתך. **שיר בחיטי** - גזיה מקעת לצד דרשא ומקעת לצד הקנה, כגון שחחבה, דהיינו פגע ונגע. הכי רסוקין: **מר** בר רב אשי **אמר** - פגע בחיטי
49 כשרה. שיר בחיטי טרפה.

1 **השוחט בשאר הטבעות -** כל הקנה או רוב חללו. **הואיל ומקיפות את הרוב -**
2 **לראת מילתא נמי אמרין רובא כבולה, לשחייתו קנה ומקום כשר לשחיטה. ומגומרת**
3 **- אפילו רובא בתוך הטבעת ומיעוטא למעלה מטבעת הגדולה. ומילתא באנפי נפשה**
4 **דהא, וחסמתה היא, ורבנן קאמר ליה על. על מורבת שהיא כשרה -** ואפילו כולה למעלה
5 מן הטבעת הגדולה. וכי אמריה רחמנא הגרמה
6 הלכה למשה סיני - שישפיע טובע ולמעלה
7 אמריה, כולקמן תרילי י"א. וכדי הלכתא
8 דכל עדות הלכתא היא. תרמי אמר - לענין
9 החתיכת הקנה אית ליה רובא כבולה. דיוקן
10 דהתוך חרוב כהבשר - כשרה. ולענין לשווי
11 לשאר הטבעות מקום שחטה יהושע הקפת
12 הרוב, אמרין נמי רובא כבולה. **רב ושמואל**
13 **כשרי ליה כוותיה כפרא** - והחתיכת רובא
14 במקום שחטה כחתיכת כולה. **ולפיני עליה**
15 **כפרא** - לשוחטין שאר הטבעות מקום
16 שחטה שמוע טעמא דרבא כבולה לא שמוין.
17 **והא לא אמר קאמריו** - והא הכי קאמריו רב
18 ושמואל: 'זאק רבי יוסי לא אמר', אלמא טעמא
19 דהייך קאמריו, ולאו טעמא דיהודא: **חבי קאמריו**
20 **לחבר** כו - **האי קאמריו** **לחבר** הכי
21 משמע: לא אמר ולא כלום, שאן הלכה כמותו
22 אלא כטבעת גדולה. **ולא לישחט איתירא**
23 **דפרשטאן לעיל, דהוצגט מנשחטת**
24 **לשחוט בה חשיב הגרמה, עד שיתחוק כולה**
25 **לרבנן או רובא לרבי יוסי, פופש ררב ושמואל**
26 **הכי: אבל בשאר טבעות לאו רובא חשיב**
27 **שאם חתך רובא חשיב הגרמה** הגרים יצא
28 מודה דפסול, דרוב הטבעת לא הוה רוב הקנה,
29 דהא ונתן אוקלע את כולה. **ולא למימר**, כדי
30 דאם כן מאי קמתיבניה? **הא דתיא שפיר**
31 קאמריו, ובריתא דקמתיבניה ליה לא קתיב הגרים!
32 דאם ליה תינאן: הגרים לא איתריןן ליה למינח, וכן
33 רבא וכן הגרים מאי קא שמענן ליה? והגרים
34 הדיכי ציפו לאכשורי? **הא דתיא לא שחט רבא**
35 וכי תינאן: משום דקא שמענן לן דריציה דשאר
36 טבעות לא חשיב הגרמה, הוה כן מאי קאמר
37 'הואיל ומקיפת את רוב הקנה? **הא** אית טעמא
38 לאו משום רובא ומיעוטא דהא. אלא משום דאין
39 כאן חורת הגרמה: לשון שלישי: אבל בשאר
40 טבעות לא קאמר - שם שאם שחט טבעת
41 רוב כל חלל הקנה והגרים חודה שחטא פסולה,
42 מגיד רוב הקנה אסור רוב הטבעות שאינו רוב
43 הגנה. **לית ליה** - תרא - דאם כן בהדיא הוה
44 מפרשי ליה. ועוד, מדרך קמי קמתיבניה? **הא**
45 **לא קתיב בה הגרמה לכלל** לאי כשהגרים מוקעת
46 לה, אמאי תלי טעמא כהואיל ומקיפת את רוב
47 הקנה? הקפה דידתו מאי איתניא? **הא** תר
48 חתיכת רוב הקנה אולקין ולשן ראשון נראה לי. ואין כאן מנשול להחליף החלכת, והיא לית הלכתא כבולוה אלא כרבי תינאן בו. אינטינוס **מורבת דרב ושמואל** - חטושתה חתך
49 שאר הטבעות, ודחשי ליה איתרו הגרמה, דארמיה שאר הטבעות לאו מקום שחטה ניהו. וכל שלא במקום שחטה קרי הגרמה. כדאמרין לקמן (חולצין י"א.) הגרים שליש ושחט
50 שליש, אלמא החלת שחטה שהיא שלא במקומה קרי הגרמה. ועדין אין כאן התייה. **מאן אמרה** - לראת מילתא ששמיה דרב ושמואל אמרו לה. יוסף בר חייא אמרה, דהרץ לעיל
51 דרב ושמואל כשרי ליה כוותיה כפרא בו, דהיינו בר יוסף ברזילה התלמוד. **מבולי עלמא גמיר** - ושמוע דבר מפי אחר שלא דברו בדברים כמו שאנאמו. **אפילו ספיקו**
52 **דגברי גרים** - כשרי ומומי לן שמועה האומרים לו שבת ממי שמעה, היה שונה בר יהודה בשמועה: קבלתיה מפי פלוני וספק דיה בודא אי פמלוי קבלה או פמלוי דאמר.
53 רב יהודה אמר לי רבי ירמיה ספק משמיה דרב ספק בו. שלשה - הירושת. **מתירין את הכבור** - לישחט במדינה, במום מבואר וגלוי לכל שהוא מום. דקיימא לן בבכורות (כ"א.)
54 דאפילו מום הגולוי כשרי ליה לריתא תלמב. כדתנין: הושתא את הכבור ואחר כך דראה את מומו, רבי מאיר אומר: הואיל ושחט שלש על פי מומיה אסור. דאוקלע מר בבמין שבוקן. ואף
55 על פי שאם משתנין בבכרות ביתא ב'ין צדק (כ"א.) לית ליה בו - כחמיה. **לית ליה** - את מתנייה דהא בפסחים במקום שנתנה' (א.א.) **מנבל לבבל** - שם המתנייה בבבל. ובה מקומות
56 דרבה. **כיון דאנן כייפינן להו** - כלבני ארץ ישראל לקדשו ולעשר ולעבור שנה. כדאמרין בשמעתא: כפרא דהירוש' (א.א.) ולדיני קנסות. שאם סמיה בבבל. **עברין כוותיהו**
57 - כן אלוקין ביהודה, ואין את עירבין לחלוק כבוד לתקומתו, ובארץ ישראל הוה אבלי ליה. **רבנן דאתו ממחוזא אמרי** **אמר** רבי יודא משמיה דרב ושמואל - חטושתה חתך
58 שמואל כשרה, והוא מבבל ודתינו ביה איתירא. **נראה נורא ופשיטה** - כל נור מתפשט במקום שהוא רגיל שם, כלומר, כל מקום חוקק אחר מנהגו, אית דוכתא בבבל ודתינו ברב
59 ושמואל, אלא דהכתא אלא דהנו איתירא. **בחרא בחרוא** - בחרוא נורא - שם כובע יש למעלה מן הקנה ככובע על ראש האף. אלא כיון שחטף על פי הקנה לבבל את חוקק, אלא
60 במין כובע ממש דהו עשוי, ומאמצעיתו למעלה הולך ובלה ונעשה חרוד במין קולמוס שקורי 'הלים', ואותו שפיו נקרא שפיו כובע. כפרא - בעליונו של כובע, בגנו. **גיסא גיסא**
61 - חגה הגס. כלומר, רוח מרוא הבשר, דאין כשר אפילו לרבי תינאן אלא במקום שחידדו מתחיל לעלות. **חיטי** - **גלגלין. דומין לחטיק ומתורן על הקנה אצל הכובע. **פגע**
62 **ולא נגע** - אבל סמוך להם מאד חתך. **שיר בחיטי** - גזיה מקעת לצד דרשא ומקעת לצד הקנה, כגון שחחבה, דהיינו פגע ונגע. הכי רסוקין: **מר** בר רב אשי **אמר** - פגע בחיטי
63 כשרה. שיר בחיטי טרפה.

חזו"ן. פרק ראשון - הכל שחטין דף יט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קלפט תוספות

1 והלכתא משיפו בובע ולמטה כשרה - קודם שיתחיל הבובע לשפע ולעלות -
2 כשרה. משם ולתוך טרפה. והיינו דשיר בחיטו - כלומר, כמאן דאמר שיר בחיטו
3 כשרה. לא ברבנן ולא כרבי יוסי - דאפילו רבי יוסי לא מכשר אלא היבא דהואי
4 רובא ושחטתה בתוך תובעת, אבל כולה חילקה מנתבעת הגדולה מודה ופסולה. היא
5 כולה מנתבעת. ואם לא חילקה

והלכתא: משיפו בובע ולמטה - בשרה, והיינו דשיר
בחיטו. רב נחמן אקשר משיפו בובע ולמטה. אמר
ליה רב הון בר רב קטינא לרב נחמן: קמאן? לא פרבנן
ולא פרבי יוסי פרבי יהודה! אמר ליה: אגא לא חילק
דענא ולא בילק דענא, אגא שמענתא דענא, דאמר
רבי תימא בר אבא אמר רבי יוחנן, ואמרי ליה אמר
רבי אבא בר יבדא אמר רבי הנינא, ואמרי ליה אמר
רבי יעקב בר אריד אמר רבי יהושע בן לוי: משיפו
בובע ולמטה - בשרה. והוא רבי יהושע בן לוי:
מגורמת דרבנן - בשרה לרבי יוסי פרבי יהודה, ודרבי
יוסי פרבי יהודה - בשרה לרבי הנינא בן אנטיגונוס.
פשיטא! מהו דתימא רבי הנינא בן אנטיגונוס אדרבנן
קאי, קא משמע לן. ואימא הכי נמי! - אם, בן
העיר עליה" מיפעו ליה. והלכתא פרבי הנינא בן
אנטיגונוס, דקאי רב נחמן פותיה. אמר רב הונא אמר
רב אסי: מחלוקת בששחט שני שליש והגרים שליש,
דרבנן סברי: בולה שחיטה בענין כמפסעת גדולה, ורבי
יוסי פרבי יהודה סבר: רובו ככולו, אבל הגרים שליש
ושחט שני שליש - דברי הכל פסולה, דכי נפקא
חיותא בענין רובא בשחיטה וליפא. אמר ליה רב
הסדא: אדרבא, לימא מר אפכא: מחלוקת שהגרים
שליש ושחט שני שליש, דרבי יוסי פרבי יהודה סבר:

1 דכ"פ אבא אמר". ועוד, ולקמן גריס בקטורס: "מר בר רב אשי אמר שחט בחיטו כשרה,
2 שיר בחיטו טרפה". ועל כרוך הוא "פגע" היינו פגע ולא נגע, פגעו בחיטו היינו פגע
3 ונגע. אם כן פתשט מינה דהאי "פגע" הדבא היינו פגע ולא נגע דאף על גב דפליגי,
4 דמר סבר טרפה ומר סבר כשרה. בלשון מידא לא פליגי, וכי היכי דהאי פגע ולא נגע
5 האי נמי לא נגע ולא נטרא לא נגע. ודמע ולא נגע
6 היינו שחטת למעלה מן החיטו. ושחטת מיהו
7 דרב פפא לפשט תביאי. דהא דקאמר משמיה
8 דרבא שיר בחיטו כשרה, דהיינו פגע ונגע, אם
9 כן האי דקאמר רב פפי משמיה דרבא: פגע בחיטו
10 טרפה - פגע ולא נגע הוא, שחטת למעלה
11 מחיטו. ובדמר רב רב אשי גריסין: פגע בחיטו
12 טרפה, שיר בחיטו כשרה. אך קשה קצת,
13 לדשון "מר בר רב אשי אמר" שמענתא שבא
14 לחלק על רבינא שלפניו ושמא, לפי שבא
15 לחסיף פגע בחיטו שליו החוביר רבינא. אמר
16 הכי, אמר רב הונא אמר רב אסי - קמיין
17 אסי חביר של רב כדנא, שהיו גדולים, דלספריה
18 דרב אל ודו עריכין וסנהדרין לונב. אבל רבי
19 אסי לאו היינו רב אסי, דנטן מרוב דתא דהו,
20 כדאמרין ב"ביתקין" געסין נטב; ורב אמר רב,
21 אסי חבני חשיב דאריעא דישיראל מןקב כיפס
22 ליה לרב הונא.
23 דילמא רב יוסי פרבי יהודה הוא - תימה,
24 דלא משני רובו של אחד היינו ושט,
25 ומאי אחד - מיוחד בשפיטמוס, כרב אדא רב
26 אהבה דלקמן בפרק שני (כחא). אמר רבנן
27 דרבי יוסי יהודה פליגי בבושט שמו בקנה
28 הגרים שליש ושחט שליש כר רב הונא אמר
29 רב כשרה - והא דפסול רב הונא
30 לעיל הגרים שליש ושחט שני שליש - התימ
31 משמיה דרב אסי, ודבא משמיה דרב
32 שחט

מירי דתיה אחצי קנה פגום, ורבנן: התימ מקום שחיטה, הקא לאו מקום שחיטה. אכל שחט
שני שליש והגרים שליש - דברי הכל בשרה, דהא תנן: רובו של אחד כמאווה! אמר ליה רב
יוסף: מאן נימא לן דההוא רובא דהתם לאו רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? דלמא רבי יוסי
פרבי יהודה קתני לה? אמר ליה אבוי! אמו כל רובי דעלמא רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? אהו?
אמר ליה: אגא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי. לישנא אחרניא אמרי לה,
אמר רב הונא אמר רב אסי: מחלוקת שהגרים שליש ושחט שני שליש, דרבי יוסי רב רבי
יהודה סבר: מירי דתיה אחצי קנה פגום, ורבנן: התימ מקום שחיטה, הקא לאו מקום שחיטה.
אכל שחט שני שליש והגרים שליש - דברי הכל בשרה, דהא תנן: רובו של אחד כמאווה.
מתקין ליה רב הסדא: מאן יודא רובא דהתם לאו רבי יוסי פרבי יהודה קתני
לה? דלמא רבי יוסי פרבי יהודה קתני לה? אמר ליה רב יוסף: אמו כל רובי דעלמא רבי
יוסי פרבי יהודה קתני לה? אמר ליה: אגא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי.
הגרים שליש ושחט שני שליש והגרים שליש - רב הונא אמר רב, בשרה, רב יהודה אמר רב:
טרפה. רב הונא אמר רב בשרה, פי נפקא חיותא - בשחיטה קא נפקא; רב יהודה אמר רב
טרפה, בענין רובא בשחיטה וליפא. שחט שליש והגרים שליש ושחט שני שליש - רב יהודה אמר
רב: בשרה. אתו שיליה לרב הונא, אמר להו: טרפה. שמע רב יהודה איקפד, אמר: מריפאנא
ובקשר, ובקישנא מריף! אמר רב הונא: שפיר קא מוקיפד; חדא, אהוה שמוע ליה מיניה
דרב ואגא לא שמעי ליה, ועוד, והאיפא רובא בשחיטה. אמר ליה רב הסדא: לא תתירי קד,
דאם

1 דא. ורבנן - התימ הוא פגום במקום שחטת הוא. ובין דאין טרפות בקנה עד שתפסק רובא כדאמרין ב"אלו טרפות" (חולין מד,א), חייך ליה כמי של פגמא. ואף על
2 גב דכי נפקא ליה חיותא לאו כולה רובא בשחיטה פגום, מיהו במקום שחטתה מיהו נפקא כולה חיותא. אבל הגרמה - לאו שחטתה הוא, ולא מקום שחטתה הוא. וכי
3 נפקא חיותא רובא דהיינו פגום - כפסולא נפק, דשלא במקום שחטתה היא פלוגא דמיתא וחיטא. דהא תנן - בפרק שני (חולין כו,א), רובו של אחד כמאווה - ואם
4 שחט רובא רובא דהיינו וחקל לו - כשרה, אלמא רובא כמבולה. ולענין הגרמה מיהו, דהא אכתבה רובא. ומתורתיך חותני מלא חותני על פולה - למעטיש חותני תחלה
5 קאתו, ולא למעטיש היבא דהגרמה סוק. אמר רובא דשחיטה קאמינא - כל תנא דאדיל בשחיטה בתר רובא קאמינא. דרבי יוסי פרבי יהודה היא ולא רבנן, דהא שמענין להו
6 דפליגי בה ואמרי דלא אולעין שחיטתה בתר רובא. טיפף חיותא - שחטת אמענע ברוב סימן הוא. הייב גריסין: רב יהודה אמר רב טרפה פגע רובא בשחיטה - דלא גריסין
7 "כי שחט חיותא בענין רובא בשחיטה", דהא רב יהודה לא במיפק חיותא תלי טעמא. דקאמר ביספא: שחט שליש והגרים שליש ושחט שני שליש והגרים כשחיטה, והא על
8 גב דרבא אמר דהוה רובא מיפק חיותא לאו בשחיטה הוא. אתו שיליה לרב הונא אמר רב: מריפא - מנבאר דנפשיה אמר. ולא משמיה דרב. מולא אמר להו "כדי קאמר רב
9 טרפה", ורב יהודה אמרה משמיה דרב.

32 כובע ולמטה כדארין. מחלוקת - דרבנן ורבי
33 יוסי. בששחט - תחלה בתוך השחטת שני
34 שליש הגרמה. דהיינו מלא החוט של רובה
35 אחר כך הגרים שליש האחרון. בולה שחיטה
36 בענין כמבועת הגדולה - כלומר, במקום
37 הראוי לנבועתה, וכל שלש למטה הימנה. רובו
38 ככולו - וגמרה לה שחיטה ברובה, ומאן
39 איילן מתוך כבשר שחטתה בעלמא הוא.
40 אבל הגרים שליש - תחלה, שתחילת
41 לשחטת למעלה מן השחטת ושחט חוץ אחרון
42 במקום שחטתה. פסולה - אפילו לרבי יוסי.
43 דיציאת חיותא של בהמה ברוב סימן הוא.
44 וכשנתק רוב הסימן לא נתק אוהו רובא
45 בשחיטה. בענין רובא בשחיטה - כלומר -
46 ההוא רובא דמפק חיותא ביה בענין בשחיטה.
47 מירי חיותא אחצי קנה פגום - דאמר
48 לקמן (חולין נטז,א) דירי שחטת חוץ קנה פגום
49 מאילו; חילקה עליו כל שדוא וגמרו -
50 שחטתו כשרה. ואף על גב דכי נפקא חיותא
51 לאו רובא בשחיטה. והיא הגרמה דמיטשא
52 נמי כפיגמא בעלמא הוא, וכי מוסקי עליה
53 ושחט רובא לא מיפסלא. ומיהו, דבא בתוספת
54 כל שדו לאו תלי דלא מצטרפא הגרמה
55 לכאשריטתה. האיל לאו מקום שחטתה
56 הוא. ורבנן - התימ הוא פגום במקום שחטת הוא. ובין דאין טרפות בקנה עד שתפסק רובא כדאמרין ב"אלו טרפות" (חולין מד,א), חייך ליה כמי של פגמא. ואף על
57 גב דכי נפקא ליה חיותא לאו כולה רובא בשחיטה פגום, מיהו במקום שחטתה מיהו נפקא כולה חיותא. אבל הגרמה - לאו שחטתה הוא, ולא מקום שחטתה הוא. וכי
58 נפקא חיותא רובא דהיינו פגום - כפסולא נפק, דשלא במקום שחטתה היא פלוגא דמיתא וחיטא. דהא תנן - בפרק שני (חולין כו,א), רובו של אחד כמאווה - ואם
59 שחט רובא רובא דהיינו וחקל לו - כשרה, אלמא רובא כמבולה. ולענין הגרמה מיהו, דהא אכתבה רובא. ומתורתיך חותני מלא חותני על פולה - למעטיש חותני תחלה
60 קאתו, ולא למעטיש היבא דהגרמה סוק. אמר רובא דשחיטה קאמינא - כל תנא דאדיל בשחיטה בתר רובא קאמינא. דרבי יוסי פרבי יהודה היא ולא רבנן, דהא שמענין להו
61 דפליגי בה ואמרי דלא אולעין שחיטתה בתר רובא. טיפף חיותא - שחטת אמענע ברוב סימן הוא. הייב גריסין: רב יהודה אמר רב טרפה פגע רובא בשחיטה - דלא גריסין
62 "כי שחט חיותא בענין רובא בשחיטה", דהא רב יהודה לא במיפק חיותא תלי טעמא. דקאמר ביספא: שחט שליש והגרים שליש ושחט שני שליש והגרים כשחיטה, והא על
63 גב דרבא אמר דהוה רובא מיפק חיותא לאו בשחיטה הוא. אתו שיליה לרב הונא אמר רב: מריפא - מנבאר דנפשיה אמר. ולא משמיה דרב. מולא אמר להו "כדי קאמר רב
64 טרפה", ורב יהודה אמרה משמיה דרב.

חולין. פרק ראשון - הכל שוחטין דף יט עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל" - (שטיינזלץ)

תוספות

1 **שחט** במקום נקב מרו - תימה. פשיטא דכשרה, מידי דהוה אחזי קנה פנים וגמרו!
2 ויש לומר: דלא נקטיה אלא משום דבעי למבעי אחרתי. **שחט** ופגע בו נקב
3 מוד מרוא ליה טרפה - ולא דמי לשחט שליש הגורים שליש ושחט שליש, דכשרה לרב
4 יודיה עובדי. דחתם אלא במקום שחיטה, אבל שחט במקום נקב ערף טימא, לפי שהוא
5 במקום שחיטה מהגרים שליש ושחט שליש.

6 **הרב** רבינו יצחק בן אשר. **השוחט** מן הצדדין
7 - מענין למידי דוקא ידעבד, ואפילו החויר
8 סימנין, גידיה אטו לא החויר. ובקונטרס לא
9 פירש בן.
10 **מסתברא** - כמאן דאמר אף מחויר - תימה.
11 דלא הוה ליה למימר "מסתברא".
12 הוה היתובא וגמרה הוה דא ממתוברא למאן
13 דאמר מחויר דוקא! לוי לומר. דלכתולה פליגי.
14 אבל לכולי עלמא ברעבד כשרה לכל ענין.
15 ולחבי קאמר "מסתברא", ד"המולק מן העורף"
16 משמע כדון מליקה דלכתולה שחית מן העורף.
17 לא

1 **דאם** בן **מפסדת** לה **לקמייתא**; **התם** מאי **טעמא** קא
2 **מכשירתי**? **דכי** נפקא **חיותא** - **בהשירה** קא נפקא,
3 **הבא** נמי כי נפקא **חיותא** - **בהגרימה** קא נפקא.
4 **איכלע** רב **נחמן** ל**סורא**, **בעו** מייחזי: **שחט** שליש
5 **הגורים** שליש **ושחט** שליש, **מהו?** **אמר** להו: **לאו**
6 **חינו** ד**רבי אלעזר** פר **מינוימי**, **דאמר** רבי **אלעזר** פר
7 **מינוימי**: **שחיטה** העשויה **במסרק** - **בשרה**? - **ודלמא**
8 **במקום** **שחיטתו** - **במקום** **שחיטה** מאי **למימדי?**
9 **מזו** **התיקא** **בעיני** **שחיטה** **מפורעת** **לויפא**, **דא**
10 **משמע** לן. (סיכין ככ"ד) **ויתבי** רבי **אבא** **אחוריה** **דרב**

11 **קנהא** **ויתבי** רב **קנהא** **קמיה** **דרב יהודה**, **ויתבי** **קאמר**: **שחט** שליש **הגורים** שליש **ושחט**
12 שליש, **מהו?** **אמר** ליה: **שחיטתו** **בשרה**. **הגרים** שליש **ושחט** שליש **הגורים** שליש, **מהו?**
13 **אמר** ליה: **שחיטתו** **פסולה**. **שחט** **במקום** **נקב**, **מהו?** **אמר** ליה: **שחיטתו** **בשרה**. **שחט** **ופגע**
14 **בו** **נקב**, **מהו?** **אמר** ליה: **שחיטתו** **פסולה**. **או** **רבי אבא** **אמרה** **קמיה** **דרבי אלעזר**, **או**
15 **רבי אלעזר** **אמרה** **קמיה** **דרבי יוחנן**, **אמר** ליה: **מאי** **שאנא**? **אמר** ליה: **שחט** **במקום** **נקב** -
16 **נעשה** **כמי** **ששחט** **גוי** **וגמר** **ישראל**, **שחט** **ופגע** **בו** **נקב** - **נעשה** **כמי** **ששחט** **ישראל** **וגמר**
17 **גוי**. **קר** **עליה**: "גוי, גוי". **אמר** **רבא**: **שפיר** **קרי** **עליה** "גוי גוי"; **בשלא** **התם**, **כדתיה** **לה**
18 **לישראל** **למשחט** **רובא** **ולא** **שחט**, **כי** **נפקא** **חיותא** - **בידא** **דגוי** **קא** **נפקא**. **אלא** **הבא**,
19 **מכדי** **משחט** **שחיט**, **מה** **לי** **במקום** **נקב**, **מה** **לי** **פגע** **בו** **נקב?** **משנה** **השוחט** **מן** **הצדדין**
20 **שחיטתו** **בשרה**, **המולק** **מן** **הצדדין** - **מליקתו** **פסולה**. **השוחט** **מן** **העורף** - **שחיטתו**
21 **פסולה**. **המולק** **מן** **העורף** - **מליקתו** **בשרה**. **השוחט** **מן** **הצואר** - **שחיטתו** **בשרה**, **המולק**
22 **מן** **הצואר** - **מליקתו** **פסולה**; **שכל** **העורף** **בשר** **למליקה**, **וכל** **הצואר** **בשר** **לשחיטה**. **ומצא**
23 **בשר** **לשחיטה** - **פסול** **במליקה**, **בשר** **במליקה** - **פסול** **בשחיטה**. **גמרא** **מאי** **עורף?**
24 **אילימא** **עורף** **ממש**, **מאי** **ארזא** **שוחט?** **אפילו** **מולק** **נמי**, "ממול ערפו" **אמר** **רבמינא** - **ולא**
25 **ערפו!** **אלא** **מאי** **עורף?** **ממול** **עורף**, **כדתתני** **סיפא**: **כל** **העורף** **בשר** **למליקה**, **מתני** **מילי?**
26 **דתני** **רבנן**: "ממול ערפו" - **מול** **הרואה** **את** **העורף**, **וכן** **הוא** **אומר**: "והוא ישב כמולי",
27 **ואומר**: "כי פגו אלי ערף ולא פנים", **מאי** **ואומר?** **וכי** **תימא**: **עורף** **גופיה** **לא** **ידעין**
28 **היבא**, **דנדע** **מול** **דידיה** **היבא** - **תא** **שמעו**: "כי פגו אלי ערף ולא פנים", **מכיל** **העורף**
29 **לחדי** **פנים**. **אמרי** **בני** **רבי** **חייא**: **מצות** **מליקה**, **מחזיר** **סימנים** **לאחורי** **העורף** **ומולק**, **איפא**
30 **דאמרי?** **אף** **מחזיר**, **ואיפא** **דאמרי?** **מחזיר** **דוקא**. **ומסתברא** **כמאן** **דאמר** **אף** **מחזיר**, **ממאי?**
31 **מדתקני:** **השוחט** **מן** **העורף** - **שחיטתו** **פסולה**, **המולק** **מן** **העורף** - **מליקתו** **בשרה**;
32 ואי

1 **דאם** בן **מפסדת** לקמייתא - דאמרת משמיה דרבי: הגרים שליש ושחט שליש
2 והגרים שליש כשרה - אלמא לאו ברובא ושחיטה חליא, אלא דניפוק חיותא
3 בשחיטה, דחינו שליש האמענ. **הבא** נמי - במיפס חיותא בעי למתלי,
4 ובתגרמה נפקא, וכל הנך "הגרים" דקאמר רבי חונא רבי יהודה הבא, לאו
5 בהגרימה דרבנן ורבי יוסי קאמרי, ולא
6 אפולגתייהו קיימי, דאם בן קשיא דרב
7 חונא אדרב חונא, דאפילו בהגרים שליש
8 ושחט שני שליש טריף רב חונא לעיל
9 לדברי הכל, וכל שנן בהגרים שליש ושחט
10 שליש הגרים שליש. אלא הדיא אפולגתא
11 דרבנן ורבי יוסי קיימא, ורב חונא משמיה
12 דרב אסי קאמר לה, ותיא אמורגמט דשפמי
13 כובע קיימי, כרבי חונא, ורב חונא משמיה
14 דרב קאמר לה, או היינו דרבי אבא?
15 בו" - דשחיטתו זו לא היה שניע במסרק.
16 ודלמא במקום שחיטה - הוא קרב במשך
17 לה, בהגרימה חוץ למקום שחיטה לא
18 כמשך רבי אלעזר בר מינוי. **מפורעת** -
19 מגולה נבחרת, כמו (במדבר כו) "ופרע את
20 ראש האשה", ויתבי ודאמר בו" - רב
21 כדנא קבי עי לה מרב יהודה. **שחיטתו**
22 כשרה - משום דרובא בשחיטה. ורב
23 יהודה לאו במיפס חיותא חלי טעמא,
24 כדאמר לעיל. **שחט** **במקום** **נקב** - שדיה
25 חצי קנה פגום בצדו החוץ. **שחט** **ופגע**
26 בו נקב - שדיה חצי קנה פגום בצדו
27 הפנימי לצד המפרק. **שחט** **במקום** **נקב**
28 **נעשה** **כמי** **ששחט** **גוי** **חצי** **קנה** **וגמר**
29 **ישראל**, **דקא** **נפקא** **חיותא** **בידא** **ישראל**,
30 **ובכלל** **מיימא** **לא** **מטרפא**. **דפסוק**
31 **הגריג** **שעוריה** **ברובא**. **שחט** **ופגע** **בו**
32 **נקב** **נעשה** **כמי** **ששחט** **ישראל** **וגמר** **ני**
33 **דפסול**, **דחא** **על** **עבדי** **ישראל** **שעור**
34 **דשחיטה** **ברשא**. **קרי** **עליה** - רבי יוחנן על
35 רבי אלעזר. **גוי** **ני** - לא שדיה קורא לו
36 גוי אלא ליגלו עליה: "גוי גוי". **לכומר**,
37 בשחיטתו מן תאה תולה טעמי, וכל היום
38 תאה יכול לומר גוי, ואין הטעמים
39 דומים כדמפרש רבא. **כשלא** - שחט
40 ישראל וגמר גוי פסולה. **מדהוה** **ליה**
41 **לישראל** **למשחט** **רובא** - שדיה הקנה
42 שלם לפניו. **ולא** **שחט** - אלא חציו, לאו
43 מידי עבד, ודחיותא בחצי קנה לא נפקא,
44 והוה ליה כקנה שלם, וכי תאה גוי בתריה
45 דמי כמאן דרעבי כולה, דחא חיותא בידיה
46 נפקא. **אלא** **הבא** - דשחט ופגע בנקב. **מכדי** **משחט** **שיח** - כל הנמצא בה, וטרפת חצי קנה לא נמי, והויא לה תחילה כקנה שלמה. **דחרי** **שחט** **לפנינו**
47 **מה** **לי** **במקום** **נקב** **כו**. **משנה** **השוחט** **מן** **הצדדין** - לצד הצואר. **המולק** **במולקתה** **מה**, ואידי דבעי לכתולה מה, ודא חצי קנה מן הצדדין - חתא נמי
48 "השוחט" ברעבד. **המולק** **מן** **הצדדין** **פסולה** - דבמליקה כתיב "ממול ערפו", דחינו מאחוריי. **השוחט** **מן** **העורף** - ממול העורף מקול לא במגרא, לכומר,
49 מאחורי הצואר. **שחיטתו** **פסולה** - ובגמרא מוקמינן לה בשלא החויר הסימנין אחורי העורף, אלא חתך המפרקת עד שהגיע לסימנין, וקודם שהגיע לסימנין טרפה
50 בשבירת המפרקת. **תא** **על** **ב** **דבמליקה** **כשרה** - התם הוא כדכתיב מתחלה ועד סוף חויר מן המליקה, והוי כשאר שחטו, שנוקב את תחומי שחט מעט עד שגמרת
51 שחיטתו. **אבל** **שחט** **מן** **העורף**, כיון דשחיטה לאו הכי גמרי - לא חוי שבירת המפרקת מן השחיטה, ואיטרפא לה. **והשוחט** **מן** **הצדדין** **דקתיא** **רשע** - אפילו ברבא
52 אהדר, **מא** **שחיטתו** **סימנין** **שפיר** **קודם** **חתיבת** **מפרקת**. **המולק** **מן** **העורף** - חתוך בשר ומפרקת עד שהגיע לסימנין. **מליקתו** **בשרה** - דזו היא מצות מליקה דלכתולה,
53 וכדתניא לקמן (חולין כא.) **בברייתא**: **חתוך** **שרדה** **ומפרקת** **בלא** **רוב** **בשר** **עד** **שמגיע** **לושט** **או** **לקנה** **כו**. ואידי דחנא השחט מן העורף פסולה, דאפילו ברעבד -
54 חתא נמי "המולק" ברעבד. **השוחט** **מן** **הצואר** - תחת הגרון קרי צואר, והיא רוב דהשחיטות, וכל העורף - **גמרא** **אי** **נימא** **עורף** **משח** - מה
55 שש מן העורף חתירא אחר הפרקת קרי עורף. **כדליק** **לקמן** **בסומך** **לחדי** **פנים**, **בבנ** **פנים**. **בריתני** **סיפא** - וכל העורף כשר למליקה. **ואי** **בעורף** **משח**, **מאי** **כל** **העורף?**
56 **הרי** **דבר** **מועט** **הוא** **אלא** **שמע** **מינה** **מול** **עורף** **קאמר**, **שהוא** **ארוך**. **והוא** **ישב** **ממולי** - אלמא, כל היבא דכתיב "מול" - לאו עליו ממש הוא, אלא ברייתו, **דחא**
57 **לאו** **עליו** **ממש** **הוי** **יושב**, **אלא** **ברייתו** **שדיה** **בלק** **ורוא** **אתם**. **עורף** **ולא** **פנים** - מדרכתיב "עורף ולא פנים", ולא כתיב "כי פגו אלי עורף ולא צואר" דחינו גרוך,
58 **שמע** **קניה**: **עורף** **דקרא** **לא** **כנגד** **העורף** **הוא**, **אלא** **כנגד** **הפנים**, **ומול** **הרואה** **את** **העורף** **לא** **כנגד** **העורף**. **מאי** **ואומר** - לא נפקא ליה שפיר מירוחא כשמו מולי.
59 **ומאי** **קרי** **תורה** **לא** **משחט** **דמול** **עורף** **הוא**, **דחא** **דקרא** **לא** **משחט** **מן** **אלא** **מקום** **עורף** **היבא**. **מחזיר** **כמי** **קאמר** **וכי** **תימא** - לומר
60 **תאמר**: **השתא** **דאמרת** **דקרא** **חינו** **רואה** **את** **העורף**, **אבתי** **לא** **ידעין** **עורף** **מאי** **ניחא**, **דנדע** **מול** **דידיה** **היבא**. **מחזיר** **סימנין** **לבדן**, **ולמליקה** **מותיב**
61 **לה** **ממתניתין**. **אף** **מחזיר** - מצותו למלוק שרדה ומפרקת כולה תחלה עד שמגיע לסימנין, ואם החויר הסימנין ומלקן לבדן - אף גוי היא מצותה. **ואיבא** **דאמרי** **דוקא**
62 **מחזיר** - ואם לאו החויר, אלא חתך השרדה - פסולה. **ופסתברא** **כמאן** **דאמר** - דרב רבי יוסף אף מחזיר אמרו, דאי דקא מחזיר אמרו היא מתניתין ותיבתייהו,
63 **דקתיני** **השוחט** **מן** **העורף** **כו**.

חֲלוּץִי. פֶּרֶק רֵאשׁוֹן – הִכַל שׁוֹחֲטֵין דָּף כ עִמּוּד א – מִתּוֹךְ מַהֲדוֹרַת "אֲבוֹן יִשְׂרָאֵל" (שְׁטִינְזוּלְ"ץ) קַצָּג
 רש"י

1 **וַי סַלְקָא דַּעְתָּךְ מַחוּרֵי דְרֹאָם –** ומתניין דקדמי מליקה כשר בהחזיר קמריה,
 2 דאי לא חזירי פסוליה. שחט אמאי פסוליה? מאי שנא עוף מצודדי? אלא לא שמע
 3 מינה. אף מחזיר קמריה. ומתניין ברלא אהדר, ולא היא מתניין אל חיובתיהו ולא
 4 שטייתיהו. יקבלו הויובין את התשובות – והערים. בני ברי חייא. למועטי מאי – אי
 5 משום דערך. פסול בשחטה וכשר במליקה.

6 הוציר כשר לשחטה ופסול במליקה. הא תנא
 7 ליה לאו למועטי חרות סימנים – דכשר
 8 בשחטה ופסול במליקה? ואידי דתנא כשר
 9 בשחטה ופסול במליקה. תנא נמי כשר במליקה
 10 פסול בשחטה. לא למועטי נש וצפורין –
 11 ומשום סיפא נקט לה. כשר במליקה פסול
 12 בשחטה – למעטש נש מחברת וצפורין
 13 מחברת ופסולה בשחטה. והכי קאמר. כשר
 14 במליקה, כשר בצפורין מחברת. פסול בשחטה.
 15 וכיון דאשמעינן צפורין – הוא הויא לישן,
 16 דענימא משום מחובר הוא. ואידי דתנא כשר
 17 תנא נמי רישא. שן וצפורין כהריא תנא ליה
 18 – לעיל (חולין טו.ב) ומתניין: חזין ממגל קציר
 19 והמגירה והשינים והצפורין, ואקרינן במחברת.
 20 ואת דמפרשי: דמפרשי ממעט נש מחברת
 21 וצפורין תולשה. וכשר בשחטה ופסול במליקה.
 22 ואלא דאי. האם פסול למטה הויובין שן וצפורין? לישא
 23 דכר למעטי חלוץ פסול בשחטה וקבלו אלא במליקה
 24 לא מילתא היא דנימא כשר בשחטה ופסול
 25 במליקה. דהא תחלוש לא מקריא מליקה
 26 ואילו מליקה פסולה לא מקריא. ודהא פירש
 27 לן קרא דמליקה בעימיה של כחן היתה. וכלכל
 28 לא מקריא מליקה. ולא אשכחן בבבלי דמקריא
 29 מליקה. ומאי תירמא מליקה בעימיה של כחן?
 30 דהיא בשחטה קודשיה פסול קודשיה קודשיה
 31 (ובחסין סה.א.) "ודקריבו בחוק אל המזבח", וכי
 32 תעלה על דעתך שר קודש בני מזבח? אלא מגיד
 33 שלא תחא מליקה אלא בעצמו של כחן.
 34 ולדהוא לישא: פרבינן. שן וצפורין בהדיא נתן
 35 ליה בתורת כהנים כפרשישית. והא נמי ליתא.
 36 אלא פרבינן "דדיא קרני ליה" אלא פסול
 37 שניה במשנה. דרובי ביימות שבתורת כהנים
 38 ובשבתופשיה שנתום ביימות שבתורת כהנים
 39 פרבינן קודש אלא דיכא דהסח' במתניין חרי'
 40 זמני, ואי ביחד מסכתא או בתרתי. למועטי
 41 מוליקין ומכיא – וכשר בשחטה ופסול
 42 במליקה. ומשום רישא נקט לה. ואידי דתנא

43 רישא תנא פשיא. **הִנְחֵא לְמָאן דָּאֲמַר כִּי –**
 44 **וְכִרְבָּה לֵיה אֲמַר דָּאֲמַר פְּסוּל –** ומתקנין דרוביה רוביה דהא לקמן
 45 ומכיא. קוצין ויורד – בלא תחנא דהבאה. בל שכן כן – וכל כמיה דלא ממעט
 46 קרא בהדיא כדמעט כחן וצואר. כי עבדי מליקה בשחטה ספי ערוף. אמרי שמואל
 47 **כל הבשר כן –** שמואל לא תחנא בחלופות בשחטה איירי, דאם כן איכא למפרך פסול וכל
 48 כשר מוליק ומכיא במליקה פסול – לא איכא מוליק מוליק ומכיא. וכשר בשחטה ופסול
 49 במליקה, ואיכא תולשו. ואי קסבר מוליק ומכיא במליקה, וכשר בשחטה ופסול ויורד
 50 כדאמרין – קשיא סיפא דדיקין: דאי פסול פסול, והא איכא קוצין ויורד, ופסול
 51 בשחטה וכשר במליקה אלא שמואל בחכמה מוקש שחטה קמריה, כל מקום הדראו
 52 בצואר שחטה ראי למעטו מחזורי מכול ערוף. ופרינך: **הא פסול פסול**
 53 – דעל כרחין שמואל משום דף דיקא נקט לה. דאי משום היא גופה. לאשמעינן דכל
 54 מול הערוף פסול במליקה – אלא בהדיא הניח לה במתניין. אלא שמואל פסול אתא
 55 לאשמעינן. ולמעטש מאי וכיון דפסול בשחטה הוא פסול במליקה? למעטש מלעלה מן
 56 הצואר דפסול במליקה לא אצטרך. והיינו ערוף ממש, ובהדיא תיב' "ממול ערוף" ולא
 57 ערוף. ואיכא לישא למועטי סימנים שנקיעין – וכיון דאין אורז צואר כשר לשחטה –
 58 אין ערוף בגידו כשר למליקה. **והא תני רמי' –** דאפילו שחטה כשר. **ראשו פשישא**
 59 – קרא בהדיא תיב' **שיפו ראשו –** שחטתו הראש לשפע. (ואי והוא) נמי שפע
 60 מליקה. **והגרים ואול עד למצא תתאי –** לסימנים נגד מקום שחטה וגמר מליקה
 61 דאי עבד רובא בשיפו הראש. והיינו ערוף ערוף, לא איצטרך אלא לשמואל,
 62 דהא מול בהדיא תיב' אלא מינתא. והא דעבד הניח, ואשמעינן שמואל לדי הכי
 63 דמיפסלא שחטה משום התחלת אורזו מקום ודבר הוא כי על גב דרובא במקום שחטה. מיפסלא בני מליקה. **למאן דאמר אין שחטה לעוף מן התורה –** אלא
 64 מדברי סופרים. רבי אלעזר אמרה בפרק "השוחט" (חולין כה.א.)

וַי סַלְקָא דַּעְתָּךְ מַחוּרֵי דְרֹאָם, מַאי אִיזְיָא מוּלְקָא?
אֲפִילוּ שׁוֹחֲטֵי נְמוֹ! אֶלָּא לְאוּ שְׁמַעוּ מִיָּה אֶף מַחוּרֵי,
וּמִתְנִייתִין בְּרֵלָא אַהֲדַר. אִמֵּר רַבִּי יֵצְאִי: יְקַבְּלוּ הַוּיּוּבִין
אֶת הַתְּשׁוּבָה, דְּקִתְּנִי: נְקַצְאִי, כִּשְׁר בְּשַׁחֲטָה – פְּסוּל
בְּמִלְקָה, כִּשְׁר בְּמִלְקָה – פְּסוּל בְּשַׁחֲטָה; לְמוּעֵטִי
מַאי? לְאוּ לְמוּעֵטִי מַחוּרֵי סִימְנֵי לְאַחֲרֵי הָעֶרְוָה, דְּלֵא?
אִמֵּר רַבֵּה רַב בַּר הֵנָּה: לֵא, לְמוּעֵטִי שֵׁן וְצִפּוֹרִין –
שֵׁן וְצִפּוֹרִין בְּהִרְיָא קִתְּנֵי לְהוּ! אֶלָּא אִמֵּר רַבִּי יְרֵמְיָה:
לְמוּעֵטִי מוּלְקָה וּמְכִיא. הִנְחֵא לְמָאן דָּאֲמַר: מוּלְקָה
וּמְכִיא בְּמִלְקָה פְּסוּל, אֶלָּא לְמָאן דָּאֲמַר: כִּשְׁר, מוּלְקָה
אִיכָא לְמִימְרֵי? – כִּי רַבִּי חִיָּא סָבְרִי לֵה כְּמָאן דָּאֲמַר:
מוּלְקָה וּמְכִיא בְּמִלְקָה פְּסוּל. אִמֵּר רַב כְּהֵנָּא: מְצוּת
מְלִיקָה קוֹצִין וְיּוֹרֵד, וְזוּ הִיא מְצוּתָה. סָבַר רַבִּי אֲבוּן
לְמִימְרֵי: קוֹצִין וְיּוֹרֵד – אִין, מוּלְקָה וּמְכִיא – לֵא. אִמֵּר
לִיה רַבִּי יְרֵמְיָה: כִּל שְׁכֹן דְּמוּלְקָה וּמְכִיא בְּמִלְקָה, כִּשְׁר.
וּמַאי 'זוּ הִיא מְצוּתָה'? **אִימָא: אֶף זוּ הִיא מְצוּתָה.**
אִמֵּר רַבִּי יְרֵמְיָה אִמֵּר שְׁמוּאֵל: כִּל הַקִּשְׁר בְּשַׁחֲטָה,
כְּגִדְדוּ בְּעֶרְוֵה כִּשְׁר בְּמִלְקָה. הָא פְּסוּל בְּשַׁחֲטָה – פְּסוּל
בְּמִלְקָה, לְמוּעֵטִי מַאי? אִילִימָא לְמוּעֵטִי עִיקוּר סִימְנֵי:
וְהָא תְּנִי רַבִּי בַר הִיֶּקְיָאֵל: אִין עִיקוּר סִימְנֵי בְּעוּרֵי
אִמֵּר רַב פָּפָאי: לְמוּעֵטִי רֵאשׁוֹ. וְרֵאשׁוֹ פְּשִׁיטָא, מְמוּל
עֶרְוָה? אִמֵּר רַבְּהִינָא: וְלֵא כְּרֵאשׁוֹ! – מַאי רֵאשׁוֹ?
שִׁיפוּ רֵאשׁוֹ, כְּגוֹן דְּנִקְטַת מְשִׁיפוּ רֵאשׁוֹ וְהִגְרִים וְאֵל עוּד
דְּמִמָּא תַּתַּאי. וְכִרְבָּה הוּנָא אִמֵּר רַב אִסִּי, דָּאֲמַר רַב
הוּנָא אִמֵּר רַב אִסִּי: הִגְרִים שְׁלִישׁ וְשִׁחַטוּ שְׁנֵי שְׁלִישׁ –
פְּסוּלֵיהּ. אִמֵּר לִיה רַב אִתָּא בְּרִיה דְּרָבָא לְרַב אִשִּׁי,
דְּתֵי רַבִּי בַר הִיֶּקְיָאֵל: אִין עִיקוּר סִימְנֵי בְּעוּרֵי, לֵא
אִמְרוּן אֶלָּא לְמָאן דָּאֲמַר: אִין שַׁחֲטָה לְעוּף מִן הַתּוֹרָה,
 אבל

1 **לֵא לְמוּעֵטִי שֵׁן וְצִפּוֹרִין –** מה שחטקה בקונטרס לאותן שמפרשי דאירי בלתישם –
 2 לא שיק למפרך "ותנא" כמריחא אלא אם כן שניה במשנה – ראה דלא קשה,
 3 דהא נמי שמעינן ממתניין בוחסין בפרק "חטאת העוף" (סה.א.) דתני: מלק בסכין מטמא
 4 בגרים אביה בליתא. אלמא תלוש שן במליקה. ומיזד עיקר שיקיא אחרת שחטקה,
 5 דהיה ליה למעטש למעטש תולשו. ויהי כל תולשו
 6 בכלל: ואם תאמר: ולפירושו דאירי במחזורין,
 7 היאך שן שחטה במליקה? האי בעי קימין. דמלק
 8 בשמאל פסול, כדנתן בפרק "חטאת העוף" (סה.א) ויש
 9 לומר: דלא נקט שן שחטה שן שחטה
 10 למליקה. אלא כלומר דלא מיפסל מטעם מחובר
 11 כמו בשחטה. ועוד שן לומר: דשגאל גרע שן,
 12 דאשכחן לעוף חליצה. דאירמיתן בפרק "מצות
 13 חליצה" (בבמות קה.א.) דאירמיתן חולצת מצות
 14 ויבדולשמו למעטש חליצה בעי קימין. דאמרין
 15 בירושלמי: כיצד הוא עשה? מחירתי בימין
 16 ותפוסתו בשמאל ונורתו תהי' שן: ויש תראה
 17 חליצה בימין והתרה בימין. ושמא אין כל כך
 18 ראייה. דלמלא ליבא עיובאן בימין. אלא
 19 ראתהוה בעי קימין. והוא הדין אם אלא בשמאל
 20 דחליצתה כשידה. והא דלא אשכחן: למעטש
 21 הרוס וכשר במליקה ופסול לשחטה – משום
 22 דברדיא קרני ליה בני שחטה פריק שן – וחליץ
 23 (ג.א) פסולה. והא דא הוית אלא בבש תראה
 24 אחת פסולה. ואי אשמעינן דכשר במליקה. אם
 25 כן היה ליה למעטש אפבא: פסול לשחטה כשר
 26 במליקה. דהוה משמע פסול לשן בשחטה.
אִילִימָא למעטש עיקר סימנים – פירוש
 27 הקונטרס (לעיל ט.א) דבעיקר סימנין הוי טרפה,
 28 דתמו: אמאי אצטרך לאשמעינן לדי דכי
 29 דהוה פסול בשחטה פסול נמי במליקה? טאך
 30 היה לנו להכשיר במליקה יותר מבשחטה?
 31 והלא מלק ומצא טרפה פסול לכלו לעלמא,
 32 ואלא דפליגי בוחסין בפרק (קדשי קדשים)
 33 "חטאת העוף" (טה.א) אי מליקה משתרת
 34 מטומאת נבלת עוף טהור או לאו וכן תימה
 35 לרביא בר קיסי דקאמר: לא אמר רמי בר חזקאל
 36 אין עיקר סימנים לעוף אלא במליקה ולא
 37 בשחטה. מאי שנא עיקר עיקר כמיל שאר
 38 טרפה? וכן תימה. דקאמר בספוק: (אלא) למאן
 39 דאמר אין שחטה לעוף מן התורה אין עיקר
 40 (אלא למאן דאמר שן שחטה לעוף מן התורה אין
 41 עיקר). היאך תלוי זה בזה? מכל מקום הוא אסור
 42 משום טרפה. דמה לן טרפה זו והמה לן טרפה אחרת? דכיון שנתרף הוה – שוב אין מועיל
 43 לו נזירה אלא לחיצוי מדי נבילה. אלמא אירמיתן לעוף מן השחטה לעוף מן התורה, דכרובא
 44 בריש "השוחט" (חולין כה.א) אלא לרביי ולמכות גדולות אתאי מלה גיטא פירי, שאר
 45 הוי טרפה על ידי שחטת סימנין. ולהכי קאמר: אילמא למעטש עיקר סימנין. די הכי
 46 הדלכות אמרי ליה דלא נקטן אף על פי שישנו טרף כבך – כמו כן
 47 במליקה שוב אמר ליה דמלק אף על פי שישנו טרפה. והא דמימי בר חזקאל ר' אבהו
 48 דגמשתה הגרגרת. כדפריש בקונטרס (עמוד ב' דהי' הוהא): אבל אוך דתני לו וחולין כו.א. ו:
 49 כל טרפת שנתו חכמים בהבדלה כגוד בשוף – אל פליג. דאפילו בהבדלה אירפה כבך,
 50 אבל לפירוש הקונטרס פליג בני אילוי. וניתא חטאת דרבא כי שחטה וכלה סווא.
 51 **לֵא** אמוך אלא למאן דאמר אין שחטה לעוף מן התורה – אין תקשורת לדידה. והכי
 52 משכחת נבלת עוף טהור דטמטא בגרים אביה בליתא: דהוי דלא בעי שחטה,
 53 חזרה מידא בעי ביסמיין. כדמובחן לרבי קיש פריק שן (חולין כה.א.) דקאמר: ככל בסכין
 54 מטמא בגרים אביה בליתא. והא אמרת אין שחטה לעוף מן התורה, וכן דובר שרדה
 55 ומפרקת הויה טרפה – תיחיה נדי סכין לטהרה מדיי נבלה. אלמא סימנין דוקא מטריחין,
 56 ובשרה ומפרקת השחיב ותיחיה (הויא) משכחת נבלת עוף טהור שחוקתן שרדה ומפרקת
 57 ורוב כסף קודש שחטתו (סימון) תיחיה ליה סכין לטהורי מדיי נבלה. והא דנקט "החלבת"
 58 (מרות מה.א.) כי: "נבלה וטרפה לא יאכלו והנהיג" – אצטרך, סלקא עיקר אמרתי: הויא
 59 ואשתייר מליקה בגידיה אשתייר נמי נבלה – לאו דוקא, דנבלה לא הוי. כדמובחן לקמן כמו
 60 שחבאתי מפרק שני (חולין כה.א.) אלא כלומר טרפה. וקרא נקט נבלה אלא טרפה.
 61 מנפי

חולין, פרק ראשון - הכל שוחטין דף כ עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזון)"

1 מפני שהוא מחליד - פירש בקונטרס: לאחר שנתפרק מפרקי העצם כשענין הסכין תחת
 2 העצם, לפי שאין העצם מנפשת לבאן ולכאן בדרך שאר בית השחיטה
 3 (לשוחטין אותו, אלא עומד במקומו, וכשוחטין הסכין תחת העצם היא הלחה. ולפכ"ק)
 4 (ולפירושיו) לא איכא סכין ברוב, ונראה הדבר, ונראה חז"ל לפי ששוחט סימנין מנטה
 5 למעלה, ואפילו בסכין הרבה, ורוביהם פירש
 6 "שחטת העוף" (סחב) פירש בקונטרס ומחליד
 7 לפי שנתעף ראשו של סכין, משום שאינו רוצה
 8 לתוחך רוב כשר קודם הסימנים, וכאן אי אפשר
 9 לומר כן, דקרי ליה מחליד אף על גב דסלקא
 10 דתעף שחוחך רוב כשר.
 11 דתקישך את עלות העוף דבעיא שני סימנין
 12 - בין לרובן בין לרבי אלעזר פירי.
 13 כדפירש בקונטרס.

1 **אבל למאן דאמר: יש שחיטה לעוף מן התורה, יש**
 2 **עיקור, אמר ליה: אדרבה, איפכא מסתברא! למאן**
 3 **דאמר: יש שחיטה לעוף מן התורה, איפכא למימר**
 4 **דקיבין אנמריה, דאין עיקור; ואפילו למאן דאמר**
 5 **בבהמה, לענין עיקור לא ליהוי כבהמה. אלא למאן**
 6 **דאמר: אין שחיטה לעוף מן התורה אלא מדברי**
 7 **סופרים, מהכא גמירי לה? מבהמה, בולה מיתה**
 8 **בהמה; ואמר רבנאי, אמר לי רבין פרי קסי, הא דתני**

9 **רבי בר יוחנאי: אין עיקור סימנין בעוף -**
 10 **והאמר רבי ריבקה אמר שמואל: כל הקשר בשחיטה, כנגדו בעוף קשר במליקה; הא פסול**
 11 **פסול! - ההוא פליגא. אמר יערי: נשברה מפרקת רובו בשר עפה - נבלה. אמר**
 12 **רב הונאה, אף אגן נמי תנינא: מלק פספסין - מטמא בגדים אפית הבליעה; ואי**
 13 **אמרת מרפה הויא, מלקתה זו היא שחיטתה - תהני לה סכין למטרחה מודי נבלה!**
 14 **אמר: התם מישום דלאו שחיטה היא פלל. מאי מעמא? רב הונא אמר: מפני שהוא**
 15 **מחליד, רבא אמר: מפני שהוא דורס. מאן דאמר: מפני שהוא מחליד, מאי מטמא לא**
 16 **אמר מפני שהוא דורס? - קסבר: מוליד ומביא במליקה - קשר. ומאן דאמר: מפני**
 17 **שהוא דורס, מאי מעמא לא אמר מפני שהוא מחליד? - אמר לך: הלכה היכי דמי?**
 18 **בחוץ לה דרדה בעיקרי בתים דמפסאי, תא - הא מילתא, אמר רבא: אי קשיא לי הא**
 19 **קשיא לי, וכי מתה עומד ומולק? אמר ליה אביו: תהני לה עוף בליעה איכא שני**
 20 **סימנין, וכי מתה עומד ומולק? אמר ליה: התם, פרי לקיים פה מצות הבהלה. -**
 21 **הכי, עור נמי! - כל המעכב בשחיטה מעכב בהבהלה, וכל שאינו מעכב בשחיטה אינו**
 22 **מעכב בהבהלה. - כל המעכב בשחיטה מעכב בהבהלה! -**
 23 **אלא אימא: כל שישנו בשחיטה ישנו בהבהלה, וכל שאינו בשחיטה אינו בהבהלה.**

1 **מפני** שהוא מחליד - פירש בקונטרס: לאחר שנתפרק מפרקי העצם כשענין הסכין תחת
 2 העצם, לפי שאין העצם מנפשת לבאן ולכאן בדרך שאר בית השחיטה
 3 (לשוחטין אותו, אלא עומד במקומו, וכשוחטין הסכין תחת העצם היא הלחה. ולפכ"ק)
 4 (ולפירושיו) לא איכא סכין ברוב, ונראה הדבר, ונראה חז"ל לפי ששוחט סימנין מנטה
 5 למעלה, ואפילו בסכין הרבה, ורוביהם פירש
 6 "שחטת העוף" (סחב) פירש בקונטרס ומחליד
 7 לפי שנתעף ראשו של סכין, משום שאינו רוצה
 8 לתוחך רוב כשר קודם הסימנים, וכאן אי אפשר
 9 לומר כן, דקרי ליה מחליד אף על גב דסלקא
 10 דתעף שחוחך רוב כשר.
 11 דתקישך את עלות העוף דבעיא שני סימנין
 12 - בין לרובן בין לרבי אלעזר פירי.
 13 כדפירש בקונטרס.

9 **רבי בר יוחנאי: אין עיקור סימנין בעוף -**
 10 **והאמר רבי ריבקה אמר שמואל: כל הקשר בשחיטה, כנגדו בעוף קשר במליקה; הא פסול**
 11 **פסול! - ההוא פליגא. אמר יערי: נשברה מפרקת רובו בשר עפה - נבלה. אמר**
 12 **רב הונאה, אף אגן נמי תנינא: מלק פספסין - מטמא בגדים אפית הבליעה; ואי**
 13 **אמרת מרפה הויא, מלקתה זו היא שחיטתה - תהני לה סכין למטרחה מודי נבלה!**
 14 **אמר: התם מישום דלאו שחיטה היא פלל. מאי מעמא? רב הונא אמר: מפני שהוא**
 15 **מחליד, רבא אמר: מפני שהוא דורס. מאן דאמר: מפני שהוא מחליד, מאי מטמא לא**
 16 **אמר מפני שהוא דורס? - קסבר: מוליד ומביא במליקה - קשר. ומאן דאמר: מפני**
 17 **שהוא דורס, מאי מעמא לא אמר מפני שהוא מחליד? - אמר לך: הלכה היכי דמי?**
 18 **בחוץ לה דרדה בעיקרי בתים דמפסאי, תא - הא מילתא, אמר רבא: אי קשיא לי הא**
 19 **קשיא לי, וכי מתה עומד ומולק? אמר ליה אביו: תהני לה עוף בליעה איכא שני**
 20 **סימנין, וכי מתה עומד ומולק? אמר ליה: התם, פרי לקיים פה מצות הבהלה. -**
 21 **הכי, עור נמי! - כל המעכב בשחיטה מעכב בהבהלה, וכל שאינו מעכב בשחיטה אינו**
 22 **מעכב בהבהלה. - כל המעכב בשחיטה מעכב בהבהלה! -**
 23 **אלא אימא: כל שישנו בשחיטה ישנו בהבהלה, וכל שאינו בשחיטה אינו בהבהלה.**

1 כשרה. דעף הכשר בסימן אחד. ואי קשיא לך שחיטתו אמרתא, דהא דרמי בר יוחנאי מנייתא היא - תריץ: אי כמאן דאמר יש שחיטה בעוף מן התורה, וכיון דלא איפסק
 2 הלכתא קיימא לך בשר תורה דלך אינן מחומדי, ורוב בשר - של העופות מנאורי הצואר פסקה עמו. נבלה - ומנאנא דמי שיש שחיטה בעוף מן התורה, ומנא דמי הא,
 3 ושחיטה דלאחר מכאן או מטוהרה לא מדי נבלה. מלק - עוף קדשים בסכין - נבלה היא, והאכל נבלת עוף טהור מטמא בגדים שהוא לבוש בשעולתה, ולא בגדים שקודם
 4 לכן ולא בגדים שלבש אחר שהיא נמשה. איהן לא טונאט מנע למינרי, אלא טונאט בליעה זו בלחה, וכולה ליפנה לא בתורת כתיבין מניבלה וטרפה לא יאכל למטאה בה. ויקרא
 5 (בב) וכתבי נמי (ש"י): "הנפש אשר תאכל נבלה וטרפה בורח ורבה ורבה ורחץ במים וטמא עד הערב וטהר", ובעוף משתעי קרא, דהניא (חולין קא) (גד) מנד, ביכול תהא
 6 נבלת בהמה מטמאה את הבליעה? וכל בשרי בבית בליעה וכל נגע בה, שלא מטמא בגמטה, ומטמא בית החרסים לא מטמאי טונאט מנע, ובטונאט מנא מני אינו
 7 טמא, שלא זו עד שבלעתה. תלמוד לומר: "לא יאכל למטאה בה" "בה" משמע מיעטא - מי שאין לה טונאה אלא אכילה, כדכתיב: "לא יאכל", וכתבי "בה", כלומר, בו ובבליעה
 8 ולא כאחרי, יצאת נבלת בהמה שטמאה מנגע, כדכתיב (בית בליעה) וכו'. הלכה על כרחך בעוף משתעי, יכול נבלת עוף טמא מן החיוב כמאן דמיא קרא, ונבלת
 9 בהמה מקל חומרה מן העוף שאינו מטמא מנגע - מטמא בית הבליעה, בהמה שטמאה כ? תלמוד לומר: "בה" - לא תהא חשש טמא מן החיוב, ואי תהא מטמא
 10 נבלת בהמה בית הבליעה, ואם כן למה נאמר בהמה "ואוכל נבלתה" (שם)? ליתן שיעור לנגע ולנשוא כשיער אכילה, היא דייני מות, וכולה מילתא פשה מהם, דאין לה
 11 טונאה לנבלת עוף טהור אלא זו בלבה. "ואי אמרת - כשברד מפרקת רובו כשר ענה טרפה בעלמא והא ולא נבלה, והא מליקת סכין, וכן אלא מליקה היא - הנה שברד מפרקת,
 12 כשמגיע לסימנין וחותכן מן הדין זו כשוחט את הטרפה, וקיימא לך ב"הער הרובי" (חולין קכחג) טרפה ששוחט איה מטמאה ואף על גב דבשל מוקדשים מירינין התם (חולין
 13 קכגג) דמטמא, והוא ענין עמי דקדשים היא - דהיא אמרת דמיא - וברוחא. וברוחא בית הבליעה דגוף מליקת דגוף החרסים לא תהא ליה, והתם אמרין דמטמא מירינין מטמא דהא.
 14 מליקה זו היא שחיטה? - דהא בסכין היה, וכשר לשחיטה. תהני לה סכין - כשמולק הסימן בסכין לטרחה מדי נבלה. ואי קשיא: לוחיה ממתניתין, דקדעי במתניתין: השוחט
 15 מן התערף שחיטתו מפולתה טעמא משום שברד מפרקת היא, ואיכא למימר דטרפה היא ולא נבלה. שחוחט מחליד - לאחר שנתפרק מפרקי העצם ענין הסכין תחת העצם, לפי שאין
 16 העצם מתפשט לבאן ולכאן בדרך שאר בית השחיטה ושוחטין אותו, אלא עומד במקומו, וכשוחטין הסכין תחת העצם היא הלחה. מפני שהוא דורס - ממש, ולא מולך
 17 ומביא. דבריל לעיל (חולין בא) קוצץ וורד וזו היא מנתה. מולך ומביא במליקה כשר - דהיא דמלק סכין חצמא קנית, לא אשנ קוצץ וורד ולא אשנ מולך ומביא. בעיקרי
 18 בתים - קדושי בלעה. הא מילתא, דלא על פי שאין העצם מתפשט כל כך לגלות בית השחיטה, מדה הסכין נראה ומנולה כל זמן חיבתה. "אי קשיא" - כהא מילתא דיערי.
 19 **הא קשיא לי** - דהא דאמרת נבלה - אלמא מנה היא, הא דאמר רבנא מליקה כשרה בקדשים, ובענין חיבת סיימנין ברילקמן (חולין בא), וכו' - לארר שהא מנתה בשבירת
 20 העצם ורוב כשר, למה עומד ומטמא שוב הסימן? אי אמרת שלבמא טרפה בעלמא וזאי אי שברד בלא מליקה, אבל חזותא בלא מליקה, אבל אלא מליקת סיימנין מליקה.
 21 וטרפה ליכא למימר, שוה דרך הכשרה, דאם לא שהה הדיחה לאחר שעשה בה מעשה אין כאן טרפות, וכן בכל השוחטין, משנכב הוושט יש כאן מעשה טרפה, וכי גמר שחיטתו
 22 מהיבשרא, אם לא שהה שיעור שחיטה, אלא לעזריה, וכתבי לה מנה, מה הוא עומד ומולק? והקשי לך עולת העוף - דאמרנין לקמן בשמעתין דבעיא שני סימנין, וכי מתה
 23 עומד ומולך - דהא היא עוף סיימן עובד, ואמאי מעכב שני? תהם - לא משום מליקה היא, אלא לקיים מצוה הברלה, כדירלינן לקמן בשמעתין מיימולק הקדשי, וכו' מתה
 24 הקשרה הראש בעצמו ודאי בעצמו - אף מליקה הראש בעצמו והתק בעצמו. "אזי עור נמי" - לבדל, ורחיק כל הראש אלמנה תהא לקמן (חולין באג) עור רובו
 25 שנים לרבי אלעזר רבי שמעון, אבל עור ליכא למאן דאמר. כל המעכב בשחיטה - עור אינו מעכב בשחיטה, שאילו קודם שחיטה ניטל כל העור - כשרה. אבל סימנין -
 26 שחיטה הלכה בהו רבנא, ולכתחלה כולוה עיבי, כדתנן לקמן ב"השוחט" (חולין מו) הלכך גבי הברלה מעכבי. והא סימנין סימנין - לרבנן דפליגי לקמן בשמעתין ארביי אלעזר
 27 בן רבי שמעון, ואמרי דלא חסי ברוב שנים אלא אם כן גמר כולו, ואף על גב דלא מעכבי בשחיטה.

1 **אבל למאן דאמר יש שחיטה לעוף מן התורה -** מתורה שנתפרקה למשה על פה,
 2 דהיינו הלכה למשה מסיני, ורבי אמרה, דפליגי ארביי אלעזר פכרי "השוחט" (חולין
 3 כחא) דתניא, רבי אמר: "זבחת כאשר עויתין" - מלמו שנתעווה משה על הלכות
 4 שחיטה בעל פה, ואף על פי שלא כתבו בתורה. על הוושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף
 5 ועל רוב בעל בהמה. אלמא יש שחיטה לעוף,
 6 אדרבה אפכא מסתברא למאן דאמר וישן
 7 שחיטת העוף מן התורה איכא למימר דהכי
 8 אמריה דאין עיקור. ואפילו למאן דאמר -
 9 דליקף ליה התם בודיקא מציאת תורת בהמה
 10 והעוף, וגמר לעוף מבהמה, מעינן למימר דכיון
 11 והחברת שחיטת העוף כפייה, דהא היקשא
 12 כפייה נאברה, אמריה דהכי כפייה על פה
 13 לענין עיקור לא ליהוי כבהמה. אלא למאן
 14 דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה אלא
 15 מדברי סופרים ומיכן מנא לה - כלומר,
 16 דהיאכא סכין (חנן) ודחקין עליה שחיטה -
 17 מבהמה גמור, הילכך כולה מלוא כבהמה
 18 תקון, רבין בר קטי - שם וכו'. לא אמרין
 19 אלא במליקה. דכיון דריסה הולדה לא
 20 פסלי בה, עיקור סימנין נמי פסלי בה. אבל
 21 בשחיטה כיון כל השער כיון - כל השאר
 22 הכשר לשחיטה כשר מליקה מאחורי. הא
 23 פסול פסול - ואי שאר שנתפרק סיימנין
 24 לשחיטה, היכי מתכשר במליקה? הווא -
 25 דרבי ירמיה פליגי ארברין בר קטי, ורבי ירמיה
 26 דרבי דאף לשחיטה אין עיקור. וליא הילכתא
 27 במנהיגות דרמי בר יוחנאי, דהא גמירי פירקין
 28 דלקמן (חולין כחאג), שחט את הוושט ואחרי כך
 29 בשמטה הגרבת - שחיטה, בשמטה הגרבת
 30 ואחר כך שחט את הוושט - פסולה שחט את
 31 הוושט ונמצאת הגרבת שמוטה, ואין ידוע אם
 32 קודם שחיטה נשמטה או לאחר שחיטה, זה היה
 33 מעשה, אמרה: כל ספק בשחיטה פסולה. אלמא
 34 יש עיקור בעוף, דהא בעוף קמיירי מוקדשין;
 35 שחט את הוושט ואחר כך בשמטה הגרבת
 36 פסול.

1 **אבל למאן דאמר יש שחיטה לעוף מן התורה -** מתורה שנתפרקה למשה על פה,
 2 דהיינו הלכה למשה מסיני, ורבי אמרה, דפליגי ארביי אלעזר פכרי "השוחט" (חולין
 3 כחא) דתניא, רבי אמר: "זבחת כאשר עויתין" - מלמו שנתעווה משה על הלכות
 4 שחיטה בעל פה, ואף על פי שלא כתבו בתורה. על הוושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף
 5 ועל רוב בעל בהמה. אלמא יש שחיטה לעוף,
 6 אדרבה אפכא מסתברא למאן דאמר וישן
 7 שחיטת העוף מן התורה איכא למימר דהכי
 8 אמריה דאין עיקור. ואפילו למאן דאמר -
 9 דליקף ליה התם בודיקא מציאת תורת בהמה
 10 והעוף, וגמר לעוף מבהמה, מעינן למימר דכיון
 11 והחברת שחיטת העוף כפייה, דהא היקשא
 12 כפייה נאברה, אמריה דהכי כפייה על פה
 13 לענין עיקור לא ליהוי כבהמה. אלא למאן
 14 דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה אלא
 15 מדברי סופרים ומיכן מנא לה - כלומר,
 16 דהיאכא סכין (חנן) ודחקין עליה שחיטה -
 17 מבהמה גמור, הילכך כולה מלוא כבהמה
 18 תקון, רבין בר קטי - שם וכו'. לא אמרין
 19 אלא במליקה. דכיון דריסה הולדה לא
 20 פסלי בה, עיקור סימנין נמי פסלי בה. אבל
 21 בשחיטה כיון כל השער כיון - כל השאר
 22 הכשר לשחיטה כשר מליקה מאחורי. הא
 23 פסול פסול - ואי שאר שנתפרק סיימנין
 24 לשחיטה, היכי מתכשר במליקה? הווא -
 25 דרבי ירמיה פליגי ארברין בר קטי, ורבי ירמיה
 26 דרבי דאף לשחיטה אין עיקור. וליא הילכתא
 27 במנהיגות דרמי בר יוחנאי, דהא גמירי פירקין
 28 דלקמן (חולין כחאג), שחט את הוושט ואחרי כך
 29 בשמטה הגרבת - שחיטה, בשמטה הגרבת
 30 ואחר כך שחט את הוושט - פסולה שחט את
 31 הוושט ונמצאת הגרבת שמוטה, ואין ידוע אם
 32 קודם שחיטה נשמטה או לאחר שחיטה, זה היה
 33 מעשה, אמרה: כל ספק בשחיטה פסולה. אלמא
 34 יש עיקור בעוף, דהא בעוף קמיירי מוקדשין;
 35 שחט את הוושט ואחר כך בשמטה הגרבת
 36 פסול.

מנדה לענן סמיכהו ידו לומר: דסמיכה מילתא אחרייהו היא. אבל הכא שניקן צרכין
מליקה, ואינו אלא מילתא בעלמא. נמלה לנו הכשר מליקה הנהו. הבהלה היא כמו
גמר מליקה. ובהקשאת רזאת הוהרה' לא ליפתי לענן סמיכה, ולא ליפתי בהקשאת אלא
לענן דרי שכיול לזנוב. בכל הנומינים פסוק, סמיכה ליכא בכבור ומעשר, כדחנן בפרק
ש"י מרות' (במנחות בעלמא).
1 "קרבן ולא נעשרתו" וכו'. ובהבוחים (גו) "מלהקריב"
2 תא קרבינדהו דרשנין. זה הווב ומעשר ופסח.
3 ה תא קרבינדהו דרשנין. זה הווב ומעשר ופסח.
4 דהא סברא דנוט' פקא ליה לרבי שמעאל
5 בעלת חובה בהקשאת רזאת הוהרה' דיתקש
6 כולוה לדחי, וליפתי כולוה מחטאת. הובי גמירין
7 בשילהי 'הוהרה' (במנחות פכא). משמע ליה בן
8 עלת העוף קין עולה ברומה. ותא קמא לא משמע
9 ליה מחטאת. והקשאת אלא קרבוה בהמה ודומיא
10 דאשם ושלמייה. וקשה, דבסמוך קרינן ב"רבינו צות"
11 נפקא - אלאנוה עולת העוף שני בכלל ואת
12 דעמיניהו דרבנן דקסברי ולא מתוקמא הקשאת
13 רזאת הוהרה' לחלוין - משום שלא שייך בכל
14 הקרבוה דאיכא קרבוה נדה ולא אתו מחלוין
15 כדאשכחנן גמי לרבי אלעזר בסוף 'הוהרה' (שם)
16 פ.ב.ג) וגומר פסח דרזאת חולין נפסח מצריים אף על
17 דפסח פסחיהו הקשאת, דרשנין (בבבא ורבי) "להקריב את קרבינדהו". זה הווב
18 ופסח פסח. ושמע עולת העוף נעמאן בפרשייתא לעיל, משום דאיכא קרבוה נדה ולא אתו
19 מחלוין. ורבי שמעאל סבר דגמירין הקשאת לחלוין, זכין ומכל מקום כל קרבוה חובה או נרד
20 אתו מחלוין. ושי מבדיל בסמין אחד - פירש הקטנות: ריבון דרבתי' זלא יבדיל, ועוף הבשר
21 כתיב אחד - כל כמה דעביד עשו מתכשרו בהדלה הוא. וכל הסימן חוי מצוה בעוף לחתלה,
22 הלכך במילתיה בן הסימן ולא בהדלה הוא. אבל סמין שנתה אפילו כהנה לבהלה
23 ליכא. וקשה לפירושו: ולקמן בריש פרק שני (בבא) אמרינן בהריא, דהא דרתי' "השחט"
24 ירעב - אלאו בעוף ונראה לפירש: כיון דירעב לא בני שחיטה בסמין שני - כיון כי
25 בהדלה לא בביתו משמע. בסמין ראשון לא יחשיבן, וכן דבני שחיטה חותם הוא אותו הסמין.
26 ואת אמרן. דהבית משמע ולרבי אלעזר ברבי שמעון אינו מוקל בחטאת חולה אלא סמין אחד
27 והשני נעמא מחובר, וליף מינה עלת העוף שאין חותם אחר אוב שנים. ובהבוחים פרק 'קדש'
28 קדשים' (סהב). תניא, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמתני ששבדלין בחטאת העוף, והאי
29 דרבתי' זלא יבדיל' מפשח תתם ויזא דאין צריך להבדיל אחר לפירש. וזא דקאמרי דבשולחן
30 אותו הראש בגוף מה - היינו את ירעב, דהא דקאמרי: אי מה להלן בסמין אחד - היינו בני
31 אמ ירעב לא חותם אלא סמין אחד. והא אמרינן: ולקמה לרבה: שנים או רוב שנים, מפשי:
32 שנים לרבנן ואי שריבן אלעזר ברבי שמעון. וזא דקאמרי: ולקמה לרבה: שנים או רוב שנים, מפשי:
33 בני שנים ואי שריבן אלעזר ברבי שמעון. וזא דקאמרי: ולקמה לרבה: שנים או רוב שנים, מפשי:
34 שבו אתו חומר והוהרהו. ומוקי לה בביתו כמלה יום. רבין דלא חס עליה ולא ענהא ליכא
35 למינור דלמא חייס אלו קרב עות. ופריך: אלא מעטה עלת העוף ליה אלעזר ברבי שמעון
36 לנורו. ולמא לא קמיא למעבד אלא אשוחא. כשעמא אי אגרת אשוחא ליתרין כל הסינים -
37 פריך שפיר, דלא סגי רובו מנומצם עד שישפוק רוב הטרעא לעינין. פו ירוש' למצפ' לבי שריא
38 בלית יחורין כל השנים. אלא אי שרי לחורין כל השנים. למא ש' לנורו שם ככל דרלמא חייסי
39 ונראה לפירש: דדוקא בר שמעון בן אליקים הוא דאית ליה האי סברא אליבא דרבי אלעזר
40 ברבי שמעון. דאית ליה בוחסם (סהב). וזא דקאמרי: "ולא יבדיל" ויזא דאין צריך להבדיל כל השנים, וכול
41 להבדיל כל השנים אפילו קודם חוהא. והסוגיא דלעיל וד'הנהו הירושבי' לא אתיא כותיה. אלא
42 כרב ארתי ורבי אבהו דהתם. ומתוקמין ליה "יבדיל" לרבי אלעזר ברבי שמעון דקרא חוהא. וזא
43 הדביר פסל ליה. וזא לפשח ליה אף ציך חולין להבדיל אלא חוהא. אלא מוקמי לה קודם
44 חוהא. והכי איתא התם: הבריל בחטאת העוף ולא הבריל בעלה - פסולה. וקאמרי בגמרא:
45 ומתוקמין דלא כרבי אלעזר ברבי שמעון, ותקן, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמתני ששבדלין
46 בחטאת העוף. וכו' כהנייהו? אמר רב: חסדא: מיניו חטאת העוף מעבד איכא בנייהו. דמתות
47 חטאת העוף מוקל מהו (בבא), ומנהו, ובעולה מוקל ומנהו ואינו מהו. ברתתו רחמי. וזאת קא
48 סברי רבון: מיניו חטאת העוף מעבד, וכשהו עיין לא נגמרה כל מצותו. הלכך כשהבדיל
49 סמין שני או ארתי ורבי אבהו דהתם. ומתוקמין ליה "יבדיל" לרבי אלעזר ברבי שמעון דקרא חוהא. וזא
50 הדביר פסל ליה. וזא לפשח ליה אף ציך חולין להבדיל אלא חוהא. אלא מוקמי לה קודם
51 חוהא. והכי איתא התם: הבריל בחטאת העוף ולא הבריל בעלה - פסולה. וקאמרי בגמרא:
52 ומתוקמין דלא כרבי אלעזר ברבי שמעון, ותקן, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמתני ששבדלין
53 בחטאת העוף. וכו' כהנייהו? אמר רב: חסדא: מיניו חטאת העוף מעבד איכא בנייהו. דמתות
54 חטאת העוף מוקל מהו (בבא), ומנהו, ובעולה מוקל ומנהו ואינו מהו. ברתתו רחמי. וזאת קא
55 סברי רבון: מיניו חטאת העוף מעבד, וכשהו עיין לא נגמרה כל מצותו. הלכך כשהבדיל
56 סמין שני או ארתי ורבי אבהו דהתם. ומתוקמין ליה "יבדיל" לרבי אלעזר ברבי שמעון דקרא חוהא. וזא
57 הדביר פסל ליה. וזא לפשח ליה אף ציך חולין להבדיל אלא חוהא. אלא מוקמי לה קודם
58 חוהא. והכי איתא התם: הבריל בחטאת העוף ולא הבריל בעלה - פסולה. וקאמרי בגמרא:
59 ומתוקמין דלא כרבי אלעזר ברבי שמעון, ותקן, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמתני ששבדלין
60 בחטאת העוף. וכו' כהנייהו? אמר רב: חסדא: מיניו חטאת העוף מעבד איכא בנייהו. דמתות
61 חטאת העוף מוקל מהו (בבא), ומנהו, ובעולה מוקל ומנהו ואינו מהו. ברתתו רחמי. וזאת קא
62 סברי רבון: מיניו חטאת העוף מעבד, וכשהו עיין לא נגמרה כל מצותו. הלכך כשהבדיל
63 סמין שני או ארתי ורבי אבהו דהתם. ומתוקמין ליה "יבדיל" לרבי אלעזר ברבי שמעון דקרא חוהא. וזא
64 הדביר פסל ליה. וזא לפשח ליה אף ציך חולין להבדיל אלא חוהא. אלא מוקמי לה קודם
65 חוהא. והכי איתא התם: הבריל בחטאת העוף ולא הבריל בעלה - פסולה. וקאמרי בגמרא:
66 ומתוקמין דלא כרבי אלעזר ברבי שמעון, ותקן, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמתני ששבדלין
67 בחטאת העוף. וכו' כהנייהו? אמר רב: חסדא: מיניו חטאת העוף מעבד איכא בנייהו. דמתות
68 חטאת העוף מוקל מהו (בבא), ומנהו, ובעולה מוקל ומנהו ואינו מהו. ברתתו רחמי. וזאת קא
69 סברי רבון: מיניו חטאת העוף מעבד, וכשהו עיין לא נגמרה כל מצותו. הלכך כשהבדיל
70 סמין שני או ארתי ורבי אבהו דהתם. ומתוקמין ליה "יבדיל" לרבי אלעזר ברבי שמעון דקרא חוהא. וזא
71 הדביר פסל ליה. וזא לפשח ליה אף ציך חולין להבדיל אלא חוהא. אלא מוקמי לה קודם
72 חוהא. והכי איתא התם: הבריל בחטאת העוף ולא הבריל בעלה - פסולה. וקאמרי בגמרא:
73 ומתוקמין דלא כרבי אלעזר ברבי שמעון, ותקן, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמתני ששבדלין
74 בחטאת העוף. וכו' כהנייהו? אמר רב: חסדא: מיניו חטאת העוף מעבד איכא בנייהו. דמתות
75 חטאת העוף מוקל מהו (בבא), ומנהו, ובעולה מוקל ומנהו ואינו מהו. ברתתו רחמי. וזאת קא
76 סברי רבון: מיניו חטאת העוף מעבד, וכשהו עיין לא נגמרה כל מצותו. הלכך כשהבדיל
77 סמין שני או ארתי ורבי אבהו דהתם. ומתוקמין ליה "יבדיל" לרבי אלעזר ברבי שמעון דקרא חוהא. וזא
78 הדביר פסל ליה. וזא לפשח ליה אף ציך חולין להבדיל אלא חוהא. אלא מוקמי לה קודם
79 חוהא. והכי איתא התם: הבריל בחטאת העוף ולא הבריל בעלה - פסולה. וקאמרי בגמרא:
80 ומתוקמין דלא כרבי אלעזר ברבי שמעון, ותקן, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמתני ששבדלין
81 בחטאת העוף. וכו' כהנייהו? אמר רב: חסדא: מיניו חטאת העוף מעבד איכא בנייהו. דמתות
82 חטאת העוף מוקל מהו (בבא), ומנהו, ובעולה מוקל ומנהו ואינו מהו. ברתתו רחמי. וזאת קא
83 סברי רבון: מיניו חטאת העוף מעבד, וכשהו עיין לא נגמרה כל מצותו. הלכך כשהבדיל
84 סמין שני או ארתי ורבי אבהו דהתם. ומתוקמין ליה "יבדיל" לרבי אלעזר ברבי שמעון דקרא חוהא. וזא
85 הדביר פסל ליה. וזא לפשח ליה אף ציך חולין להבדיל אלא חוהא. אלא מוקמי לה קודם
86 חוהא. והכי איתא התם: הבריל בחטאת העוף ולא הבריל בעלה - פסולה. וקאמרי בגמרא:
87 ומתוקמין דלא כרבי אלעזר ברבי שמעון, ותקן, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמתני ששבדלין
88 בחטאת העוף. וכו' כהנייהו? אמר רב: חסדא: מיניו חטאת העוף מעבד איכא בנייהו. דמתות
89 חטאת העוף מוקל מהו (בבא), ומנהו, ובעולה מוקל ומנהו ואינו מהו. ברתתו רחמי. וזאת קא
90 סברי רבון: מיניו חטאת העוף מעבד, וכשהו עיין לא נגמרה כל מצותו. הלכך כשהבדיל
91 סמין שני או ארתי ורבי אבהו דהתם. ומתוקמין ליה "יבדיל" לרבי אלעזר ברבי שמעון דקרא חוהא. וזא
92 הדביר פסל ליה. וזא לפשח ליה אף ציך חולין להבדיל אלא חוהא. אלא מוקמי לה קודם
93 חוהא. והכי איתא התם: הבריל בחטאת העוף ולא הבריל בעלה - פסולה. וקאמרי בגמרא:
94 ומתוקמין דלא כרבי אלעזר ברבי שמעון, ותקן, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמתני ששבדלין
95 בחטאת העוף. וכו' כהנייהו? אמר רב: חסדא: מיניו חטאת העוף מעבד איכא בנייהו. דמתות
96 חטאת העוף מוקל מהו (בבא), ומנהו, ובעולה מוקל ומנהו ואינו מהו. ברתתו רחמי. וזאת קא
97 סברי רבון: מיניו חטאת העוף מעבד, וכשהו עיין לא נגמרה כל מצותו. הלכך כשהבדיל
98 סמין שני או ארתי ורבי אבהו דהתם. ומתוקמין ליה "יבדיל" לרבי אלעזר ברבי שמעון דקרא חוהא. וזא
99 הדביר פסל ליה. וזא לפשח ליה אף ציך חולין להבדיל אלא חוהא. אלא מוקמי לה קודם
100 חוהא. והכי איתא התם: הבריל בחטאת העוף ולא הבריל בעלה - פסולה. וקאמרי בגמרא:
101 ומתוקמין דלא כרבי אלעזר ברבי שמעון, ותקן, אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שמתני ששבדלין
102 בחטאת העוף. וכו' כהנייהו? אמר רב: חסדא: מיניו חטאת העוף מעבד איכא בנייהו. דמתות
103 חטאת העוף מוקל מהו (בבא), ומנהו, ובעולה מוקל ומנהו ואינו מהו. ברתתו רחמי. וזאת קא

אָלָא מִן הַחֻלוּין, וְבַיּוֹם, וּבְרֵדוֹ הַיְמִינִית - אֶף עוֹלַת
הָעוֹף אֵינָה פָּאָה אֵלָא מִן הַחֻלוּין, וְבַיּוֹם, וּבְרֵדוֹ
הַיְמִינִית. אִי מַה לְחֵלֶן בְּרֹבֵב שְׁנַיִם, אֶף פָּאָה בְּרֹב
שְׁנַיִם! תְּלִמְדוֹ לֹמַר: "וּמִלְקָ... וְהִקְרִיבוּ", מַה לְהַקְרִיב?
- הָרֵאשׁ בְּעֲצָמוֹ וְהַגּוֹף בְּעֲצָמוֹ, אֶף מִלְּקָה -
הָרֵאשׁ בְּעֲצָמוֹ וְהַגּוֹף בְּעֲצָמוֹ. רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵא אָמַר:
"כְּמִשְׁפַּטְּ" - כְּמִשְׁפַּטְּ חַטָּאת הָעוֹף, מַה חַטָּאת
הָעוֹף מְפוֹלַע עוֹר - אֶף עוֹלַת הָעוֹף מְפוֹלַע עוֹר.
אֶף מַה לְחֵלֶן מוֹלֵק וְאֵינוֹ כְּבֻדִיל בְּסִימָן אֶחָד? תְּלִמְדוֹ
לֹמַר: "וְהִקְרִיבוּ". רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר:
"כְּמִשְׁפַּטְּ" - כְּמִשְׁפַּטְּ חַטָּאת הָעוֹף, מַה לְחֵלֶן
אזוה

אלא מן החולין - ולא ממשות מעשר שני. ולקמן (חולין בבא), לויף לה בחטאת גופה
מנל. וביום - שאן חטאת קרבה אלא ביום. כרתביה בפרשת יום הכיפורים (ויקרא
טז) כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'. וברדו הימנית - שאין עבודתיה כשרות אלא
בימין, כרתביה בה (ש ד) "ולקח הבתן כהן האטאת באבער". וקמיאן כל במנחות פירק
קמא דהאטאת כהן האטאת אבער וכוונתה שני
אלא קמיא, ואי קשיא: למא ליה לאי חתא חתא למינר
כמשפט חטאת ברומה? לקמייה חטאת חתא
דסליק מיניה, ולויף לה חתא מילתא: מה חטאת
הנהו מן החולין בר, דהא כולוה גמי איתנור
בה חולק ד"הקריביר למלתיה חתא, כדאמרי
הלוקה עולה חטאת לענן הבהלה לאו פריכא
היא. דהא חטאת חתא כל כתביה בה חולין
בהריא, אלא בהבמה כותב הבהלה, ובהקש
לפא מתיקרי "חטאת", ורבי רהלמנ דקאמרי
אינו חזר ולמוד דחטאת כמשפט, וקמיא לן
(בבבא ט"ג), לכל התורה למידין למה למלמד
חוץ מקדשים. אי מה - בהמה כשרה ברוב
שנים, אף עלת העוף ברוב שנים. ולקמי
לומר: בעלת נדה: ומלק את ראשו והקטיר
דמובחנה ונמצה דמיו. וזא יבאש' לומר כי מאוד
שהוא מקטיר הוא מנצה? אלא מוקל כדרך
הקטורו, מה הקטרה הראש בעצמו הנהו בעצמו בר, כן שריה בתורת כתיבים. והתם
כפירש: ומיין לקמייהו דחטאת בעצמו הנהו בעצמו? כשדאנו אמר לאחד לקטרהו זה
"ושעט אותו בכנפי הקטיר אותו - הרי הקטרת הנהו אמורה, דהא מה אני מקיים
הקטרה שאנונה - בהקטרת ראשך. אלמנע שני הקטרות הן, והשטועת מבדיל ביןהן.
אף מליקה עולת העוף הראש בעצמו וכו' - היינו בני שנים, ואפילו מחובר בעוף.
בהדלה חטאת, כדאמרינן לעיל (חולין ב"ג) דבמליקה כתב רשנאן דהן הברדל, ומליקה
כשחיטה, וכל שישנו בשחיטה ישנו בהברדל, ועור שאין שחיטה נמכת בו - בהברדל
יניא לא מעבד. ולקמן (חולין בבא) פריך: דהוה נפקא ליה הברדל חטאת מחבא, למא
לי' חטאת לחלק מן חטאת לעולה? והא כתב בהריא כתב יבדיל חטאת בהריא
כתוב דלא יבדיל? רבי ישמעאל אומר כמשפט חטאת העוף - דסליק מיניה. ולהכי
חאקש, משום דבחטאת כתוב ויקרא' (שם א) "ומלק חתב בעולה אלא בשני נדה, וזא
אלא: ומלק את ראשו הקטיר" (שם א) וזא מליקה כתוב בעולה אלא בשני נדה, וזא
למרה מהו, ולקמן פריך: דהוה נפקא ליה דהוה נדה חטאת מן החולין ויבדיל וכוז
הימנית נפקא ליה לרבי ישמעאל בעלת חובה בהקשאת רזאת הוהרה לעולה ולמנחה?
וגו', דיתקש כולוה לדחי וליפתי כולוה מחטאת. והכי גמיר ליה בשילהי "הוהרה"
(במנחות פכא), ומשמעתי ליה בן עולת העוף. ותא קמא לא משמע
ליה מחטאת. והקשאת אלא קרבוה בהמה. וזא דקאמרי: ולקמה לרבה: שנים או רוב שנים
אחד - שם משובח בסמין אחד. וכיון דרבתי' זלא יבדיל, ועוף הבשר בסמין אחד. כל
מה דעביד עשו מתכשר - בהדלה הוא. וכל הסימן חוי מצוה בשחיטה בעוף לחתלה,
הלכך במילתיה בן הסימן ולא בהדלה הוא. אבל סמין שנתה אפילו כהנה לבהלה,
לחתלה ליכא. כרתניא לקמן (חולין בבא) לדחיבו בשני סימנין אי אשר, שכבר חוקש
לדניס. ולתלמוד לומר "והקריבו" - שמעתי שנתן לה הכותב חלקה לעצמה, והלוקה
מדין הקרבת חטאת. ומאחר שכתוב אחד הקריבו חתוב אחד חלקה, משמחר כי קאשיתו
למול עולת קאשיתו, וכו' - למינעו - מהברדל חטאת העוף. דרבי שמעאל גמי אלקמא
הקטיר? דתא קמא סמיך, ונפקא ליה מיניה הראש בעצמו הנהו בעצמו. דהא דנקט
עמינהו מ"הקריבו" - משום ד"ומלק חטאת" לדחיהלא בלא "והקריבו" לא גמי אילק
שנים דוקא כרבנן. רבין דמוקי חקשאת ד"כמשפט" אמול עורף, וחילוקא ד"הקריבו"
אחדיהלה - ליכא למינר מסיקין אחד פליגה דקאמריה ארוב שנים, דהא לא שנים כתב
בעלה ולא רוב שנים כתב חתב, אלא הברדל כתביא - זלא יבדיל, וכו' כתב "והקריבו"
קריא לחלק חטאת. ולקמייהו חתב חתב ארתי - לחשתינה אברלה בא, וכל שישנו בשחיטה
צריך להברדלה, ומינעתי שני סימנין דישנו בשחיטה ישנו בהברדלה. דבשולמא לרבי אלעזר
ברבי שמעון דגמיר לומר עורף מגיירה דהוה סליק, לא מיבעי ליה חקשאת ד"כמשפט"
אמול עורף. וכמשפט חטאת בהמה לא שיהא ליה למינר, משום דמעתי סליק גמרה
מתיקא. וכמשפט אפוח דבזר ראש חתוב במינעתי סימנין בקרלוק, ותיקא - לרוב
שנים. דלא כתביה בסמין אחד. אלא לרבי ישמעאל דמפיק חקשאת למול סקרא, ובהדלה
לגמיר משמע, אחיות ראש חתוב גמירי סימנין מנא תיתי? אלא כרבנן סקרא ליה.
אזוה

ברב שרש עדין סימן הראשון - גמירין אטו היכא דלא חתך ופסול. ורבי אלעזר בן
רבי שמעון דרבי שרש מעבד, לקלי לא פסול - דאין כאן מעשה עולה. רבין דחתיך רוב שרש עדין סימן הראשון, כמשבדיל את החזא - מהה עמד ומבדיל, וזא יחיא חוהא בעלה
לא הברדל היא, ואביי לפשימהו, דסבריה ליה דמתה אינו עמד ומבדיל. וזא פריך לעיל: חוקשי ליה עלת העוף ועדין שני סימנין, וכו' ממה עמד ומוקל? ולת ליה טעמא כבן לקיים מצות
הבהלה. רבי קאמרי: אמורה קמיה רבי ירמיה. פירוש: הך טעמי רב סתא רבא ואביי, אמר להו: לא שיעת להו את דאמרי רב שרש עדין בן אליקים בר מאי זלא יבדיל? - אף צריך להבדיל,
ואפילו

ר'א. פרק ראשון – הכל שוחטין דף כב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות

1 אוזו בראש ובגוף ומוח – לאר"מ מליקה היא האה, כדכתיב בחטאת העוף גבי
 2 שמענת קול (ויקרא ה): יהיה מום השחאת" וגו'. מאי קאמר – דהא 'אוזו בראש
 3 ובגוף' משמע שצריך לאחוזו שנידוק בתוך פה דהו, ולא סגי ליה לאחוז בראש או בגוף,
 4 ומנא ליה או שחאת? כשהוא אחוז והראש בגוף – ומתחבר בראש בגוף בשעת
 5 האה, דאי תביח 'ולא יבדיל', אף כאן כו' –
 6 – דעל כרחק הדיקשא לחכי אתא, דהא מול
 7 ערף מגורה שיה נפקא ליה לקמן, וכמשפט
 8 חטאת במהא לא מרמינן, דהא משפן סליק.
 9 והקריבו – דבעי הברילה במקצת. והקריבו
 10 למה לי – דחלקו, דלא נימא כמשפט חטאת
 11 העוף בסימן אוזו? דהא אתקש מליקה
 12 להקטירה הוא אמנני כמשפט חטאת העוף
 13 – דסליק מיניה, ואי משום וטולק והקטר
 14 – והוא היה מפסקין ליה לדרשא אררינא,
 15 מנייה נפקא לן מליקה עילת העוף דלמעלה
 16 מתוש הסוקיא, והיא ברעל המובה, דאלי –
 17 מליקה חטאת העוף למשה, כדלפינן לה
 18 בבוזים (סדב): "על קר המובח" – זה קר
 19 התחנות בן, בפרק 'קדשי אדשים', ובין
 20 דמביעי לן למליקה, אריחא, לא אלים
 21 למשקח הדיקשא 'דימשפט' מהוהא דסליק
 22 מיניה, דאיכא למדרש הדיקשא דמליקה
 23 והקריבו – לענין ארץ המזבח, והדיקשא
 24 'דימשפט' לענין אחיות ראש וגוף. השתא
 25 דבתיב והקריבו – על כרחק עקריה מיניה
 26 דחילוק לגמרי משמע ליה לתנא קמא, דלא
 27 תימר מיניה ככל ואוקמה חטאת במה,
 28 ומתשאת דריש מ'מולק והקטר' דלגמרי
 29 אחת הקטרה למליקה. אלא בענין ראשו
 30 משום טהור ליענין הראש בענינו הוא בענינו.
 31 משלו ולא משל ציבור – מתרותם הלשכה
 32 משלו ולא משל מעשר – דהיה 'אשר לך'
 33 כותבים בפרשה, ואפילו לרבי יודיה דאמר
 34 מעשר בדיקשה. לרבי אחא: 'אשר לך'
 35 למענטשה. וביזים ובדיו הדינית נמי בפר יום
 36 הכפורים תביח: 'כל ביום חזן אפי', ותביח ביה –
 37 אצבע הכהונה: 'יהיה כאבצטא אל כפי', למה ליה למילפא
 38 משחאת המהולא דא כבולדו קריבתו תביח: 'ביזים שוחו להקריב', ומשמע ביזים
 39 בילה, וכל הקרבתו ממשועל כל מקום שנאמר אצבעו וכוונה – ומקומין בפרק
 40 קמא דמתניתין (א), או אצבע או כהונה. וגמר ממוצעה עני דבתיב ביה 'וטבל הבזק'
 41 אצבעו הדינית, ומיניה לפינן לכל היכא דבתיב בתן או אצבע שותה עבדה בימין,
 42 ובעלת נרבה כתיב בתן – 'והקריב הבזק'. ואידך – דהא אוקמטן במנחות או אצבע
 43 או כהונה – דהי מילי לרבינן, אבל לרבי משמע אוקמטא גמרי דכהונה, ותנא אצבע
 44 דאף על דבתיב כהונה, אי לא תביח בה אצבע – אל גמרתן בה כהונה, וביה אצבע
 45 לדעיל רביי שמעון סבירא דהי, ותנא קמא – דאמר במשפט חטאת במהו, ורבי
 46 אלקינן כרבי שמעון – דאמר: כמשפט חטאת העוף, ומפק קדישא לאחוזת ראש
 47 וגוף. מול עורף – בעולה מהו ליה? תרתי אל מצי מרמינן מיניה, דאי מצטרבא לן
 48 הדיקשא חטאת עורף – וזו אל לפת מיניה חטאת עורף. גמ' בתורין – לשון משה, הכי גרסינן במנחות:
 49 לגמרי מענט להברילה בעולה מדין חטאת, דהכי משמע: חלק הכהוב בעולה ממליקה
 50 חטאת ודעתינה הברילה, וכל שיטתו בשחאת ישע הברילה. נשרי מליקה סבליקה
 51 כ' בימה מעינן, מה מליקה האמורה בחטאת פירש לך בה הכתוב מול עורף – אף
 52 כל מליקה אינה אלא מעט עורף. גמ' בתורין – לשון משה, הכי גרסינן במנחות:
 53 תחלת הציבור שבוה וטובה פסול – תחלת הציבור, כשמתחילין להביא נוצה יפה
 54 שחבה כסף לאוצר – סוסילין בזה הובח. כך פרשש בגמרא, דבגני יונה סוסילין משום
 55 גדיל, ובתורין משני פסטי קטנן, דיבאו בדיבא קטנים ולבלל גדולים אל באו. פסטי תורין
 56 גדולים ולא קטנים – אתורין דקרא קאי. גדולים ולא קטנים – לקמיה מפרש
 57 מאי משמע. שיבול והלא דין הוא – אי לאו דכתיב תורים היה יליפנן מדינא
 58 דקטנים כשרים.

1 ואפילו קודם שהוא פלוגי. ואם תאמר: לרב חסדא ולרבא אמאי, אביי ומוקמי מתניין ולא כרבי
 2 אלעזר בן רבי שמעון? הו' לאכארה מנתניין קודם הואת איירי. דומיא דרישא דקתני: וטאת העוף
 3 כיצד הוא עושה – מולק ראשו ממול ערפו ואינו מבידיל ומוח כו' ויש לומר: דמשמע ליה
 4 דמתניין פוסל בכל ענין, אפילו לאר"מ הואה, שבושלין דקאמר רבי אלעזר בן רבי שמעון שמתני
 5 שבושלין, ומשמע דקאי מאמתניין בן חלוק
 6 עליה. ורבינו חם פירש, דהא דקאמר רבי שמעון בן
 7 אלקימ: 'מאי ל'א יבדיל' דקרא – אינו עריך
 8 להבדיל, היינו בשעת מצינו, ולדס הוא עריך,
 9 ובשומעין את שכן שמוציא ו' ומשמע, הואה
 10 דוקא קאמר קרא לא יבדיל כלל, אבל אשעת מצינו
 11 קאמר קרא לא יבדיל – אין עריך להבדיל, ושבכנין
 12 לקרא דאיזו דדוק ומוק אבשיה, והריוויש
 13 משמעו מניה, דמראפיקה בלשן לא קריש
 14 דבשעת הואה לא יבדיל, ולאסור קא בשעת
 15 לא אתא קרא, דמ'היקרא נפקא, דחילוק הכתוב
 16 בין קרא קרא לעילת העוף, ולכן ש' ילמד דאמא
 17 קרא לממר נמי דבשעת מצינו אם ירעה לא יבדיל.
 18 דהא קרא: 'לא שמעו לך רובי בשעתן בן אלקימ, –
 19 דמשמע שבא לחלוק על רב חסדא ורבי אובי –
 20 היינו משום לרביי שמעון בן אלקימ אל דושע
 21 כשבשוליו ארז הואה שקדשיה מעשה עילה שחאתא,
 22 ומצעת חטאת נמי קר היא. וקרא לא לחלוד
 23 קאמר, ולא אמאי: ולרבי ארזא דאמי מצינן רב
 24 במעילה בפרק 'וטאת העוף' (תב) דמצינו חטאת
 25 העוף אל מעבב, אמאי פסלי רבנן כשבשוליו ארז
 26 הואה והוא אין כאן מעשה עילה, דמתחך בשר
 27 בעלמא הואה דכרפישית לעילא ולמיא דפירשתי
 28 נחא, דלמא רב הונא סבר כרבי שמעון כרבי
 29 אלעזר, דפירש קודם הואה ופליגי קודם הואה, אבל
 30 לפירש רבנו חם קש, דהואה לרביי שמעון בן
 31 אלעזר לא פליג, אלא לארז הואה וליבא למישר
 32 ולרבנן דמתניין דוחים (סדב) מצינו חטאת העוף
 33 מעבב, דרב דונא סבר כרבי אלעזר רביי שמעון,
 34 דלא חודר ותלמוד כשבשוליו אלקימ, כל סתמא
 35 דמתניין כותיה, ויש לומר: דיעמד מתניין
 36 דקתני הבדיל פסול – קודם הואה, ואיני אפילו
 37 כרבי אלעזר כרבי שמעון, ותניין דלא כרבי שמעון, אי
 38 כרב ארז בר אחבה, דקאמר במעילה דדם מצינו חטאת מעבב, יאכא ארז בר דפליגי עליה
 39 דרבי אלעזר כרבי שמעון אפילו לרב הונא, דמראפיקה: שמתני שבושלין משמע דפליגי רבנן
 40 עליה, וסברי דמצינו מעבב, אבל סתם מתניין דוחים אתי שפיר כותיה כדפירשנו: 'תלמוד
 41 ולמר הקריבו – מה פירשש בלפנינוס דאיכא ארזא למישר, דרבי שמעון אקרא דחילוק
 42 הקטיר' סמיך – אין נראה. דמ'מולק והקטר' ליכא לאוכוזי מיניה דלא נימא איכא, דהא
 43 איצטרך לראשו עני מוהא, אלא מסרבא בעלמא אתי ליה לרבי שמעון דלמול עורף
 44 קאשתייה, חדע, לתנא קמא ורבי אלעזר לא שפיק, אלא ליפנת בימה מעינן
 45 מליקה מליקה, ואידך – ספוק 'תוריה' (מנחות פג, ט) משני: דהי דימנית
 46 בדי נטבה, ודס 'החטאת' (מנחות צא) משני הריוויש רב באי, ונראה, למתאן דאמר דרב
 47 הלמד בורה שח דאיזו ומלמד בודיקש, עני לרבי דמר נטבה, דאצבע חטאת גופיה ליה
 48 בגורה שח מתעורר איני עני, בפרק אבא דחיים (א) ובפרק קאמא דמנחות (א) ואם כן
 49 הכי מצי למילף עולת העוף משחאת דרבמשפט. נמצא בתורין כו' –
 50 באריתא דבבא אל שייך למרדכי דהי 'נמצא' למעטת מאי, כדריק לעיל מאמתניין דרמנא
 51 כשר בשחטה פסול במליקה, דרך ברייתא, מאמתניין קיימא, לפירוש תורין גדולים כשרים
 52 בו, ודור סמיסי: נמצא ממו שחאתו משחאתו, אבל לעיל אל עריך למחני כלל מנשא, דבבר
 53 אשמעונן רישא דשחיתו מן העזרא מליקה מן העורף ואם שינה בה ובה פסול.
 54 שיבול – תלדא דין הוא – שישם דוכתא אל גרסינן תריווישו, ושיבול' שמתני אף לאו אלו
 55 קרא אל תאמאי, דהי 'תלדא דין הוא' משמע דבלא אתי קרא איהו לל לומר
 56 כן, שיבול' ומה עני יונה כו'. פירוש: אי לאו קרא חטאת איכא כשרי אפילו קטנים מקל
 57 וחומר, ואם תאמר: ואי לא תביח קרא תורים אל דהי דיענין תורין ללל דכשרים לקיבו ויש
 58 לומר דהכי פירשה, שיבול, אי לאו דאקש רחמנא תורים לבני יונה, דמינה ליפנן בסמוך תורין
 59 קטנים אל, אלא היה כותב תורים רחוק עני, והשתא היה משמע תורים כן גדולים בן
 60 קטנים, ואפילו בלא קל וחומר היה דיענין, אלא דנימא ליה לנקטת למילף בקל וחומר, אי נמי, דהיה מצי למכתב 'בני יונה תורים', והשתא אל הוה מקש תורים לבני יונה, דאיכא למימר דקאי
 61 נמי 'בני' אתורים, ומכל מקום גדולים כשרים חילוק בתוב בוהיא, ו' בני יונה ו' בני תורים', דהוא אמינא מקל וחומר דכולם כשרים – תלמודו ד' תורים', דמשמע גדולים דוקא, כדפרשש לקמן,
 62 דומיא דבני יונה.

ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים - דלא לשחמיט קראי דליכבוז
"מן היונים". ומה תורים שלא הוכשרו בקטנים - תימנה: כיון דאבתי לא קיימא
לן דבני יונה הי קטנים דוקא, אם כן מנא ליה דתורים לא הוכשרו בקטנים: היא
נעפה לא ידעין אף זממיה דבני יונה וש' לומר, דהכי קאמר: דאי מצית למילף

ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים - הוכשרו בקטנים,
תורים שהוכשרו בגדולים - אינו דין שהוכשרו בקטנים?
תלמוד לומר: "תורים" - גדולים ולא קטנים. "בני יונה"
קטנים ולא גדולים. שכלול, והלא דין הוא: ומה תורים
שלא הוכשרו בקטנים - הוכשרו בגדולים, בני יונה
שהוכשרו בקטנים - אינו דין שהוכשרו בגדולים? תלמוד
לומר: "בני יונה" - קטנים ולא גדולים. מאי תלמודא?
אמר רבא: ללא לשחמיט קראי ולקחוב "מן בני התורים"
או מן בני היונה". אימא: בני יונה דקחב בהו רחמנא "בני"
קטנים אין, גדולים הם - תורים - אי אצני גדולים
ליתי, אי אצני קטנים לייתי! דהיקא דבני יונה, מה
בני יונה - קטנים אין, גדולים לא, אף תורים - גדולים
אין, קטנים לא. תנו רבנן: יכול יהו כל התורים וכל
בני היונה פשרים? תלמוד לומר: "מן התורים" - ולא
כל התורים, "מן בני היונה" - ולא כל בני יונה, פרט
לתחילת הציוחב שבוה ושבוה שפסול. מאימתי
התורים פשרים - משיצוהבו, מאימתי בני יונה פסולי?
משיצוהבו. תני יעקב קרחה: מאימתי בני יונה פשרים?
משילעלו. הוא הני לה, והוא אמר לה: "אפרהו יעלעו
רם". אימתי? אמר אביי: מפי שמטי דגפא מיניה ואתי
דקמא. בני דבי יוראי: "הואמר" "הרי עלי עולה לאן התורים"
או מן בני היונה". והביא תחלת הציוחב שבוה ושבוה,
מהו? פסקיהו תוי ונפיק, או דילמא ברקה הוי ולא נפיק?
אמר רבא, תא שמעי: פרט לתחילת הציוחב שבוה ושבוה
שפסול; או אמרת בשלמא בריה הוי - שפיר, אלא אי
אמרת פסקיהו הוי, איצטרך קרא למעוטי פסקיהו?
ב

ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים - דהא "בני קטנים מעיבוא
דגדולים פסולי לקמן ליקו. תלמוד לומר תורים - לקבני מפרש מאי תלמודא.
מאי תלמודא - כלומר, מאיזה מקרא אנו לומדים? נדי נמי דבני קטנים מעיבוא
מיהו מעיבוא מגל דלא מרבינן גדולים מקל וחומר? לא לשחמיט קרא - א

ולמה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים - דהא "בני קטנים מעיבוא
דגדולים פסולי לקמן ליקו. תלמוד לומר תורים - לקבני מפרש מאי תלמודא.
מאי תלמודא - כלומר, מאיזה מקרא אנו לומדים? נדי נמי דבני קטנים מעיבוא
מיהו מעיבוא מגל דלא מרבינן גדולים מקל וחומר? לא לשחמיט קרא - א
טלסא דעתך גדולים נמי כשרים, אבל התך
קראי דמשחתי קבנים, כיון האי דנרבה,
בשיערת קול ובזכות וכו' וכו' ובמזעזע
- לא לשחמיט חד קרא דנכות "מן בני
התורים" או מן היונה, ומדכריב בכוהלו
"בני שמע מינה לעכב. ואימא בני היונה
דכתיב בהו בני - לעיבוא, דאי גדולים
פסולי. אבל תורים - בני גדולים בין קטנים
משמע, הלכך, אי בעי גדולים לייתי, אי בעי
קטנים לייתי? מה בני יונה - אינם כשרים
הוכשרו תורים. אף תורים - אינם כשרין
בהכשר בני יונה. וביול יהו כל התורים
כשרים - משיצאו מכלל קטנות. ויהו כל
בני יונה כשרים - כל זמן שאם באו לכלל
גדולים. תחלת הציוחב - כשמתחילין
לצהב כניפס שסביביו גזארים - פסולות
הן. ומה וכו', דגמא מכלל קטנים ונפסלו מבני
יונה, ולכלל גדולים לא באו שיכשרו
בתורים. משיצוהבו - שראו כניפס נפון
גדולים ואודומים ומזויזבים כהוב. משיצוהבו
- משתרחלו לצחב. מאימתי בני יונה
כשרים - דביזם שנולדו מאוסים הן,
ונמאימתי כשרים? משיעלעו - דברמשש
לקמיה. הוא הני לה - שונה היה המשנה
מפי רבי: משיעלעו, והוא אמר לה -
מפי המשנה מדעתו, משיעלעו לשון
"אפרחיו יעלעו עד" - ומשיראו להם עד
מינו בבשר, וכי שמטי דגפא מיניה אתי
מניה דמא. מן התורים או מן בני היונה -
מאיזה מקור שרייתא, והביא שחלת
הציוחב מהו? יבא ידי נדרו או לא? הא
דחנן תחלת הציוחב פסול בשניהם - משום
ספיקא הוא, שמא גדולים שמא קטנים,
הלכך, הוגדר תורים לא יבא - שמא קטנים
הם, והוגדר בני יונה לא יבא - שמא
גדולים הם. אבל הו שרירא הוביא שניהם יבא ממה נפשך: אם גדולים
הם - יבא משום תורים, ואם קטנים הם - יבא משום בני יונה. לא ילמא - א
גדולים ניהו ולא קטנים הוו, אלא בריה בעלמא הוו, דיצאו מכלל קטנים ולכלל
גדולים לא באו. אמר רבא את רבא אתה שנוה, ומאיצטרך קרא דליבא טינהו. אי אמרת
בשלמא - אשמעינן קרא דבריה הנהו, ואפילו היבא דליבא למיחש לשפסקא,
כיון בשלמא דידן דפסול - שפיר אתא קרא. אלא אי אמרת פסקיהו ניהו -
וקרא לא פסילתו אלא היבא דמחייב תרוין כהדיא או בני יונה כהדיא. איצטרך
קרא למעוטי - מן איבא ספיקא ימק קודשיה קרא הוא? אי פסית לן דגדולים
ניהו - אייתניהו בתורים, יאי פסית לן דקטנים ניהו - אייתניהו בני נותה
וכיון דלא פסית לן לא ולא אתה, א מהיבא חסיא ארתען לאכשריניהו?
למעוטי

דאי למעטי ספיקא - תימה: דבני
קצין חרין מן העניין לחובו דיש פקא אבאב מיעטא (ו) בכולן פטורי, ושעשירי
דאי אמר רבנן ולא עשירי ספק, ובני ספק קדמה בדתה לבן ספק שער לבן
ספק, ודרשין ספק, ומה ספקא (ט) וספקא, מפתחא בן הכחוב בטהרה תחלה, דכתיב
"לשדו או לסמא"? ומיהו מהבא לא קשיא, דהבא חבי פירשה: איצטרך קרא למעטי
ספיקא - שלא מעט אותם אלא קרא ספיקא, דקאמר ספקא הוי, ונפיק כשהביא מהו
ומזה. אבל התם כולם פטורין ודאי ולא מספק, וכן ספק קדמה בדתה לשער לבן דאי
טורו. אבל בני ברך בריה תריא דומא (עט) ומה כהדיא מאצטרך קרא לרובי
ספקא, קאמר רבא דבריה דהוי ולא קשיא, אמר מנא כהדיא לעלל ספקא הוי.
ואצטרך לרובי מיכל חלבר לאסור דאי חלבו, ולא מספקו בן ספק שתי מדות
(מנחות צא). בני פלוג דבסמך וכו'. ויש לומר: דכל ספקא דאי אפשר להחבר,
כמו בני ברתה ודלפעמי שיהו בעין אחר - שייך למעטי מיקרא שפיר מטעם שהם ספק, אבל הבא אפשר לברר ספקא זו, דכל תחלת הציוחב שוין,
וקמי שמיא יליא אם הם קטנים או גדולים, כן ופלוג כולן שוין. הלכך לא אתא קרא למעטי מטעם שהם ספק, שמיא ספקא קמי שמיא. וכן ספקא "על אלא מזה בכורות
(מאב), גבי דהא דתניא: כשהוא אומר למטה "חוכר" שאין תלמוד לומר, אלא להוציא טומטום ואגרוניטום. ופריך: מני? אי למאנה תנא קמא - ספק הוא, איצטרך קרא למעטי
ספקא: התם בני יונה מאגרוניטום, שכולן שוין, או כולן תריסר או כולן נקבות, ועוד שמיא גילתא. ואם תאמר: והא דאמר רבא דאגרוניטום ספק, דבאגרונין כוסף "המלא" (היה כהא),
מדתעמא בלבוך ובאזרים. וכסף "הערל" (שמות פגא). וקשיא: מני? דלא נקבתי בו בהמים אם זכר אם נקבה, ובריה פנה עוממא דאגרוניטום, דהכי אתא רבא דאמר: אפילו
הכי מעט ליה ר' לענין בריה הקדוש מרביח (במדר) (ח) "מכור זה וזה תשלח" - וכו' דאי נקבה דהיא ולא תעמא ואגרוניטום, והכי אתא רבא דאמר: למעטי ספקא הוי
לומר: לדבתיא דרד ר' מיעט כתיב, דהה מינא למנכח "מכור ועד אדם", או "מנכח ועד אדם", ואיך דין מיעויהו דאגרוניטום דאגרוניטום, ואם אגרוניטום אתר - אחי
מכור למעטי מטעם שהו משונה, והא אתא נקבה - אחיא נקבה למעטי טומטום שמיא משונה. והא דפריך בבבוצה גבי דהא דמעט אגרוניטום "מכור" "חוכר" דכתיב
בני עולה, מני? אי תנא קמא ספקא הוא, אחי קרא למעטי התם פריך שפיר, דאי בא למעטי אפילו אתר זכר משום דמעטתה ולא משאר זכרים, אם כן ממעטת ליה
מהיכור? שמע מינה דוכר הוא ולא ספק, אלמא לא אתי כהנא קמא דאמר ספק הוא, ואם תאמר: ודרי טומטום, דיש מקו זכר ויש מקו נקבה, ואי אפשר לברר, וקאמר רב חסדא
כוסף "על אלא מנחין" (בבבוצה כהא), ומי באנן מוטום, שמע מינא טומטום דספקא הוא ולא אצטרך קרא למעטי שיש לומר. דקסבר רב חסדא רבא אתא קרא למעטי מטעם
ספק, כיון דהא זכר ודאי הוא כשאר זכרים, ולכן אין להעמיד העומט אטומטום, כיון שיש להעמידו אגרוניטום. והכי פירשה: התם מחלוקת באגרוניטום ולא לברנא אתי כהוב,
אלא טומטום דהא דוכר קודש שוה, ו"החברים אוקימין" רבתיב בני כהוב איבא לאוקימי למעטי אגרוניטום ולא טומטום, כפרישתו. ולכן פריך: אלא מעתה בערבין עריך, ולא
נוקץ

דאי למעטי ספיקא - תימה: דבני
קצין חרין מן העניין לחובו דיש פקא אבאב מיעטא (ו) בכולן פטורי, ושעשירי
דאי אמר רבנן ולא עשירי ספק, ובני ספק קדמה בדתה לבן ספק שער לבן
ספק, ודרשין ספק, ומה ספקא (ט) וספקא, מפתחא בן הכחוב בטהרה תחלה, דכתיב
"לשדו או לסמא"? ומיהו מהבא לא קשיא, דהבא חבי פירשה: איצטרך קרא למעטי
ספיקא - שלא מעט אותם אלא קרא ספיקא, דקאמר ספקא הוי, ונפיק כשהביא מהו
ומזה. אבל התם כולם פטורין ודאי ולא מספק, וכן ספק קדמה בדתה לשער לבן דאי
טורו. אבל בני ברך בריה תריא דומא (עט) ומה כהדיא מאצטרך קרא לרובי
ספקא, קאמר רבא דבריה דהוי ולא קשיא, אמר מנא כהדיא לעלל ספקא הוי.
ואצטרך לרובי מיכל חלבר לאסור דאי חלבו, ולא מספקו בן ספק שתי מדות
(מנחות צא). בני פלוג דבסמך וכו'. ויש לומר: דכל ספקא דאי אפשר להחבר,
כמו בני ברתה ודלפעמי שיהו בעין אחר - שייך למעטי מיקרא שפיר מטעם שהם ספק, אבל הבא אפשר לברר ספקא זו, דכל תחלת הציוחב שוין,
וקמי שמיא יליא אם הם קטנים או גדולים, כן ופלוג כולן שוין. הלכך לא אתא קרא למעטי מטעם שהם ספק, שמיא ספקא קמי שמיא. וכן ספקא "על אלא מזה בכורות
(מאב), גבי דהא דתניא: כשהוא אומר למטה "חוכר" שאין תלמוד לומר, אלא להוציא טומטום ואגרוניטום. ופריך: מני? אי למאנה תנא קמא - ספק הוא, איצטרך קרא למעטי
ספקא: התם בני יונה מאגרוניטום, שכולן שוין, או כולן תריסר או כולן נקבות, ועוד שמיא גילתא. ואם תאמר: והא דאמר רבא דאגרוניטום ספק, דבאגרונין כוסף "המלא" (היה כהא),
מדתעמא בלבוך ובאזרים. וכסף "הערל" (שמות פגא). וקשיא: מני? דלא נקבתי בו בהמים אם זכר אם נקבה, ובריה פנה עוממא דאגרוניטום, דהכי אתא רבא דאמר: אפילו
הכי מעט ליה ר' לענין בריה הקדוש מרביח (במדר) (ח) "מכור זה וזה תשלח" - וכו' דאי נקבה דהיא ולא תעמא ואגרוניטום, והכי אתא רבא דאמר: למעטי ספקא הוי
לומר: לדבתיא דרד ר' מיעט כתיב, דהה מינא למנכח "מכור ועד אדם", או "מנכח ועד אדם", ואיך דין מיעויהו דאגרוניטום דאגרוניטום, ואם אגרוניטום אתר - אחי
מכור למעטי מטעם שהו משונה, והא אתא נקבה - אחיא נקבה למעטי טומטום שמיא משונה. והא דפריך בבבוצה גבי דהא דמעט אגרוניטום "מכור" "חוכר" דכתיב
בני עולה, מני? אי תנא קמא ספקא הוא, אחי קרא למעטי התם פריך שפיר, דאי בא למעטי אפילו אתר זכר משום דמעטתה ולא משאר זכרים, אם כן ממעטת ליה
מהיכור? שמע מינה דוכר הוא ולא ספק, אלמא לא אתי כהנא קמא דאמר ספק הוא, ואם תאמר: ודרי טומטום, דיש מקו זכר ויש מקו נקבה, ואי אפשר לברר, וקאמר רב חסדא
כוסף "על אלא מנחין" (בבבוצה כהא), ומי באנן מוטום, שמע מינא טומטום דספקא הוא ולא אצטרך קרא למעטי שיש לומר. דקסבר רב חסדא רבא אתא קרא למעטי מטעם
ספק, כיון דהא זכר ודאי הוא כשאר זכרים, ולכן אין להעמיד העומט אטומטום, כיון שיש להעמידו אגרוניטום. והכי פירשה: התם מחלוקת באגרוניטום ולא לברנא אתי כהוב,
אלא טומטום דהא דוכר קודש שוה, ו"החברים אוקימין" רבתיב בני כהוב איבא לאוקימי למעטי אגרוניטום ולא טומטום, כפרישתו. ולכן פריך: אלא מעתה בערבין עריך, ולא
נוקץ

חז"ל. פרק ראשון – הכל שוחטין דף כג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רה תוספות

למעיני נרבע וענבר – ואף על גב דתנא קתני: פרת תלחלת הציוד – אסמכתא בעלמא הוא, ולעולם וסליליהו משום ספקיא. רובע ליבא למימר בעשות. דאין לך עף רובע. הואיל ובתיב – גבי קרבנות. כי משחתם בהם מום כם – לא ירעו לכם. דרבי השוחה בין מום פוסלים יב, ותנא דבי רבי שמעאל וכו'. דבר ערוה – רובע ורבע עבודה ויה – בעבד.

שהשחחה לבתתה. כי השחית כל בשר – בדרו המבול בתים, ודרו המבול בערהו – לקללו, כדכתיב (בראשית ו'): ויחוקו להם נשחית וגו', שהיו נוקטין לכשי ריעתון ולכל ברמה ויהי. בהמה – כתיב: 'תמים זכר', אבל עוף לא כתיב בהו לא תמים זכר, והלכך לא פסלי בהו מומין קטנים כגון דוקין שבעין, אלא מומין גדולים כגון מחוסר אבר, משום 'הקריבוהו אנ לפתחך'. מן האיל או מן הכבש – מאיזה ארצה. פלגם – כבש כן שנה תרבי שנתו קרוי 'כשב', ואיל משעברו שלשה עשר חודשים שנכנס חרש שלם בתוך שנה שנה קרוי 'איל' עד עולם. 'פלגם' – שנתו חדש ראשון של שנה שניה. הקירבו – משנה היה באסכת פרה (פרק א משנה ג), ובפלגם קא מיירי. ואין עולה לו מחזו – אם היה מחוייב איל לבדו או כבש לבדו. ועטמא לא מפרש תנא אי משום ספקיא אי משום בריה. ואמר רבי יוחנן – מנא לן דמביא עליו נסכי איל של שני עשרונים ושלישית הדין קיי? דכתיב בפרשת סוכים 'בשלח לך אנשים': 'א לאיל האחר' וגו', 'או' – לרבות את הפלגם בנסכים הללו. ומדאיצטריך קרא לרביי, שמע מינה שכל דבי יוחנן דתנא קמא דאמר: אין עלה לו מובדו – משום דבריה הוא, ולענין נסכים ודמנא רבייה. דאן ספקיא הוא – לא מרבייה קרא. וכיון דשמא איל הוא – פשיטא דבעי אתיין נסכי איל, ואתניו דאי איל הוא – ליהוי דידיה. ואי כבש הוא – ידא הדרת נדבא, שהיו מתנדבין נסכים לוג קרבן, כדאמרין במוטות בפרק בתרא (ק"א). ואף על גב דתנא: אין מתנדבין לוג אחד ולא שנים ומוטות, אלא שלשה דבר שהיו קרויין סוכי כבש, או ארבעה שהיו קרויין נסכי איל, או ששה הראויין לפי – הכא כי האי גונא בהדי אחרניי קרי. מייחי

כי איצטריך קרא למעיני נרבע וענבר; סלקא דעתך אמינא: הואיל ובתיב 'כי משחתם בהם מום כם'; אינו אלא דבר ערוה ועבודה ויה; דבר ערוה – דכתיב: 'כי השחית כל בשר את דרבו על הארץ', עבודה ויה – דכתיב: 'מן השחיתו ועשייתם לכם פסל'; פסל – של שרממה פוסל בו – דבר ערוה ועבודה ויה הואיל בו, וכל שאין המום פוסל בו, אין דבר ערוה ועבודה ויה פוסלין בו, והני עופות, הואיל ולא פסיל בהו מומין, דאמר מר: תמות וזכרות בקהמה ולא תמות וזכרות בעופות, אימא: דבר ערוה ועבודה ויה נמי לא לפסול בהו, קא משמע לן. בעי רבי ירמיה: והביא פלגם, מהו? איליבא דרבי יוחנן לא תבעי לך. דאמר בריה דרבי יוחנן, דתנן: הקירבו – כמביא עליו נסכי איל ואין עולה לו מובדו, ואמר רבי יוחנן: 'או לאיל' – לרבות את הפלגם. כי תבעי לך – איליבא דרבי ירמיה.

נזק 'זכור' אלא למעט אנדרוניס ולא מוטוסו אלוהי תניא: 'זכור' – ולא מוטוסו אנדרוניס ושני; סמי מכאן מוטוסו. אף על גב דבעיבין איבא תרין מיטעי, 'זכור' ואם נקבה; עידין תרווייהו לאנדרוניס, דא כתיב 'זכור' למעטי זה אמר, אלא גרע נקבה ויהיה בעיקר אשה. ואם תמא: אמר מר פירך לוד תוסא ומי זכר? ואם נקבה' תרביגי בני שלמי; דאיבא תרין מיטעי, 'דאם מיטע אהו, כדאמרין בפרק 'זמפול' (נדה כ"ב); 'אם נקבה' על כורח למעטי מוטוסו ושי לפרש: הדהם ירסין זכר? ונקבה, דכתיב ויביקא רבי שלמי שאין, אדבי דרשין ליה בתרות כתיבין גביהו מיטעי דכתיב בשלמי, ובפרק שני דברכות (ט"ג) ובתמורה (י"ב), אבל 'אם זכר' 'אם נקבה' דכתיב גבי שלמי דרש ליה בתרות כתיבין גביהו מיטעי דברכות (ט"ג) ובתמורה פרק אלו קרשין' (י"ב); לרבות דבר בעלי מומין ומוטות בעלי מומין, והוא שפיר לרב תסא. דבהוזא קריב אלא תביא איל ושי מיטעי, דר' אלעזר, קמא 'ואי שפני' – פ"ט לכלאים. ואם תמא, דלעיל אמרין: היבא דספק תמנא שאינו שיה איצטריך קרא למעטי, ובפרק קמא דחגיגה (ד"א) קאמר: 'זכור' – דאיצטריך מוטוסו. פירך: איצטריך קרא למעטי שפני אף על גב דאין כולס שרוין והם פירין משום דכלואו דאי אף הייתי מטרין מן דרשייה, שום דאינו כלי למסוך. אף על גב דרסמיה לא מיכבדא, כגון כלום למתחלה עירך, כדאשכחן בספחים בפרק 'אדשה' (פ"ב) גבי משה שנתערבו ערות ספחיה ומנצא דרסין באחד מהן, דפטרין מלעשות פסח שני מוטוסו, אף על גב דרבי בתמא שנתמנצא מידעשיל למנדל עור אמרין; זכרם עולות, נקבות וכו' שלמי, ומקריב אותן כל מביא לפי שאין מכירין מי הם זכרם – שניא תני דקדושתו כבר, אין לום תקנה בעיין אתר. וספק מערע דמייחי אשנו ולונו – הנה חוקין וברא שאני. ואם תמא: דאשכחן קרא בשביל כל נשע, אף על גב (דגב) דקמי שמאי גלא, ספק 'אלו טרפות' (חולין א"ה), פירך: מכדי אן אישקשת' סמכין, 'ספיה' דכרב דמנא למה ליה ומשני אי כרב דמנא 'שקשת' ולא 'ספיה', והא אמרין: מאי 'שקשת' – ספיה, דאפילו דר טמא נהי, השתא דכרב דמנא 'ספיה' – דקאשכ ספיה 'שקשת' ושי למה. דלשון 'שקשת' משמע דבר שאינו שיה חלק, דבר שהיו מסכסכין בו, וספיה דבר הוא, ונפל בו לשון 'שקשת'. כי איצטריך קרא למעטי נרבע וענבר – תימה. דסורר סתמא דלמאוד, דברייחא דבי לדידות ראייהו.

ומה ליה קרא לדרשא אורחיו ושי לומר. דקם ליה דאיצטריך קרא להאי דרשא. אף רב ענבר אית ליה דרשא דרבי עקיבא משום בעלי מומין, ולא קאמר: ונרבע הואיל ורבי בעשות. מנא ליה? אלא על ערך מהאי קרא. ואם תמא: אם כן, נפשט ספקיא הוי, דאי בריה הוי – איצטריך קרא למעטי, ואם כן מנלן שו דרבי בעשות? ונהי ליה דמיעקרא סלקא דעתך והאי דאיצטריך קרא למעטי אי הוי בריה. אבל השתא דמסיק איצטריך קרא לרבע וענבר, סריא ליה לדבריה לא איצטריך קרא למעטי, דממלא אימעטי מבורחין דומיא רבינו יונה: מה בני הוי דוקא קטנים – אף כתיבין עול גוילים, מיעטתה ציחוקה שבחיה נשמה. לרובא, ולי א קטנים ולא גוילים. ודרשא דברייחא אסמכתא דמנא גלא. ומזי דרב ירמיהו אררין מיריבמא עירך, דאינו חותר השתא דרשא דברייחא. דתרי מיטעי כתיב: 'מן הויתם' או 'מן בני הויתם', חד – למעטי נרבע וענבר, ולאפוקי מדרשא 'דמשחתם', ואידך – למעטי תלחלת הציוד. וקמי שמאי דאי גלא אי קטנים הוי אי בריה, הוי, אי קטנים הוי – ממעטינהו מנבי דיהה. וזו דאי וזו לא תיבא מהו מעעטינהו. השתא, אי בריה הוי – לא תני שמי רבי, כמו דרבי יוסף, ופי תבסקא. וזו למעטי בריה וזו למעטי נרבע וענבר. ומעיקרא סלקא דעתך דאיצטריך תרוייהו, איהו, אלא לא תיבא קרא למעטא – אלא לא מגדלים או קטנים, ואם כתיב ביה הוי הפך ממה נפשך. אבל בעק קשה על פירשה, דאי אתא קרא לאשטעינין שהם או גויליא או קטנים, אף על גב דקמי שמאי גלא, אם כן מאי פירך. שפני על אלו מומין שחבתי לעיל: כתיב אילמא קמא – פסק הוא. איצטריך קרא למעטי ספקיא נמא דקרא מעט לאנדרוניס. או משום שזדא כזי משהו או שום דאשטעינין שהיו נקבה, ואן הוא לא דעיניו דתי ספקי אלא משמע: אם קמי שמאי גלא שהוא נקבה לא היה לו למעטנהו. והא דאיבא תרי מיטעי, איצטריך קרא למעטי דאחא חד לרבעו וחד דרבי וחד דרבעו וענבר וענבר נחתי מיטעא. אלא איצטריך קרא למעטי חוריהו דמי בני יונה. ומנא דמנא תיענין מן מעיקרא דאתא למעטי בריה, איצטריך קרא למעטי, דת דרבי יוחנן ודו בני יונה. ומשחתם בהם מום כם – כאן משמע דלכולי עלמא אית ליה חך דרשא דמשחתם. דאי פלגי אורשא וו הוואו נרבי דרשין 'מן הבמה' לחציא את הרובע, אם כן לידוק בריה הוי, למאן דרש דרשא דמשחתם? אלא דאי כוליה דרש היה, ואפילו כתיב איצטריך 'מן הבמה' רמן הקבר' לרציא רובע ורבע, ולי הוי דרשין ממשחתם' דתא הוא תליא, אלא משום דאשכחן גביהו דב קושיים ששייח בהו דבר ערוה ועבודה ויה ומה. ונפקא מינה דרשא דמשחתם' למעשר בתמה, דהל על רובע ורבע מום שחל על בעל מום (לרבי שמעאל) ולרבי שמעון (בפרק שמיטת גזא) וכו'. ואם כן תמא: ריש 'כל האצטריך' (תמורה כ"ב); אמרין דתא דמשחתם' מוקי קרא רמן הבמה' פרת לוקן וזחלה ומוחמו ושי זלמו; דתא דמשחתם' ארביי מלמדא לרביהו דמפיק ונרבע ממשחתם' לחודיה, אבל שאר תנאי דנפקי מין הבמה' אית ליה דרשא דמשחתם' כדפרישתי. וכן משמע בפרק בתרא דברכות (ט"א) דפליגי תהם כמא תנאי גבי מעשר בתמה, גבי מוטוסו אנדרוניס ובמחסי וכו' וירא דתנא. אלא כגריב עול מוקנא וענבר, לא אשכחן שפני פלוגתא. ומשעט פלוגתו מרזו דמשחתם' כדרישין גבי ממשחתם' מיהו דמנא קרא למעטי, דאפילו, מנא ליה ליה ספקי דמשחתם' איצטריך 'מן הויתם' למעטי עירך, וכן דרשתי בריהו דתני יונה. וליהונו נמי גריב, דהתיב גונא אמר בפרק 'היהוה מוקיש' (יבמות ס"ב).

למותר הכרות בהמה – בתרות כתיבין ויש לה מרכיבין למעטי זכר בכך בשביעים ובעים – תמות וזכרות בהמה ואין תמות וזכרות בעופות. ומחוסר אבר פוסל בעיה ונפקא ליה מרכיבין 'מן העוף' – לא היה העוף בפרק קמא דקדושין (כ"ב), ולא כמו שפירש שם בקשרט משום 'הקריבוהו אנ לפתחך', ואם תמא: למה לך קרא לפסול מחוסר אבר? וזה אמרין לביני נהי מן אסור, לדיבא מיני ליראל שו ולבני נהי אסור ויה למעטי משום 'ארבע מיתות' (סנהדרין ט"א) דכל ממהו שחאמרין לביני נהי ולא נשנית בעיני – ליראל אמרין לביני נהי. ולכך הוצרך לשנותה – כדי לאסור לה למה לך קרא דאין תמות וזכרות בעופות? משום דמאיצטריך 'מן העוף' לאסור מחוסר אבר? דיענין דאין מום פסל בעיה, אלא פוסל למה לך? מן העוף? ויש לומר: דאי לאו קרא דאין תמות וזכרות בעופות הוא אמרין מום פוסל בעוף, רמן העוף' אתא לאסור אפילו תרי מומין דשרו בכמהו, דקרא דרמן העוף' לאסור אתא ולא לתירו. ואין להקשות גמי: מדאיצטריך 'מן הויתם' לרבעו וענבר שבעין שפני דאין מום פוסל בעופות. דאיבא למעטי. דאיצטריך 'מן הויתם' משום דסלקא דעתך וכן דרשתי ליתנו ברובע – ליתנו נמי גריב, כדפרישתי לעיל. כי תבעי לך חציא דבר פרא – בפרק 'שני מרות' (נעוהו צ"ג), איתוחב בר פרא מהאי קרא ד'או לאיל' מרובצה פלוג, דלא אפיק קרא לרביי ספקא. דאמר

חולין. פרק ראשון - הכל שוחטין דף כג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

תוספות

1 **דאמר** מייית ומתני - הקשה רבנו יצחק בן אשר: בשלמא נסכים, יכול להביא שיעור
2 נסכי איל ולתנותו שאם הוא שב שיהא מותר לנדה, רבי קעיבא דאמר
3 בפרק 'כל היתיר' (נדה א.ב.) המתנה יין נמסכו לספלים. ואפילו לרבי טרפון דאמר:
4 לאיש, שמעט דמילי אלא באומר 'דרי עלי יין' - ויהי מרש לסכים, אבל אם
5 פירש - הוה דאיל לספלים. אבל במתנה דיהוה, הוה
6 מתני: הא אין בליתן שדה, ויהי כבש בליתו
7 רבש שלש לונן לעשות, ושל איל בליתו נבדו
8 שני לונן לעשות, וכן קרא פתח דמתנה (א.א.)
9 ריבה שמנה או שחטיר - וספולתו ונתן ומי
10 ומתוך פ.ט.ב. אף מערבין מנתה כבשים בשל
11 אילים ופריסו וכי תומא. ומייית שיעור מנתה
12 כבש בכלי אור, ושיעור מנתה איל בכלי אחר.
13 ותמנה שאחד מן היה דרבה - א אפשי
14 לעשות, כל כדמתנה נדה בקמעת ומתנה נסכים
15 כולה כלי, כדמתנה בחדיא בפרק 'אלו מנחות'
16 (מנחות ע"ב.) ותירץ רבנו יצחק בן אשר: דדיא
17 כשמתנדב סתם - או היא נקבוצה, אבל
18 אם שפירש מנתה נסכים היה כולה כלי, באמרין
19 (ובחס פ"א.) מנתה ארס מנתה נסכים בכל יום.
20 ושתתא יכול לתנותו שפיר. - שאור דבר
21 מאד לרבי יהודה הוה מלא מעלייתא הוא - ואם
22 תאמר: הוא איל בפרק 'אלו עברין' (ספחים מ"א)
23 תני: שאור שיעור ונתנו לפני מבלו, ומפשי
24 והם הדיני שאור דרבי מאיר לרבי יהודה,
25 משמע דאסור באבולתו ויש לומר: מהרבנן
26 בעלמא אסור, ומדושי' ולתנו לפני כלבו שמר
27 מניה דידע מנה מעלייתא. **וא** לרבי מאיר רבי
28 מאיר מנדלף עלה חמץ הוא - ואם תאמר:
29 ודלמא שאני לענין פסח, דריבית קרא בפרק
30 'אלו עברין' (שם מ"ג.) כדמתניב 'כלי' כו
31 תימא, נילף חמץ הוה מנתה חמץ דפסח - דלמא
32 חמץ גמור דרבי חייב ברת מנרין, אבל האי רלא
33 חשיב חמץ גמור לענין פסח לא חשיב חמץ
34 עלעולותה מיהו מעונו לפרש דרבי קאמר
35 דפשיטא ולא יצא משום מצה, דלענין מצה

1 **דאמר: מייית ומתני, מי אמרין: איל וכבש מתנה,**
2 **בבירה לא מתנה, או דלמא בבירה נמי מתנה, דאמר:**
3 **אי בירה יהוה - ליהוי כפוליה נדיבה? תיקו. בעי רבי**
4 **ורא: האומר 'הרי עלי לחמי תודה מן החמץ או מן המצה',**
5 **והביא שאור, מהו? - שאור דקמא? אי שאור דרבי מאיר**
6 **לרבי יהודה - מצה מעלייתא היא! אי דרבי יהודה לרבי**
7 **מאיר - חמץ הוא! ואו דרבי מאיר לרבי מאיר, חמץ עליה**
8 **הוה, ואם לאו? דרבי יהודה לרבי יהודה, מהו? אפיסקא**
9 **היא, ונפיק מפתה נפיקה, או דלמא בירה הוא ולא נפיק? -**
10 **האמר רב הונא: 'הרי עלי לחמי תודה' - מביא**
11 **תודה ולקמה; וכיון דאיתייב ליה בתודה ולקמה, הא לא**
12 **ידע האי גברא אי חמץ הוא דלית מצה, אי מצה הוא**
13 **דלית חמץ! - לא צריכא, דאמר 'הרי עלי חלה לפטור**
14 **תורתו של פלוני' - סוף סוף, הא לא ידע האי גברא אי**
15 **חמץ הוא דלית מצה, אי מצה הוא דלית חמץ! - לא**
16 **צריכא, דלא אמר 'לפטור'; מיפך גברא ידן גרוד נפק או**
17 **למא נפיק? תיקו. משנה בשר בפרה - כפול בעגלה, בשר**
18 **בעגלה - כפול בפרה. גמרא תנו רבנן: פרה - בשחיטה**
19 **בפרה, בעגלה כפולה; עגלה - בעגרה פשה, בשחיטה**
20 **בפרה. נמצאת בפרה - כפול בעגלה, חמץ בעגלה:**
21 **כפול בפרה. ותהא פרה בשחיטה בעגלה פשה, ומה**
22 **עגלה שלא הוכשרה בשחיטה - הוכשרה בעגרה,**
23 **פרה שהוכשרה בשחיטה - אינה דין שהוכשרה בעגרה?**
24 **אמר**

1 מייית ומתני - דסבירא ליה ספק הוה, ודאק קא מבניע לן אליבא דרבי פרא במאי מסתפק
2 ומאי מתני. ר'א לאיל' דרשי ליה לרדשא אחריתא במנחות בפרק 'מדות' (א.א.) וקא
3 מבניע לן דאק מאי מתני: מי פשיטא ליה לרבי פרא דלא בריה הוא. אלא ספק איל ספק
4 כבש הוא, וכו' מתני - איל וכבש הוא ומתני: אי איל הוא - ליתיה ביהוה ליהוה, ודאי כבש
5 הוא - עשרון סולת בליתיה ליהוה, ודיה
6 ואינך לנדה. אבל בבירה לא עריך לאתניי
7 ולמיהא: אי בריה הוא ואינו איל נוסכים - יהוי
8 כולוה לנדה. וגבי בניין דלעיל, כיון דהאי איל
9 בריה הוא ויצא ידי נדרו ממה נפשך, הא
10 כבש או איל הוא, הוה נדר באיזה שיערה. **או**
11 **דלמא בבירה הוא - נמי מסתפק ליה לרבי פרא**
12 **ולמא בריה הוא - וגבי נסכים מייית ומתני דאי**
13 **בריה הוא ליתיה כולוה נובה, וגבי בניין נמי לא**
14 **נפק, דלמא לאו איל הוא אלא כבש הוא. תודה**
15 **שלמא ארבעים חלות, שלמים של מצה ועשר**
16 **של תמנה או חמץ או מן המצה - רבי פרא**
17 **חלות מאיזה מין שארעה. ולקמן גבי הכי מייית**
18 **עשה חלות תרודידי? - שאור' - שיעא מכלל**
19 **מצה הלכלל חמץ לא אמר, רבי מאיר הרבי יהודה**
20 **פלגי ביאלו עברין' (ספחים מ"ג.) לרבי מאיר**
21 **הוי שאור בהכספת ענינ, ואפילו אין שם ספק,**
22 **ואיבן כרת, ושיאור פשיטא מייית מייית'**
23 **'אלו עברין' (שם מ"ה.) דרבי מאיר חייב מלקות.**
24 **פרי - הוה רודה איה ליה חר' קוליה הוא. דהכסיס**
25 **הוא דקטיב שאור. ועד קולא אחרית, דבא**
26 **דקי ליה רבי יהודה שאור לא מחיב עליה**
27 **הכסיס. שאור דמאן אי שאור דרבי מאיר**
28 **דלמא פרי. לרבי יהודה - כלומר, קא**
29 **מביעא לן אליבא דרבי יהודה אי נפיק בהאי**
30 **שיאור אי לא - הא דהאי לרבי יהודה מצה**
31 **מעליא הוא. ונפיק משום מצה. אי שאור דרבי**
32 **יהודה - דקרני חנינים, ומביע לף אליבא דרבי**
33 **מאיר - הא דהאי איל לרבי מאיר יצא ידי נדרו, ונפיק**
34 **משום חמץ. ואי מאיר - דהכסיס פניו. קא מבניע לן אליבא דרבי מאיר.**
35 **מדליף עליה - דאמרין רוביה: האוכלו ארבעים. חמץ הוא - ואף על גב דברת לא**
36 **מריב. משום דלאו חמץ דהאי אבילתה הוא. מיהו חמץ קושטה מייק, דמאק מייבד**
37 **עליה מלקות, ולענין נר יצא ידי נדרו, שרבי חייב חמץ. אלא דרבי יהודה - דקרני**
38 **חנינים. ומביע לן אליבא דרבי דאמר: בשיאור דדיה ישוף - אמאני יש בו עד**
39 **חמץ, וקאמר: האוכלו פטור - אמאנו לאו רחמי חמץ הוא, ודאי היתראט ספק. מאי כפול**
40 **הוי - ונפיק ממה נפשך, או דלמא בריה הוא ולא נפיק. הכי נרטיק: והא אמר רב**
41 **הונא ומוכר רבי עלי חמץ תודה מביא תודה ולחמה - האדם וידע אילתם**
42 **בלא תודה, וכיון דאיתייב כולוה, נדו מיהו לראו חמץ הוא, והכי נפיק - לא ידע אי**
43 **חמץ אייתי' דלושפי עליה וליתיי מצה אי מצה הוא דלית חמץ - ועל ברוד**
44 **צריב חלות כשרים ובין יצא ידי נדרו, דפרש בראש שיעור ענינ ונפיק עליה. לא**
45 **צריבא דאמר רבי עקי חלות - לפטור תודה של פלוני, לא מדחייב עליה**
46 **נכוחא ארבעים. חמץ סוף - חמץ דאמר 'ליתיה' - לא נפיק עד דפטר ליה לתודה**
47 **פלוגי מעשר חלות. והאי לא מצי פטר ליה בהאי שיאור, דלא ידע הוהא פלוגי מאי אייתי**
48 **האך דלושפי מליחה לא צריבא אמר לפטור - אלא 'הרי עלי עשה חלות**
49 **לתודה של פלוני. דכיון דאמר לתודתו של פלוני - לא אחייב ליה בתודה ולחמה,**
50 **איה בעשר. הוא דאי פשיטא לן דהוהא פלוגי לא מייבד בתיא שיאור, אלא**
51 **מקבל עליה למפשריה, אלא לאתנייהוה בעלמא, וכסבר שויכול ליקרב עם המנהג של**
52 **חבירי. מייפך גברא ידן נדרו נפיק - ופיהו, ופילו מדיהם לנדה לתודה אחרת, או**
53 **לא נפיק. ותיק. ופיק. עגלה שלא הוכשרה בשחיטה - כדילף לקמן וחולין כ"א.**
54 **ושרט**

36 לפינן תודה פשיטא. אבל קשה: דבריש 'כל המתנה באות מצה' (מנחות נ"ב.) קאמר:
37 ואינו לא תאפה חמץ איל שאור. קאמר: בשר דמאן קא, או רבי מאיר לרבי מאיר, נאיר,
38 מדליף עליה חמץ וזאת מלא קושיא: אי פסח הוא חמץ חמץ, דריבית קרא ונראה, דיש
39 שום יתור (כחוב) תורה ובמנחת דמיון קושיה חמץ חמץ. והא דמנעטת ותם
40 דלכולי עלמא אין מחמיצין בנחוש נוסקה ידו תודה. קאמר: אין מחמיצין פתוחים. ותם
41 משמע דמיון קושיה ידו (בני תודה) - דהיינו כולתה, דרשבא לחמץ שתי הלחם ולחמ
42 תודה מצה לעשות בחמץ גמור. **ותהא** פרה כשרה בעריפה מלך חומר - והוא הדין
43 דההיא מלפוך ביה אצל חולין דקושית. אבל נקט פרה דרגילה. שעיניה ענין אחר,
44 עיניהם קדשים ועיניהם חרין, דמיו אחרדי יפסל בעל ונמה דרגילה. אלא תאמר: למה
45 לי חרן מייטי' למעט פרה עגלה ושחיטה? ענינ: כיון דאיכא למעבר לן חומר
46 הכי איכא למעבר לן חומר גמור, כדעביד בסמוך - לא חרן דיקום אוכוחיה.
47 כדאמרין בפרק שבי חובים (א.ב.) גבי: ואתר איתא אצל כן הדיט עביר עביר מל
48 וחומר ויש לומר: הדימם כל לן חומר תורת את חכור לנמה, בשחלתה אומר: ותורת
49 אינית אצל כן הדיט בקרבן ציבור, מקל חומר רבון גזול שחותר אינית אפילו בקרבן
50 יחיד, ואחר כך עשה לן חומר לחפן. ללא תורת אינית אצל כן גזול בקרבן יחיד מקל
51 חומר, וכן אחרני. הדימם לחכי קאמר: כיון דאיכא למעיר הכי, ואיכא למעיר הכי, כל כד
52 יחיד חוקק אוכוחיה. ולא באב ידו פרה ועגלה, שבא לית את האומר של זה בזה, ולא
53 הוי כל חומר אלא כמו 'מה מענין' - לא שייך למעיר הכי, דאי לא מיטש הייתי לומר
54 זה חמץ בימה מענין. ואי הוה רביד כל חומר לא תורת פרה שחיטה - או ארז תראה
55 דחובים. כיון אהא שתי וזאת בחלתי' מל חומר, או אצל נבמה מל חומר וידו כמו 'מה
56 מענין'. ואם תאמר: מה לעגלה שכן אינה מותרת, וכמה חומרות יש בזה מה שיש בו?
57 ויש לומר: ללא עבד כל חומר מוכח בעיה פרה, אלא מוכח שחיטה. ר'א מוכח חומר, אכן כן
58 מענין. דשחיטה מעריפה לומר בימה מענין. אלא מוכח חומר, אכן כן גמור. כגון הבהו (בה"א.)
59 גבי ארז ליה חרם. וגבי בחינה מליץ, ופריש שן דבאב קאמ' (ה"ב.) גבי: ותהא שן רוגל חיבין ברשות הדיבס מקל חומר, דלא תהא שן רוגל חיבין ברשות הדיבס וקאמ' (ה"א.)
60 נקו - עריך לומר דיש שום סברא, או קולא או חומרא, לעשות כל חומר אחד יותר מאחר, וכיון שדיעט עשין כל חומר אחד אצטרך קרא למעט, מעטה הייט עשין כל חומר לחפן.
61 **כ"ה** היא שעה בשחיטה - איל ללמוד רבא על כל חומר שחתה ברה כשרה מליקה, מקל חומר מעט של כשרה בשחיטה הוכשרה בשחיטה. והא ליקבן ר'א 'והשחט' (חולין
62 **פ"ה** דרשנין. ראשון של זה מנול עוף לא ראש של אחר. ואלו בלתי בעוף שוכרש בשחיטה, מקל חומר רבמה של חומר הוכשרה בשחיטה. דלמאן דיליק חן שנימ מחלכה - או דין
63 כל חומר ובו אלא כד מחלכה. כרתנן בניו בפרק 'מיר' (נ"ג.) ונראה ליה, דכיון דאיכא מיטש פרה ובעגלה לענין שחיטה ועריפה - וזו לא מצי מליק עוף כדמחלכה ורמה מעוף
64 לענין שחיטה ומליקה, דאיכא למיטה: עריפה תוכיה, שאינה שחתה בפרה וכשרה בעגלה, ואפילו הבי אין שחיטה כשרה בה, אף איני אביא מליקה, וכן אפיאב, אדמר

חזקיה אומר: והוא שהפכה על פניה לזכות בה. מילתיה דחזקיה אומר: המטלטלין – נקנין בהפכה. אלא, המטלטלין מהו שנקנו בגרירה? אומר רבי בון בר חייא: נראין דברים בעמודין ובעורות קשין, אבל בעורות רפין – לא קנה עד שיגביה.

אמר רבי אבהו: ליידיא פשטה על שיטתהון דרבנן.

[דף י"ד ע"ב]

בן סורר ומורה, מהו שיהא חייב בתשלומי כפל בגניבה הראשונה? או מאחר שהוא בהתריות מיתה – יהא פטור!

נישמעינה מן הדא: הגונב כים חבירו והוציא בשיבת – חייב, שפכר נתחייב בגניבת כים עד שלא קדשה עליו השבת, ולא בהתריית מיתה הוא, ותימר חייב. וכא, אף על פי שהוא בהתריית מיתה – יהא חייב.

אמר רבי ינאי בר ישמעאל: רבי הושעיה תניתה דעתיה: דתני: המוציא אף על פי שלא הניח – חייב. ודכוותה, המוציא אף על פי שלא נטל להוציא – חייב, שאין התרייתו אלא בשעת הוצאתו.

תני: אם היה גורר בו ויוצא – פטור, שחלו עליו מיתה ותשלומין באחת. הא אם לא חלו עליו שניהן באחת – חייב בתשלומין! אומר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, כגון דהוון אילין ביסייא רב רבין שדרבן ליקנות בגרירה, ולית שמע מן הדא כלום.

מתיבי: הא מתניתא, זמנין דמותבין לה ומסייעין לרבי יוחנן, זמנין דמותבין לה ומסייעין לריש לקיש.

[דף ט"ו ע"א]

יש אוכל אכילה אחת, וחייב עליה ארבע המאות ואשם אחד, טמא שאכל חלב, והוא נותר, מן המוקדשין, כיום הכפורים. רבי מאיר אומר: אם היתה שבת והוציא בשבת. אמרו לו: אינו השם.

אימת דמתיבין ומסייעין לרבי יוחנן, הוציא בשבת אין כאן הנחה, ולמה אמרו אינו השם! אימת דמתיבין ומסייעין לריש לקיש, הוציא ביום הכפורים – יהא פטור!

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אתיין דרבי מאיר ברבי עקיבה. דתני: מניין ליום הכפורים שחל להיות בשבת ושנג ועשה מלאכה, מניין שחייב על זה בעצמו ועל זה בעצמו? תלמוד לומר (ויקרא כג, ג):

שבת היא, יום הכיפורים הוא (ויקרא כג, כז); דברי רבי עקיבה. רבי ישמעאל אומר: אין חייב אלא אחת.

הלכה ה' מתני' שני קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, נתקל השני בראשון – הראשון חייב בגנזקי של שני. זה בא בהכיתו, וזה בקורתו, נשברה פדו של זה בקורתו של זה – פטור, שלזה רשות להלך, ולזה רשות להלך.

גמרא רבי יוחנן בעא: מהו שימתן לראשון שהות כדי עמידה? אמר רבי יוסי: פשיטא לרבי יוחנן לימתן לראשון שהות כדי עמידה, ולא מסתברא, דלא, מן השני והלך מהו, לשני לימתן שהות כדי עמידה?

[דף ט"ו ע"ב]

נישמעינה מן הדא: הקדרים מהלכים זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, וכא חבירו ונתקל בו ונפל, וכא חבירו ונתקל בו ונפל, הראשון – משלם לשני, והשני – לשלישי. ואם מהמת הראשון נפלו בולן – הוא משלם על ידי בולן. ותייבין על ניוקי אדם ופטורין על ניוקי בלים. ואם הזהירו זה את זה – בולן פטורין.

חמורים שהיו מהלכין זה אחר זה, ונתקל הראשון ונפל, וכא חבירו ונתקל בו ונפל, וכא חבירו ונתקל בו ונפל, הראשון – משלם לשני, והשני – לשלישי. ואם מהמת הראשון נפלו בולן – הוא משלם על ידי בולן.

חמורים שהיו מהלכין זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, וכא חבירו ונתקל בו ונפל, אפילו מאה – בולן חייבין. אית תנאי תני: בולן פטורין. אמר רבי לא: מאן דמר: חייבין – בשהרביצום בעליהן. נפלו – אין אוניסין לבהמה.

חמורים שהיו רגלי אחד מהן רעות – אין רשאין לעבור עליו. נפל – רשאין לעבור עליו. מהו רשאין לעבור עליו? דרסין עליו ועברין.

היה אחד ריקן ואחד טעון – מעבירין את הריקן מפני הטעון. אחד פרוק ואחד טעון – מעבירין את הפרוק מפני הטעון. היו שניהן טעונים, שניהן פרוקין – יעשו פשרה ביניהן. שתי עגלות, שתי ספינות, אחת טעונה ואחת ריקנית – מעבירין פרוקה מפני הטעונה. שתייהן פרוקות או טעונות – יעשו פשרה ביניהן.

הנכנס לפרוץ – נותן כבוד ליוצא. והיוצא מבית הכסא – נותן כבוד לנכנס.

זה בא בהכביתו וזה בא בקורתו. רבי זעירא בעי: שנו והזיקו מהו? נישמענינה מהדא: המושה שישבו על ספסל אהה, ובא אחר וישב בו, ונשבר – הוא משלם על ידי כולן. ואם מהמת כולן נשבר – כולן חייבין.

הלכה ו' מתני' היה בעל קורה ראשון, ובעל הקבית אחרון, נשברה הקבית בקורה – פטור. ואם עמד בעל הקורה – חייב. ואם אמר לבעל הקבית עמד – פטור. היה בעל הקבית ראשון, ובעל הקורה אחרון, נשברה קבית בקורה – חייב. אם עמד בעל הקבית – פטור. ואם אמר לו לבעל הקורה עמד – חייב. וכן זה בא בגרו וזה בא בפשתנו.

[דף ט"ז ע"א]

גמרא לא כן אמר רב: בממלא כל רשות הרבים, וזו ממלא כל רשות הרבים! אמר: כיון שעמד – נעשה כקרו זוית.

הלכה ז' מתני' שנייה מהלכין ברשות הרבים, אחד רץ ואחד מהלך, או שהיו שניהן רצים, והזיקו זה את זה – שניהן פטורין.

גמרא יוסי הבבלי אומר: היה רץ ברשות הרבים והזיק – חייב, ששנה המנהג. היה ערב שבת בין השמשות – פטור. אמרי: הוא יוסי הבבלי, הוא יוסי בן יהודה, הוא יוסי קטונתא. ולמה נקרא שמו קטונתא? שהיה קטן חסידים.

הלכה ח' מתני' המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים, ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד, ברשות היחיד והזיק ברשות היחיד אחר – חייב.

גמרא אמר רבי יוסי בן חנינה: היה עומד ומבקע עצים בהצירו, ונכנס פועל לתבוע שכרו, ונתזה הפקעת והזיקתו – חייב. ואם מת – אינו גולה. והתני רבי חייב: פטור! לא פליגי, מה דמר רבי יוסי: בשראהו. ומה דמר רבי חייב: בשלא ראהו. אם בשלא ראהו, כיון שאמר לו היפגם חייב, והתני רבי חייב: פטור! כיון שאמר לו הפגם – צריך לשמור עצמו.

ואית דבעי מימר: כיון שאמר לו: היפגם – נעשית בחצר השותפין. דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי: השותפין – קונין זה מזה בחצר, ותחייבין זה בניוקי זה, וזה בניוקי זה, ולא כן אמר רב: בממלא כל

רשות הרבים, וזו ממלא כל רשות הרבים! אמר: מפנין שדרכו להלך בהצר – כמי שהוא ממלא כל
ההצר:

הלכה ט' מתני' שני שורים תמים שחבלו זה בזה – משלמים במותר חצי נזק. שניהם מועדים –
משלמים במותר נזק שלם. אחד תם ואחד מועד, מועד בתם – משלם במותר נזק שלם, תם במועד
– משלם במותר חצי נזק. וכן שני אנשים שחבלו זה בזה – משלמים במותר נזק שלם. אדם במועד
ומועד באדם – משלם במותר נזק שלם. אדם בתם ובאדם, אדם בתם – משלם במותר נזק שלם,

[דף ט"ז ע"ב]

ותם באדם – משלם במותר חצי נזק. רבי עקיבא אומר: אף תם שחבל באדם – משלם במותר נזק
שלם:

שור שנה מנה שנגח לשור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה בלום – נוטל את השור. שור שנה מאתים
שנגח לשור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה בלום – אמר רבי מאיר: על זה נאמר (שמות כה): ומכרו
את השור החי וקצו את כספו. אמר לו רבי יהודה: וכן הלכה? קיימתה ומכרו את השור החי וקצו
את כספו, ולא קיימתה ונם את המת וקצו, ואיזה זה? זה שור שנה מאתים שנגח לשור שנה מאתים,
והנבלה יפה חמשים וזו – זה נוטל חצי החי וקצו המת, וזה נוטל חצי החי וקצו המת:

גמרא שור שנה מנה שנגח לשור שנה מאתים ואין הנבלה יפה בלום – נוטל את השור, שאין לו אלא
חצי חבלו. לפיכך אם מת השור או שהכחיש – אין לו אלא אותו השור בלבד. שור שנה מנה שנגח
לשור שנה מאתים, הכחישו חמשים וזו, חזר האחרון וחבל בו שלשה של זהב – השני משלם לראשון
חצי דינר זהב.

שור שנה מאתים שנגח שור שנה מאתים, השפיה והרי הוא יפה ארבע מאות, שאילו לא נגחו היה
יפה שמונה מאות וזו, אם עד שלא עמד בדין השפיה – אין לו אלא בשעת נזקו. הכחיש – אין לו אלא
בשעת עמדתו בבית דין בלבד. אמר רבי לא: ביני מתניתין: השפיה המזיק, אם עד שלא עמד בדין
השפיה – אין לו אלא בשעת נזקו. הכחיש – אין לו אלא בשעת עמדתו בבית דין.

מאי מעמא דרבי מאיר? אמר קרא: ומכרו את השור החי וקצו את כספו. ומה מקוים רבי יהודה ונם
את המת וקצו? מיכן, שנה מפסיד חצי נזק וזה מפסיד חצי נזק.

הלכה י' מתני' יש חייב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו, פטור על מעשה שורו וחייב על מעשה עצמו. שורו שביש - פטור, והוא שביש - חייב. שורו שסמא את עין עבדו, והפיל את שנו - פטור.

[דף י"ז ע"א]

והוא שסמא את עין עבדו, והפיל את שנו - חייב. שורו שהכל באביו ובאמו - חייב. והוא שהכל באביו ובאמו - פטור. שורו שהדליק את הגדיש בשבת - חייב. והוא שהדליק את הגדיש בשבת - פטור, מפני שנידון בנפשו:

גמרא בן פדייא אמר: כל המקלקלין - פטורין, חוץ מן המכעיר והעושה חבורה. אמר רבי יוחנן: במכעיר - אינו חייב עד שיהא צריך לאפר. והעושה חבורה - אין חייב עד שיהא צריך לדם. והתנינן: שורו! שורו - צריך את האפר.

הלכה י"א מתני' שור שהיה רודף אחר שור אחר, והזק, זה אומר שורף הזיק, וזה אומר לא כי, אלא בסלע לקה - המוציא מחברו עליו הראיה. היו שנים רודפים אחר אחד, זה אומר שורף הזיק, וזה אומר שורף הזיק - שניהן פטורין. אם היו שניהם של איש אחד - שניהן חייבין. היה אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר הגדול הזיק, והמוזק אומר לא כי, אלא הקטן הזיק. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק, והמוזק אומר לא כי, אלא תם הזיק - המוציא מחברו עליו הראיה.

היו הנזקין שנים, אחד גדול ואחד קטן, והמוזקין שנים, אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר, הגדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן, והמוזק אומר לא כי, אלא קטן את הגדול וגדול את הקטן. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן, והמוזק אומר לא כי, אלא תם הזיק את הגדול ומועד את הקטן - המוציא מחברו עליו הראיה.

גמרא רבי יודן בעי: הדין עמדת בית דין מהו? נישמעניה מהדא: שנים שזרקו שתי צורות ושברו שתי פדין, אחת של זין ואחת של שמן, זה אומר של זין שברתי, וזה אומר של זין שברתי - שניהן משלמין של זין. אחת ריקנית ואחת מליאה, זה אומר ריקנית שברתי, וזה אומר ריקנית שברתי - שניהן משלמין את הריקנית. שברו חבית אחת, זה אומר אתה שברתה, וזה אומר אתה שברתה - שניהן פטורין.

הדרן עלה פרק המניח

פרק רביעי

הלכה א' מתני' שור שנגח ארבעה והמשיה שוורים זה אחר זה – ישלם

[דף י"ז ע"ב]

לאחרון שבהם. ואם יש בו מותר – יחזיר לשלפניו. יש בו מותר – יחזיר לשלפני פניו. האחרון אחרון נשפר; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: שור שנה מאתים שנגח לשור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה כלום – זה נטל מנה וזה נטל מנה. חזר ונגח לשור אחר שנה מאתים – האחרון נטל מנה, ושלפניו – זה נטל המשים זון, וזה נטל המשים זון. חזר ונגח לשור אחר שנה מאתים – האחרון נטל מנה, ושלפניו – המשים זון, ושנים הראשונים – דיגרי זהב:

גמרא אמר רבי ינאי: בא עליו רבי מאיר משני צדדין. מה נפשוהי, שקף הוא – תניהו לי. אינו שקף – תניהו לי שאנגנו. ולא פן אומר רבי לעזר: שמירת גזקין בשמירת קניין? אומר ליה רבי יודן:

[דף י"ח ע"א]

ומסרו לו לגזקיו? ואינו אלא כמשכון בידו! ומה ביניהון? רבי יוחנן אומר: הקדש ביניהון. על דעתיה דרבי יודה – מקדיש הראשון. על דעתיה דרבי מאיר – שניהון מקדישין אותו. הוקיר, על דעתיה דרבי יודה – הוקרה לראשון. על דעתיה דרבי מאיר – הוקרה לשני. עשה שקר, על דעתיה דרבי יוחנן – השקר לראשון. על דעתיה דרבי מאיר – השקר לשניהון. השבית, על דעתיה דרבי יודן – השבית לראשון. על דעתיה דרבי מאיר – השבית לשניהון.

אמר רבי יוחנן: דרבי יודה ורבי שמעון – שניהון אמרו דבר אחד. כמה דרבי יודה אומר: קנה – בן רבי שמעון אומר: קנה. אלא שרבי יודן אומר: קנה לחי – קנה לפת. ורבי שמעון אומר: לא קנה אלא לפת בלבד.

תמן תנינן: וכן שלשה שהטילו לפים, הותרו או פחתו – כך הן חולקין. אומר רבי בון:

[דף י"ח ע"ב]

נראין דברים, בשנמלו מרגלית, דיכול מימר ליה אילו לא עשרתי דיגריי לא הייתה מובין כלום. אבל דבר שדרבו לחלק – מביאין לאמצע וחולקין.

אמר רבי לעזר: ואפילו דבר שדרבבו לחלק, דכיל מימר ליה: אתה פרגמטיא דידך סגין, ואת מנעה מזבנתא. אנא פרגמטיא דידי קליל ואנא הפך ומתהפך בדידי ומטי בך.

עד דדון בשתייה פרגמטייו נתונה כאן. היתה פרגמטייו נתונה ברומי, דכיל מימר ליה: עד דאת סליק לרומי, אנא הפך ומתהפך בדידי הכא ומטי בך.

תני: שלשה שהטילו לכיס ונגנבו – כך הן הולקין. והתני: באילו אבנים ונגנבו – מחצה לזה ומחצה לזה. אמר רבי שמי: סלעים – גפות הן, ולית ידע אי מון הדין נסב אי מון הדין נסב, מספק – מחצה לזה ומחצה לזה. אבל אבנים – דקות הן, ואיפשר לכלול לצאת ידי כולן – כל אחד ואחד נוטל לפי ביסו.

[דף י"ט ע"א]

מה חמית מימר: בגניבה אגז קיימין, או איגז קיימין אלא במשתיר! אמר רבי יוסי כי רבי בון: ואפילו תימר בגניבה אגז קיימין, נמצאת מידת הדין לוקח. הגע עצמך, דהוה לדין חמשיין, ולדין מאה וחמשיין, נגנבו חמשיין, אישפתח דהדין דחמשייתה דלא מפסד בלום!

תמן תנינן: האהרון – נוטל מנה, ושלפניו – חמשים זון, ושנים הראשונים – דיגרי זהב. רבי שמואל בשם רבי זעירא: וכן לשקר. אמר רבי יוסי: הדין דרבי זירא פליגא על דרבי לעזר.

אמר רבי מני: קשייתה קומי רבי יודן: אמר לי: לא מודה רבי לעזר שאם התנו ביניהן – שזה נוטל לפי ביסו וזה נוטל לפי ביסו? שוורים – במותנין הן. חזר ואמרה קומי רבי יוסי. אמר ליה: בפירוש פליגי, רבי לעזר אמר: סתמן – הולקין בשונה. רבי זעירא אמר: סתמן – זה נוטל לפי ביסו וזה נוטל לפי ביסו.

הלכה ב' מתני' שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו, מועד לאדם ואינו מועד לבחמה, מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים, למין שהוא מועד לו – משלם נזק שלם, ולמין שאינו מועד לו – משלם חצי נזק. אמרו לפני רבי יהודה: הרי הוא מועד בשבתות ואינו מועד בימות החול? אמר להן: בשבתות – משלם נזק שלם, ובימות החול – משלם חצי נזק. מאימתי הוא תם? משניחור בו שלשה ימי שבתות.

גמרא מפיון שהרג אדם אחד, אינו מועד! רב אמר: בשהרג שלשה עכו"ם.

רבי יוסי בן חנינא אומר: כְּשֶׁרָדַף שָׁלֹשׁ רְדִיפוֹת, וְהָיוּ מִשְׁעָרֵינִי שְׁנַיִם בְּרִדְפֹתָיו נְגִיחָה, שָׂאֵם יֵצֵא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְנִגְחַ שְׁנֹוּרִים, בְּשָׁנֵי וְנִגְחַ בְּלָבִים, בְּשָׁלִישֵׁי וְנִגְחַ חֲזִירִים, עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין לְשֹׁלֶשֶׁה יָמִים מֵהוּ שְׁנִיעֵשָׂה שׁוֹר מוֹעֵד?

יֵצֵא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְנִגְחַ, בְּשָׁנֵי לֹא יֵצֵא, בְּשָׁלִישֵׁי יֵצֵא וְנִגְחַ וְכוּ', יִכָּא בְּפִלּוּגְתָא דְרַב אֲדָא בַר אֶהוּוּה וְדַרְבַּ הוֹנָא דְאִיתְפְּלִגּוּ: נִידָה שֶׁבְּדָקָה עֲצָמָה בַּיּוֹם רִאשׁוֹן בְּדָקָה וּמִצְתָּה טָמֵא. בְּשָׁנֵי לֹא בְּדָקָה. בְּשָׁלִישֵׁי בְּדָקָה וּמִצְתָּה טָמֵא – רַב אֲדָא בַר אֶהוּוּה בְּשֵׁם רַב: נִידָה וּודָאֵי. רַב הוֹנָא בְּשֵׁם רַב אָמַר: נִידָה סָפֵק.

אָמַר רַב הוֹנָא: תַּמּוֹן הוֹינָא בְּרֵאשָׁה, וּבְכִסְפָּא, וּבְכִמְצָעִיתָהּ. אִישְׁתְּאָלִית לְרַב, וְאָמַר: סָפֵק. אִישְׁתְּאָלִית לְרַב, וְאָמַר: וּודָאֵי. וְהוֹרַר וְאָמַר: סָפֵק. וְרַב

[דף י"ט ע"ב]

אֲדָא בַר אֶהוּוּה לֹא תוּוּה תַּמּוֹן אֲלֵא בְּדַ מַר וּודָאֵי.

רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב אָמַר: הִלְכָה בְּרַבֵּי מֵאִיר – בְּתַמּוֹה, וּכְרַבֵּי יוּדָה – בְּהוֹעֵדָה.

הוֹינָן סְבָרִין מֵימַר: מֵאִי טַעְמָא דְרַבֵּי יוּדָה? מִכִּיּוֹן דְּהוּ חָמֵי לֹזֵן לְבוּשֵׁין נְקִיּוֹן – עוֹד הוּא מְשַׁנָּה דַּעְתֵּיהּ.

הִלְכָה ג' מִתְנִי' שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַ לְשׁוֹר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, וְשֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּגְחַ לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל – פְּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ"א, ל"ה) שׁוֹר רַעְהוּ וְלֹא שׁוֹר שֶׁל קֹדֶשׁ. שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַ לְשׁוֹר שֶׁל עֶבְרִים – פְּטוּר. וְשֶׁל נִכְרֵי שֶׁנִּגְחַ לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בֵּין תָּם בֵּין מוֹעֵד – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם.

גַּמְרָא רַב אָמַר: רָאָה וַיִּתֵּר גֹּזִים (תְּבַקֵּק ג', ו) – הִתִּיר מְמוֹנָם שֶׁל עֶבְרִים. חֲזַקִּיה אָמַר: הוֹפִיעַ מִהַר פְּאָרָן (דְּבָרִים ל"ג) – הוֹפִיעַ פָּנִים בְּנִגְדַ עֶבְרִים. רַבֵּי יוֹסֵי בֶן חֲנִינָה אָמַר: הוֹרִינָן מִזְכְּסִיתָן. רַבֵּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רַבֵּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּדִינֵיהוּן.

אָמַר רַבֵּי: לֹא עַל הַדָּא אִיתְאֲמַרְת אֲלֵא בְּהָדָא. דְּתַנִּי רַבֵּי חִיָּיה: שׁוֹר שֶׁל עֶבְרִים שֶׁנִּגְחַ שׁוֹר שֶׁל עֶבְרִים אַהַר חֲבִירוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁיִּבְלַע לְדוֹן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל, בֵּין תָּם בֵּין מוֹעֵד – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם, עַל הַדָּא אִיתְאֲמַרְת רַבֵּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רַבֵּי יוֹחָנָן: בְּדִינֵיהוּן.

מִעֲשָׂה, שֶׁשִּׁילַח הַמַּלְכוּת שְׁנֵי אִימְטְרִטוּטוֹת לְלָמוּד תּוֹרָה מִרַבֵּן גְּמְלִיאֵל, וְלָמוּדוּ מִמּוֹנֵי מְקָרָא, מִשְׁנָה, תְּלָמוּד, הִלְכוֹת וְאַגְדוֹת, וּבִסְפּוֹף אָמְרוּ לוֹ: כָּל תּוֹרַתְכֶם נָאָה וּמְשׁוּבַּחַת חוּץ מִשְׁנֵי דְבָרִים הַלְלוּ, שְׂאֵתָם

אומרים: בת ישראל לא תיילד לעבום, אבל עבום מוילדת לבת ישראל. בת ישראל לא תניק בנה של עבום, אבל עבום מניקה לבת ישראל ברשותה. גזילו של ישראל – אסור, ושל עבום – מותר.

באותו שענה גזר רבן גמליאל על גזילות עבום – שיהא אסור, מפני חילול השם.

שור של ישראל שנגח לשור של עבום פטור וכו'. בדבר הזה – אין אנו מודיעין למלכות. אפילו בן, לא מטין לסילמיה דצור עד דשפחון כולן.

הלכה ד' מתני' שור של פקח שנגח לשור של חרש שוטה וקטן – חייב. שור חרש שוטה וקטן שנגח לשור של פקח – פטור. שור חרש שוטה וקטן שנגחו – מעמידין להן אפוטרופוס ומעידין בהן בפני אפוטרופוס.

נתפקח החרש, נשתפה השוטה, הגדיל הקטן – חזר לתמותו; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: הרי הוא כחזקתו.

שור האסמדין – אינו חייב מיתה, שנאמר (שמות כא, כח): כי יגח – ולא שיגיחיהו אחרים:

גמרא ביני מתניתאי: שור של חרש, שור של שוטה, שור של קטן. והא תנינן: שור חרש שוטה וקטן שנגחו – מעמידין להן אפוטרופוס ומעידין להן בפני אפוטרופוס.

עד בודן כשהועדו לפני אפוטרופין ומסרום לבעלים. הועדו לפני הבעלים ומסרום לאפוטרופין מהו? נישמעניה מן הדא:

[דף כ' ע"א]

שאלו בחזקת שהוא תם, ונמצא מועד, הבעלין – משלמין חצי גזק, והשואל – חצי גזק. אמר רבי אלעזר: דרבי יוסי היא, דרבי יוסי אומר: הרי הוא בחזקתו, ואין ברבי יוסי, ישלם את הכל! בששאלו בחזקת שהוא תם, ואין בששאלו בחזקת שהוא תם לא ישלם כלום! בידוע בו שהוא נגחן.

תני: חמית בפני השואל ומסרו לבעלים, עד שלא נגמר דינו – פטור, משנגמר דינו – חייב. רבי יעקב אומר: אף משנגמר דינו עד שלא נסקל – פטור.

אמר רבי יוחנן: בתהילה אין ממנין אפטרופין על מנת לחוב לזון אלא לזכות לזון, ואם חבו – חבו. רבי יוסי בן חנינה אמר: בין בתהילה בין בפוף – אין ממנין אפטרופין על היתומין, לא לזכות ולא לחובה.

מתניתין פליגא על דרבי יוסי בן חנינה, מעמידין לזון אפטרופין, ומעידין לזון בפני אפטרופין. אמר ליה: שנייא היא בשור, שלא יצא ויזיק.

שורו של יתומין ושל אפטרופין שייצא והזיק מהו? רבי יוחנן אמר: משל יתומין, שאם אתה אומר משל אפטרופין, לא נעשה אדם מעולם אפטרופוס. רבי יוסי בן חנינה אמר: משל אפטרופין. ותייא דרבי יוסי בן חנינה – באבא שאול. ודרבי יוחנן – ברבנין. דתנינן תמן: אפטרופוס שמינהו אבי יתומין – ישבע.

[דף כ' ע"ב]

מינהו בית דין – לא ישבע, שבית דין מבחנין אותו. אבא שאול אמר: חילוף הדברים, אפטרופוס שמינהו אבי יתומין – לא ישבע דבעי ממשפנא ליה, מינהו בית דין – ישבע. אית בר נש בעי מיתן כמה ומיתקרי הימן.

אמר אבא בר רב הונא: הדיא אמרה: המפיש בהמת הכירו והלכה והזיקה – תייב בגנזיה.

הלכה ה' מתני' שור שננה את האדם ומת, מועד – משלם את הכפר. ותם – פטור מן הכפר. וזה וזה – תייבים מיתה. וכן בפן וכן בפת. נגח עבד או אמה – נותן שלשים סלעים, בין שהוא יפה מנה, ובין שאינו יפה אלא דינר זהב.

גמרא תני: ובעל השור נקי – נקי מהצי בופר; דברי רבי אליעזר. אמר לו רבי עקיבא: רבי והלא מוקדם הוא לבית הפקילה חמורה? אמר לו: לא אמרתי אלא בנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם וכו'. עד דו מקשי לה על דרבי ליעזר יקשינה על דידיה?

אמר רבי מיישא: תיפתר, בשעבר ושחטו. ואית דבעי מימר: מאן דילפת מן דרבי ליעזר, עוד הוא אמר בן, לא אמרתי

[דף כ"א ע"א]

אלא בשנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם, לעכו"ם והרג ישראל, לנפלים והרג של קיימה – פטור. מה מקיים רבי עקיבא ובעל השור נקי? נקי מדמי עבד. ולית ליה לרבי עקיבא נקי מחצי כופר? אם כופר יושת עליו – במועד הפתוב מדבר.

ולית ליה לרבי ליעזר נקי מדמי עבד? נאמר פאן: השור יסקל, ונאמר להלן השור יסקל, מה שור שנאמר להלן – במועד הפתוב מדבר. אף השור יסקל שנאמר פאן – במועד הפתוב מדבר.

ולית פתיב סקול יסקל השור! אומר: מוטב ילמד השור יסקל משור יסקל, ואל ילמד שור יסקל מסקול יסקל השור.

אמר רבי יסא: מיליה שמעית מן דרבי שמואל בר רב יצחק הכא, ולית אגני ידע מה הוא. אומר ליה רבי זעירא: דלמא דא היא, פתחילה אינו מדבר אלא בתם,

[דף כ"א ע"ב]

החזיר את המועד לכופר, החזיר את שניהן לניזקין, וכול בשם שהחזירו לנזקין פד החזירו לדמי עבד, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי עבד.

אמר רבי לא: בכל אתר את מחמיר בעבד יותר מן הכל שאפילו מוכה שחזין נתן שלשים סלע, הייתי אומר אף באביו ובאמו בן, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי וולדות. בכל אתר את מחמיר במועד מתם, והכא את מחמיר בתם יותר ממועד!

אלא ביני, אנשים שאינן מתכוונין – חייבים. שוורין שאינן מתכוונין – פטורין. הא אם היו מתכוונין – יהו חייבין, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי וולדות.

תני חורן תני: ובעל השור נקי – נקי מדמי (עבד) וולדות. ולית פתיב (שמות כא, כב) וכי ינצו אנשים – אנשים ולא שוורים?

אמר רבי חגי: ביני מתניתא, אנשים שאינן מתכוונין – חייבין, שוורים שאינן מתכוונין – פטורין. הא אם היו מתכוונין – יהו חייבין, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי (עבד) וולדות. ולית פתיב כי ינצו, כי יריבון, ודלא היא מצות היא מריבה, אי מה להלן במתבוי, אף פאן במתבוי, מה פאן בשאינו מתבוי, אף להלן בשאינו מתבוי.

מסכת חגיגה פרק שני

ב. אין דורשין בעריות בשלשה, אבל דורשין בשנים, אבל לא במעשה בראשית בשנים. אבל דורשין ביחיד ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו. מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור, והיה רבי אלעזר בן עזר מחמר אחריו, אמר לו: רבי שנה לי פרק אחד במעשה מרכבה, אמר לו: לא כף שניתית לכם ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו? אמר לו: מעתה ארצה לפניך? אמר לו: אמור! פתח רבי אלעזר בן עזר, ודרש במעשה מרכבה, ירד רבי יוחנן בן זכאי מן החמור, ונתעטף בטליתו, וישבו שניהם על גבי אבן אחת, תחת הזית, והרצה לפניו, עמד ונשקו, ואמר: ברוך ה' אלהי ישראל אשר נתן בן לאברהם אבינו שידוע להבין ולדרש בכבוד אביו שבשמים, יש נאה דורש ואין נאה מקים, נאה מקים ואין נאה דורש, אתה נאה דורש ונאה מקים, אשריך אבינו אברהם! שאלעזר בן עזר יצא מחלצוך, שידוע להבין ולדרש בכבוד אביו שבשמים. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: שלשה הרצאות הן - רבי יהושע הרצה לפני רבן יוחנן בן זכאי. רבן יוחנן בן זכאי הרצה לפני רבי יהושע. חנניא בן חכניאי הרצה לפני רבי עקיבה.

ב. ארבעה נכנסו לפרדס, בן עזאי וכן זומא, אחר ורבי עקיבה. אחד הציץ ומת, אחד הציץ ונפגע, אחד הציץ וקצץ בנטיעות, ואחד עלה בשלום וירד בשלום. בן עזאי הציץ ומת, עליו הכתוב אומר (תהלים קטו, ט): "יקר בעיני ה' המותה לחסידיו". בן זומא הציץ ונפגע, עליו הכתוב אומר (משלי כה, טו): "דבש מצאת אכול דבש", וגו', אלישע הציץ וקצץ בנטיעות, עליו הכתוב אומר (קהלת ה, ה): "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך", וגו'. רבי עקיבה עלה בשלום וירד בשלום, עליו

הכתוב אומר (שיר השירים א, ד): "משכני אחריך נרוצה", וגו'. משלו משל, למה הדבר דומה? לפרדס של מלך ועליה בנויה על גביו, מה עליו להאדם להציץ, ובלבד שלא יזוז את עיניו ממנו. ועוד משלו משל, למה הדבר דומה? לאסטרוטיא העוברת בין שני דרכים, אחד של אור ואחד של שלג, הטה לכאן - נכה באש, הטה לכאן - נכה משלג, מה עליו על אדם? להלך באמצע, ובלבד שלא יהא נוטה לא לכאן ולא לכאן. מעשה ברבי יהושע בן חנניא, שהיה עומד על גבי מעלה בהר הבית, וראהו בן זומא ולא עמד מפניו, הגיע אצלו ולא נתן לו שלום, אמר לו: מאן ולאין בן זומא? אמר לו: צופה הייתי במעשה בראשית, ואין בין מים העליונים למים התחתונים אפלו טפח, שנאמר (בראשית א, ב): "ורוח אלהים מרחפת על פני המים", ואומר (דברים לב, יא): "כנשר יעיר קנו", וגו', מה נשר זה טס על גבי קנו, נוגע ואינו נוגע, כך אין בין מים העליונים למים התחתונים, אפלו טפח. אמר להם רבי יהושע לתלמידיו: כבר בן זומא מבחוח! לא היו ימים מועטים עד שנסתלק בן זומא.

ג. כל המסתכל בארבעה דברים - ראוי לו שלא בא לעולם, מה למעלה מה למטה, מה לפניו ומה לאחור. "כי שאל נא לימים ראשנים" (דברים ד, לב) - יחיד, ואין שנים שואלין. יכול ישאל אדם על קדם למעשה בראשית? תלמוד לומר (שם): "למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ", יכול לא ישאל אדם מששת ימי בראשית? תלמוד לומר: - "לימים ראשנים אשר היו לפניך", יכול ישאל אדם מה למעלה, מה למטה, מה לפניו ומה לאחור? תלמוד לומר: "ולמקצה השמים עד קצה השמים", מקצה השמים ועד קצה אתה שואל, ואי אתה שואל מה למעלה מה למטה, מה היה ומה עתיד להיות.

ד. מימהין לא נחלקו אלא על הסמיכה, חמשה זוגות הן: שלשה מזוגות

אותו בחיל, ומשם מעלין ומושיבין אותו בלשפת הגזית, ושם יושבין ובדקין יחסי כהונה ויחסי לוייה. כהן שנמצא בו פסול - לובש שחורין ומתעטף שחורין, יוצא והולך לו, ושלא נמצא בו פסול - לובש לבנים ומתעטף לבנים, נכנס ומשמש עם אחיו הכהנים. ויום-טוב היו עושין שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן. ומביא עשירית האיפה משלו, ועובדה בידו, אף על פי שאין המשמר שלו. אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה שלהן - עבודתן כשרה.

ה. איזו היא סמיכה שנתלקו עליה בית שמאי ובית הלל? בית שמאי אומרים: אין סומכין ביום-טוב. ושלמים, החוגג בהן - סומך עליהן מערב יום-טוב, ושוחטן ביום-טוב. ובית הלל אומרים: סומכין ביום-טוב, ושוחטן ביום-טוב. אמרו בית הלל לבית שמאי: ומה אם בשעה שאי אתה מתר לעשות להדיוט - אתה מתר לעשות לגבוה, שעה שאתה מתר לעשות להדיוט, אין דין שיהא מתר לעשות לגבוה? אמרו להם בית שמאי: נדרים ונדבות יוכיחו, שמתר להדיוט ואסור לגבוה, אמרו להם בית הלל: לא! אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין זמן קבוע, תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע? ! אמרו להם בית שמאי: אף חגיגה, פעמים שזמנה אינה קבוע, שמי שלא חג ביום-טוב הראשון של חג - חוגג את כל הרגל שלו, ויום-טוב האחרון של חג. אבא שאול היה אומר: בלשון אחרת, משום בית הלל, ומה אם בשעה² שפירתך סתומה - פירת רבך פתוחה, בשעה שפירתך פתוחה, אינו דין שפירת רבך פתוחה? דבר אחר: שלא יהא שלחנך מלא ושלחן רבך ריקן.

ו. מעשה בהלל הזקן שסמך על העולה בעזרה, וחברו עליו תלמידי בית שמאי. אמר להם בית הלל: בואו וראו שהיא

הראשונים שאמרו שלא לסמך, ושנים מזוגות האחרונים שאמרו שלא לסמך, שלשה היו נשיאים, ושנים להן אבות בית דין; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: יהודה בן טבאי - אב בית דין, שמעון בן שטח - נשיא. אמר רבי יוסי: בתחלה לא היתה מחלקת בישראל, אלא בית דין של שבעים ואחד יושבין בלשפת הגזית, ושני בתי דינים של עשרים ושלשה. עשרין ושלשה יושבין על פתח הר הבית, ואחד בחיל, ושאר בית דין של עשרים ושלשה - יושבין בשאר עירות ישראל, נצרך אחד מהם - הולך אצל בית דין שבעירו. אין בית דין הולך אצל בית דין הסמוך לעירו, אם שמעו - אמרו להם. אם לאו, הוא ומפלא שבהן באין לבית דין שבהר הבית, אם שמעו - אמרו להם, ואם לאו - הוא ומפלא שבהם באין לבית דין שבחיל. אם שמעו - אמרו להם. אם לאו - אלו ואלו באין לבית דין שבלשפת הגזית, ובית דין שבלשפת הגזית, אף על פי שהוא של שבעים ואחד - אין פחות מעשרים ושלשה, נצרך אחד מהם לצאת, וראה, אם יש שם עשרים ושלשה - יוצא, ואם לאו - אין יוצא, עד שיהו שם עשרים ושלשה. היו יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים, ובשבתות ובקמים טובים - נכנסין לבית המדרש שבהר הבית! נשאלה השאלה בפניהם, אם שמעו - אמרו להם, ואם לאו - עומדין במנין. אם רבו המטמאין - טמאו. אם רבו המטהרין - טהרו. משם הלכה יוצא רוחת בישראל. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן - רבו מחלקת בישראל, ונעשה התורה כשתי תורות, משם כותבין ושולחין בכל מקומות, כל מי שהוא חכם, ועניו, ושפוי, וירא חטא, ופרקו טוב, ודעת הבריות נוחה הימנו - יהא דין בעירו, משנעשה דין בעירו - מעלין ומושיבין אותו בהר הבית. ומשם מעלין ומושיבין

² גרסת הגמרא - במקום.

¹ בגמרא הגירסא: יושבין בחיל.

לתּוֹךְ הַסֵּל אוֹ לְתוֹךְ גּוֹרְגוֹתַי³, הַטְּבִילָה לְתַרוּמָה, בֵּין לְקֹדֶשׁ בֵּין לְתַרוּמָה - טְהוּרִים. אָבָא שְׂאוּל אָמַר: לְתַרוּמָה אָבָל לֹא לְקֹדֶשׁ, אַחֲרוּרִים וְתוֹךְ וּבֵית הַצְּבִיעָה בְּתַרוּמָה, אָבָל לֹא בְּקֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: זֶה לְשׁוֹן כְּפוּל! כָּל שֵׁשׁ לוֹ אַחֲרוּרִים וְתוֹךְ - יֵשׁ לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה. כָּל שְׂאִין לוֹ אַחֲרוּרִים וְתוֹךְ - אֵין לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה.

ג. הַנוֹשֵׂא אֶת הַמְּדָרֶס - נוֹשֵׂא אֶת הַתְּרוּמָה אָבָל לֹא אֶת הַקֹּדֶשׁ. פִּיֶּצֵד? הִיּוּ סַנְדְּלִיו טְמֵאִין וְנוֹשֵׂא חֲבִית שֶׁל תְּרוּמָה עַל כַּתְּפוֹ, וְאֵין עוֹשִׂין בֵּן בְּקֹדֶשׁ. בְּגַדֵי אֹכְלֵי תְרוּמָה - מְדָרֶס לְקֹדֶשׁ. וְלֹא כְּמִדַּת הַקֹּדֶשׁ מִדַּת הַתְּרוּמָה. מְרַבָּה מִדּוֹת הַקֹּדֶשׁ מִמִּדּוֹת הַתְּרוּמָה, שֶׁבְּקֹדֶשׁ - מְטַבִּיל וּמַגְנֵב וְאַחַר כֵּן קוֹשֵׁר. וּבְתַרוּמָה - קוֹשֵׁר וְאַחַר כֵּן מְטַבִּיל. אֶחָד קֹדֶשׁי מְקַדֵּשׁ וְאֶחָד קֹדֶשׁי הַגְּבוּל בְּכַף.

ד. כֵּלִים הַנִּגְמָרִים בְּטַהֲרָה אֶפְלוּ בְּעֲזָרָה - צְרִיכִין טְבִילָה לְקֹדֶשׁ, אָבָל לֹא לְתַרוּמָה. פִּיֶּצֵד? סֵלֶת שֶׁנִּתְעַרְבָה, וְנִגְע טְבוּל יוֹם בְּמַקְצָתָה - פֶּסֶל אֶת כְּלָהּ. בְּתַרוּמָה - לֹא פֶּסֶל אֲלֵא מְקוֹם מַגְעָה. הַקְּרָקַע, אֵינוֹ מְצַרֵּף לֹא אֶת הַקֹּדֶשׁ וְלֹא אֶת הַתְּרוּמָה. הַכְּלִי, מְצַרֵּף מֵה שֶׁבִּתְכוּוּ לְקֹדֶשׁ אָבָל לֹא לְתַרוּמָה. הַרְבִּיעִי - בְּקֹדֶשׁ פֶּסוּל. וְהַשְּׁלִישִׁי - בְּתַרוּמָה. וּבְתַרוּמָה, אִם נִטְמְאָת אֶחָת מִיָּדָיו - חֲבֵרְתָהּ טְהוּרָה. וּבְקֹדֶשׁ - מְטַבִּיל אֶת שְׂתִיחָהּ כְּאַחַת. אֵין מְטַבִּיל אֶת הַטְּהוּרָה בְּפָנֶי עֲצֻמָּה וְאֶת הַטְּמֵאָה בְּפָנֶי עֲצֻמָּה, אֲלֵא מְטַבִּיל שְׂתִיחָהּ כְּאַחַת.

³ סֵל גְּדוּל שְׁבוּ כּוֹסְנָנִים אֶת חֵינוּן בְּעַת הַבְּצִיר וְלֹא שִׁיף לְחֹשֶׁשׁ שִׁיחֵיו כֵּלִים כְּאֵלּוּ כְּלֵי שְׂאִין בְּפִיו בְּשׂוֹפְרַת הַנּוֹד, כִּי בְּכֵלִים כְּאֵלּוּ כְּמוֹ סֵל אוֹ גּוֹרְגוֹתַי לֹא שְׂכִיחַ בְּהֵם שְׂפִיחָם יִהְיֶה צָר כָּל כַּד.

נִקְבָה, וְצְרִיכִין אָנוּ לְעֲשׂוֹתָהּ זִבְחֵי שְׁלָמִים. הַפְּלִיגִין בְּדָבָרִים, וְהִלְכּוּ לָהֶם, מִיַּד גְּבִרָה יָדָן שֶׁל בֵּית שְׂמַאי, וּבְקִשְׁנוּ לְקַבֵּעַ הַלְכָה כְּמוֹתֶיךָ, וְהָיָה שֵׁם בְּבֹא בֶן בּוֹטָא, שֶׁהוּא מִתְּלַמְּדֵי בֵּית שְׂמַאי. וְיָדַע שֶׁהַלְכָה כְּבֵית הַלֵּל בְּכָל מְקוֹם. וְשִׁלַּח וְהִבִּיא אֶת כָּל צֶאֱן קֶדֶר שְׁבִירוּשָׁלַיִם, וְהִעֲמִידִן בְּעֲזָרָה. וְאָמַר: 'כָּל מִי שֶׁצְּרִיף לְהִבִּיא עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים - יָבוֹא וְיִטֵּל, וְיִסְמוּךְ'. בָּאוּ וְנִטְלוּ וְהִעֲלוּ עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, וְסָמְכוּ עֲלֵיהֶן. כּוּ בַיּוֹם נִקְבְּעָה הַלְכָה כְּדָבָרֵי בֵּית הַלֵּל, וְלֹא הָיָה שֵׁם אָדָם שֶׁעָרַעַר בְּזֵה. וְשׁוֹב מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד מִתְּלַמְּדֵי בֵּית הַלֵּל, שֶׁסָּמַךְ עַל הָעוֹלָה בְּעֲזָרָה, מְצָאוּ תְלָמִיד אֶחָד מִתְּלַמְּדֵי בֵּית שְׂמַאי. אָמַר לוֹ: מַה זֶה סְמִיכָה? אָמַר לוֹ: מַה זֶה שְׂתִיחָה? ! שִׁתְּקוּ בְּנֵיפָה.

ז. עֲצַרְתָּ שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּשָׁנִי, אוֹ בְּחַמִּישִׁי, אוֹ בְּשִׁשִׁי, אוֹ בְּאֶחָד מִכָּל יְמֵי הַשְּׁבִת. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: יוֹם טְבַח לְאַחֲרִים. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין יוֹם טְבַח. וּמַעֲשֵׂה שְׂמַת אֶלְכָסָא בְּלוֹד, וּבָאוּ אַנְשֵׁי עִירוֹת לְהַסְפִּידוֹ. אָמַר לָהֶם רַבִּי טְרַפּוֹן: צְאוּ, אֵין מַסְפִּידִין בַּיּוֹם-טוֹב, מִפְּנֵי שְׁיוּם-טוֹב שֶׁל עֲצַרְתָּ הַיְּתָה.

מִסְכַּת חֲגִיגָה פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. אֵיזוֹ חֲזָקָה? כָּל שֶׁעָקַר אֶת רַגְלֵיו מִמֵּם. עוֹדָהוּ רַגְלוֹ אֶחָת בְּמֵים - הַחֲזוֹק לְדָבָר קָל - מִחֲזוֹק עֲצָמוֹ לְדָבָר חָמוּר שְׂבָהֵן. עֵלָה - שׁוֹב אֵינוֹ מִחֲזוֹק. הַטּוֹבֵל עַל מִנְתָּ לְעֵלוֹת מִטְּמֵאָה לְטַהֲרָה - הָרִי זֶה טְהוּר בְּכֻלָּם. הַטּוֹבֵל, אִם נִתְכַּנֵּן - טְהוּר. אִם לֹא - טְמֵא. אָבָל הַמְּטַבֵּל אֶת יָדָיו - בֵּין כֵּף וּבֵין כֵּף יָדָיו טְהוּרוֹת. רַבִּין גְּמִלְיָאֵל הָיָה אוֹכֵל עַל טְהַרְתָּ חֲלִין כָּל יְמָיו, וְהָיְתָה מִטְּפַחְתּוֹ מְדָרֶס לְקֹדֶשׁ. אוֹנְקֵלוֹס הִגֵּר הָיָה אוֹכֵל עַל טְהַרְתָּ הַקֹּדֶשׁ כָּל יְמָיו, וְהָיְתָה מִטְּפַחְתּוֹ מְדָרֶס לְחֻטָּאת.

ב. חֲמַר בְּקֹדֶשׁ מִבְּתַרוּמָה שֶׁמְטַבִּילִים בְּתוֹךְ כֵּלִים, כּוֹסוֹת בְּתוֹךְ כּוֹסוֹת, תְּמַחֲוִינן בְּתוֹךְ תְּמַחֲוִינן, בְּתַרוּמָה אָבָל לֹא בְּקֹדֶשׁ. נִתֵּן

ה. הטובל את אחת מהן ועשה טהרות, כל הטהרות שעשה בטהרות עד שלא טבל שניהם - טמאות הטהרות, שהיד מטמא את חברתה לטמא בקדש; דברי רבי. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: לפסל בקדש, אוכלים אוכלין נגובין בידיים מסואבות, בתרומה אבל לא בקדש. אמר רבי חנינא בן אנטיגנוס: וכי יש נגובין בקדש? אלא תוחב את התררה בכוש או בקיסם ואוכל עמה זית, או בצל בתרומה אבל לא בקדש.

ו. חמר בקדש מבתרומה ומבחסאת: שהכל נאמנין על החסאת, ואין הכל נאמנין, לא על הקדש ולא על התרומה. חמר בחסאת: שהטהור לתרומה ולקדש - טמא לחסאת. יש מינין לקדש ולתרומה, ואין מינין לחסאת. אונן - אסור במעשר, ומתר בתרומה ובפרה. טבול יום - אסור בתרומה ומתר במעשר ובפרה. מחסר כפרה - אסור בפרה, ומתר במעשר ובתרומה.

ז. אמר רבי יוסי: מנין לרביעי בקדש שהוא פסול? ודין הוא, ומה מחסר כפורים שאין פסול בתרומה - פוסל, רביעי שהוא פסול בתרומה, אינו דין שיפסל בקדש? למדנו לשלישי מן הכתוב, ולרביעי מקל וחמר.

ח. אמר רבי נחמיה: מפני מה הכל נאמנין על הקדש ולא על התרומה? שלא יהא כל אחד ואחד אומר: 'הריני בונה במה ומזבח לעצמי', 'הריני שורף פרה לעצמי'; שנאמר (במדבר יח, ט): 'ואתה ובניך אתם תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח', יכול אף למעשר, לתרומה ולחלה? תלמוד לומר: "ולמבית לפרכת", מה "מבית לפרכת" מיוחד, שאין לדעתן של ישראל, יצאת תרומה ולמעשר וחלה שיש לדעתן של ישראל. רבי יהודה אומר: הרי הוא אומר (במדבר יט, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה", שהכל נאמנין על שמירתה, ספק רשות עם הארץ מדרסו והסיטו, טהורין לחלין וטמאין לתרומה.

ט. ממלאין ומקדשין מי חסאת, בכל מביאין מי חסאת ועפר חסאת ממקום למקום, עם הארץ שאמר: 'טהור לחסאת' - מקבלין אותו. 'כלים הללו טהורין לחסאת' - מקבלין אותן הימנו. טבל להזות ולא הזה - הרי זה אוכל בתרומות לערב. ראו בידי מי חסאת ואפר חסאת - אוכלין על גביו טהרות, ועל גב בגדיו, ועל גבי סנדליו.

י. עם הארץ שהביא כלים לחסאתו - חבר לוקח הימנו לחסאתו ולתרומתו. הביא לתרומתו - אין חבר לוקח הימנו לא לחסאתו ולא לתרומתו. הביא לחסאתו ולתרומתו של חסאת - חבר לוקח הימנו לתרומתו ולחסאתו. לתרומתו - אין חבר לוקח הימנו, לא לחסאתו ולא לתרומתו. חבר שאמר לעם הארץ: 'הבא כלים לחסאתו' - חבר לוקח הימנו לחסאתו ולתרומתו. 'לתרומתי' - אין חבר לוקח הימנו לא לחסאתו ולא לתרומתו. הביא 'לחסאתי ולתרומתי של חסאת' - חבר לוקח הימנו, בין לו בין לאחר, ובלבד שלא יערים, ואם הערים - הרי אלו טמאין. עם הארץ שאמר: 'כלים אלו הבאתים לחסאתי ונמלכתי עליהן לתרומתי', הואיל ונתיהדו ברשות עם הארץ שעה אחת - הרי אלו טמאין.

יא. מן המודיעים ולפנים - נאמנין על כלי חרס ריקן לקדש. מן המודיעים לחוץ - אין נאמנין. ביהודה - נאמנין על טהרת זין ושמן כל ימות השנה, אבל לא על התרומה. בשעת הגתות והבדים - אף על התרומה. וקדם לגתות והבדים שבעים יום - נאמנין על הקדש ועל המדמע ועל הקנזן, אבל לא על התרומה, בשעת הגתות והבדים נאמנים אף על התרומה. נאמנין על הזין בשעת הזין, ועל השמן בשעת השמן. אבל לא על השמן בשעת הזין ולא על הזין בשעת השמן. עברו הגתות והבדים - חזרו לאסורן. הביאו לו חבית של תרומה - לא יקבלה הימנו, אלא

אם כן אמר לו: 'יש לי בתוכה רביעית קדש בתוכה'. הביאה לגת הבאה אף על פי שמכירה שהיא היא - לא יקבלה ממנו. מעשה ברבי טרפון, שהיה מהלך בדרך, מצאו זקן אחד, אמר לו: מפני מה בריות מרננות אחרך? והלא כל מעשיך ישרים הן! אלא שאתה מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם. אמר רבי טרפון: אקפח את בני אם לא הלכה בידי מרבן יוחנן בן זכאי, שאמר לי: מתר אתה לקבל תרומה בשאר כל ימות השנה מכל אדם, עכשו בריות מרננות אחרי, גוזר אני עלי שאיני מקבל תרומה בשאר ימות השנה מכל אדם, אלא אם כן יש לו בתוכה רביעית קדש.

יב. הגבאין שנוכנסו לבית, וכתבו עליו מבחוץ: 'כל שבבית טהור' - נאמנין על טהרת החטאת ואין נאמנין על טהרת התרומה. ובירושלים - נאמנין על טהרת כל הכלים לקדש, אבל לא לתרומה, ובשעת הרגל - אף לתרומה. הלוקח כלים מאומני עם הארץ, והמוכר כלים לאומני עם הארץ - נאמנין על טהרת החטאת ואין נאמנין על טהרת תרומה.

יג. שלחן שנטמא - מטבילין אותו בזמנו, ואפילו בשבת, מעשה שהטבילו את המנורה ביום-טוב, והיו הצדוקין אומרים: 'באו וראו פרושין שמטבילין לאור הלכה'.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אימתי אמרו: 'אם מתו או נתגרשו - צרותיהן מתרות'? בחיי הבעל. אבל לאחר מיתת הבעל - צרותיהן אסורות. מאנו בחיי הבעל - צרותיהן מתרות. לאחר מיתת הבעל - צרותיהן חולצות ולא מתקבמות. וכלן שנמצאו אילונית, או שהיו

נשואות לאחרים, בין בחיי הבעל ובין לאחר מיתת הבעל - צרותיהן מתרות. כל היכולה למאן ולא מאנה ומת, צרתה - חולצת ולא מתקבמת. כיצד 'אם מתו הן - צרותיהן מתרות'? היתה בתו או אחת מכל העריות הללו נשואה לאחיו, ולו אשה אחרת, מתה בתו ואחר כך מת אחיו - צרתה מתרת. מת אחיו ואחר כך מתה היא - צרתה אסורה. הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני, ולו אשה אחרת, מת אחיו ואחר כך צרתה, אף על פי שבתו קימת - צרת צרתה מתרת. מתה צרת צרתה ואחר כך מת אחיו, אף על פי שבתו קימת - צרתה אסורה, אפלו הן מאה. נמצאת אומר: כל זמן שאחין מרבין - צרות מרבות, אחין מועטים - צרות מועטות. כשם שאם מתו או מאנו או נתגרשו או נמצאו אילונית או שהיו נשואות לאחרים - צרותיהן מתרות, כך צרת צרותיהן שמתו, או שמאנו, או שנתגרשו, או שנמצאו אילונית, או שהיו נשואות לאחרים - צרותיהן מתרות. כשם שפוטרות מן הנשואין - כך פוטרות מן הארוסין. במה דברים אמורים? באשה שאין לה בה קדושין. אבל באשה שיש לה בה קדושין - צרותיהן חולצות ולא מתקבמות; דברי בית הלל. בית שמאי מתירין את הצרות לאחין.

ב. שש עריות חמורות מאלו, מפני שהן נשואות לאחרים, צרותיהן מתרות. אמו, ואשת אביו, ואחות אביו, ואחות מאביו, ואשת אחיו מאביו, ואשת אחי אביו, שאין צרה אלא מאח. נשאו לאחין שלא בעברה - צרותיהן פטורות. הלכו צרות אלו ונשאו - בית שמאי אומרים: הן פסולות, והולד פסול. ובית הלל אומרים: הן כשרות, והולד כשר. נתיבמו, בית שמאי אומרים: הן כשרות, והולד כשר. ובית הלל אומרים: הן פסולות, והולד ממזר. אמר רבי יוחנן בן גוריון: בא וראה היאך הלכה זו רוחת בישראל. נעשה כדברי בית שמאי -

וְהוֹדָעָה לְהַחֲמיר עַל עֲצֻמוֹ לְנַהֵג כְּחוֹמְרֵי
בֵּית שְׁמַאי וּכְחוֹמְרֵי בֵּית הַלֵּל – עֲלִיו
הַכְּתוּב אוֹמֵר (קִהְלַת ב, יד): “הַכְּסִיל בַּחֲשָׁךְ
הוֹלֵךְ”. הַתּוֹפֵס קוֹלֵי בֵּית שְׁמַאי וְקוֹלֵי בֵּית
הַלֵּל – רָשָׁע. אֵלֶּא: אִם כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי –
כְּקוֹלֵיהֶן וּכְחוֹמְרֵיהֶן, וְאִם כְּדַבְּרֵי בֵּית הַלֵּל
– כְּקוֹלֵיהֶן וּכְחוֹמְרֵיהֶן.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פָּרָק שְׁנִי

א. כִּי־צַד ‘אֲשֶׁת אַחִיו שְׁלֵא הִיָּה בְּעוֹלָמוֹ’?
שְׁנֵי אַחִים בְּעוֹלָם, וּמֵת אֶחָד מֵהֶם בְּלֹא
יָלֵד, וְעַמֵּד הַשְּׁנִי וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מֵאֲמֵר
בָּהּ עַד שְׁנוּלֵד לָהֶן אַח, וְאַחַר כֵּךְ מֵת,
הִרְאוּנוּהָ – יוֹצֵאת מִשׁוּם אֲשֶׁת אַחִיו שְׁלֵא
הִיָּה בְּעוֹלָמוֹ. וְהַשְּׁנִיָּה – אוֹ חוֹלְצַת אוֹ
מִתְיַבֶּמֶת. עֲשֵׂה בָּהּ מֵאֲמֵר, וְלֹא הִסְפִּיק
לְכַנְסָהּ עַד שְׁנוּלֵד לָהֶם אַח, וְאַחַר כֵּךְ מֵת.
אוֹ שְׁנוּלֵד לָהֶם אַח וְעֲשֵׂה בָּהּ מֵאֲמֵר, וְלֹא
הִסְפִּיק לְכַנְסָהּ עַד שְׁמֵת הִרְאוּנוּ, הִרְאוּנוּהָ
– יוֹצֵאת מִשׁוּם אֲשֶׁת אַחִיו שְׁלֵא הִיָּה
בְּעוֹלָמוֹ. וְהַשְּׁנִיָּה – חוֹלְצַת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: בִּיאָתָהּ אוֹ חֲלִיצָתָהּ שֶׁל
אַחַת מֵהֶן פּוֹטְרֵת צָרְתָּהּ. אִם חֲלָץ לְבַעֲלַת
מֵאֲמֵר – לֹא נִפְטְרָה צָרְתָּהּ. כִּנְסָה וּמֵת,
וְאַחַר כֵּךְ נוֹלֵד לוֹ אַח, אוֹ שְׁנוּלֵד לוֹ אַח
וְאַחַר כֵּךְ כִּנְסָה וּמֵת – שְׁתִּיחֶן פְּטוּרוֹת מִן
הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבּוּם; דְּבַרֵּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הוֹאִיל וּבָא וּמִצָּאָה בְּהֵתֵר
וְלֹא עֲמָדָה עֲלָיו שְׁעָה אַחַת בְּאֶסְרוֹ – מִיָּבֵם
לְאִיזוֹ מֵהֶן שִׁירְצָה, אוֹ חוֹלֵץ לְאִיזוֹ מֵהֶן
שִׁירְצָה:

ב. אִיזוֹ הוּא ‘מֵאֲמֵר’? ‘הִרִי אֶת מִקְדָּשְׁתְּ לִי
בְּכֶסֶף בְּשׂוּהָ כֶּסֶף וּבִשְׁטָר’. אִיזוֹהוּ ‘שְׁטָר’?
‘אֲנִי פְּלוּנִי בֶן פְּלוּנִי מִקְבֵּל אֲנִי עָלֶי פְּלוּנִית
יְבָמְתִי לְזוֹן וּלְפָרְנֵס פְּרָאוּי, וּבִלְבָד שְׁתֵּהָ
כְּתַבְתָּה עַל נִכְסֵי בַעֲלָהּ הִרְאוּנוּ’. כָּשֶׁם
שֶׁהַקְּדוּשִׁין אֵין קוֹנִין בְּאִשָּׁה אֵלֶּא מִדַּעַת
שְׁנִיָּהֶם, כֵּךְ מֵאֲמֵר אֵין קוֹנֵה בִּיבָמָה אֵלֶּא
מִדַּעַת שְׁנִיָּהֶם. מַה בֵּין קְדוּשִׁין לְמֵאֲמֵר?
שֶׁהַקְּדוּשִׁין – גּוֹמְרִין, וּמֵאֲמֵר – אֵין גּוֹמֵר:

הַיּוֹלֵד מִמְּזוֹר לְדַבְּרֵי בֵּית הַלֵּל. נַעֲשֵׂה כְּדַבְּרֵי
בֵּית הַלֵּל הַיּוֹלֵד פְּגוּם לְדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי.
אֵלֶּא: בּוֹאוּ וְנִתְקַן שֶׁיְהִי הַצָּרוֹת חוֹלְצוֹת
וְלֹא מִתְיַבֶּמוֹת. לֹא הִסְפִּיקוּ לְגַמֵּר אֶת הַדְּבָר
עַד שֶׁנִּטְרָפָה הַשְּׁעָה. אֲמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן
גַּמְלִיאֵל: מַה נַּעֲשֵׂה לָהֶם לַצָּרוֹת הִרְאוּנוּ
מַעֲתָה? שְׁאַלוּ אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: צָרַת הַבַּת
מַהוּ? אֲמַר לָהֶם: מִחֻלְקַת בֵּית שְׁמַאי וּבֵית
הַלֵּל. וְהִלְכָה כְּדַבְּרֵי מִי? אֲמַר לָהֶם: מִפְּנֵי
מַה אַתֶּם מְכַנְיָסִין רֵאשִׁי בֵּין שְׁנֵי הָרִים
גְּדוֹלִים, לְבֵין בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל, שִׁירוּצוּ
אֶת רֵאשִׁי?! אֵלֶּא מַעִיד אֲנִי עַל שְׁתֵּי
מִשְׁפָּחוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁהִיוּ בִירוּשָׁלַיִם:
מִשְׁפַּחַת בֵּית עֲלוּבָאֵי מִבֵּית צְבוּעִים,⁴
וּמִשְׁפַּחַת בֵּית קוֹפָאֵי מִבֵּית מְקוּוֹשׁ – שֶׁהֵם
בְּנֵי צָרוֹת, וּמֵהֶם כְּהֻנִּים, וְהִיוּ מְקַרְיָבִין עַל
גְּבֵי הַמְּזַבְּחַת. אֲמַר רַבִּי טְרַפּוֹן: תָּאב אֲנִי
שִׁיחָא לִי צָרַת הַבַּת וְאִשְׁיָאָנָה לְפָנֶיהָ. אֲמַר
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַף עַל פִּי שְׁנַחֲלָקוּ בֵּית שְׁמַאי
וּבֵית הַלֵּל בַּצָּרוֹת, מוֹדִים שְׁאִין הַיּוֹלֵד
מִמְּזוֹר, שְׁאִין מִמְּזוֹר אֵלֶּא מִי שְׁאֶסְרוּ אֶסְרוֹ
עָרוּהָ וְעָנּוּשׁ כָּרַת.

ג. אַף עַל פִּי שְׁנַחֲלָקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל
בַּצָּרוֹת וּבְאֶחָיוֹת, וּבִסְפֵק אֲשֶׁת אִישׁ, וּבִגְט
יִשָּׁן, וּבְמִקְדָּשׁ אֶת אֲשֶׁתוֹ בְּשׂוּהָ פְּרוּטָה,
וּבְמִגְרָשׁ אֶת אֲשֶׁתוֹ וְלָנָה עִמּוֹ בְּפוּנְדָק – לֹא
נִמְנָעוּ בֵּית שְׁמַאי לִישָׂא אִשָּׁה מִבֵּית הַלֵּל,
וְלֹא בֵּית הַלֵּל מִבֵּית שְׁמַאי, אֵלֶּא נִהְגּוּ
הָאֲמֵת וְהַשְּׁלוּם בִּינֵיהֶן, לְקַיֵּם מַה שְׁנֵאֲמַר
(דְּבָרֵי ח, יט): “הָאֲמֵת וְהַשְּׁלוּם אֶהְבּוּ”. אַף עַל
פִּי שְׁאַלּוּ אוֹסְרִין וְאֵלוּ מִתִּירִין – לֹא נִמְנָעוּ
עוֹשִׂין טְהוּרוֹת אֵלוֹ עַל גַּב אֵלוֹ, לְקַיֵּם מַה
שְׁנֵאֲמַר (מְשָׁלִי כ, א): “כֹּל דְּרָךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל
בְּעֵינָיו וְתִכֵּן לְבוֹת הוּ” ; רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
מִן הַסְּפֵק לֹא הָיוּ נִמְנָעִין, אֵלֶּא מִן הַיְדָאֵי.
לְעוֹלָם הִלְכָה כְּבֵית הַלֵּל. וְהוֹדָעָה לַעֲשׂוֹת
כְּבֵית שְׁמַאי – עוֹשֵׂה. כְּבֵית הַלֵּל – עוֹשֵׂה.

⁴ בְּגִמְרָא הַגֵּרָסָא: מִשְׁפַּחַת בֵּית צְבוּעִים מִבֵּין

עֲכֵמָאֵי (גְּר, 8).

ואשת אַח מאַם, ואשת גר, ואשת עבד משחרר, ואילונית - לא חולצות ולא מתיבמות. החרשת והשוטה - מתיבמות ולא חולצות. אסור מצוה ואסור קדשה - חולצות ולא מתיבמות. עקרה וזקנה ושאר כל הנשים - או חולצות או מתיבמות. יש או חולצין או מיבמין, מיבמין ולא חולצין, חולצין ולא מיבמין, לא מיבמין ולא חולצין. העריות שאמרנו: לא מיבמין ולא חולצין - מוסיף עליהן סריס חמה ואנדורגינוס, ואח מאם, וגר ועבד משחרר - לא חולצין ולא מיבמין. החרש והשוטה - מיבמין ולא חולצין. פצוע דכא וכרות שפכה, סריס אדם וזקן - חולצין ולא מיבמין. ושאר כל אדם - או חולצין או מיבמין:

מסכת יבמות פרק שלישי

א. שניות מדברי סופרים: אם אמו, ואם אביו, אשת אבי אביו, ואשת אבי אמו, ואשת האב מן האם, ואשת אחי האב מן האב, וכלת בנו, וכלת בתו. מתר אדם באשת חמיו ובאשת חורגו, ואסור בבת חורגו. וחורגו - מתר באשתו ובתו ואשת חורגו. זאת אומרת לו: אני - מתרת לך, ובתי - אסורה לך:

ב. אחותה כשהיא יבמתה - או חולצת או מתיבמת. כיצד? בתו מאנוסתו נשואה לאחיו, ולה אחות מאם, ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. בת בתו נשואה לאחיו, ובת אשתו נשואה לאחיו, ובת אשתו נשואה לאחיו, ולה אחות מאב, ומאיש אחר, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. בת בנו נשואה לאחיו, ולה אחות מאם ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. חמותו ואם חמותו, ואם חמיו, נשואה לאחיו ולה אחות, בין מאב בין מאם, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצות או

ג. העריות שאמרו: אינן כאשתו לכל דבר - אין להם כתבה, לא פרות, לא מזונות, לא בלאות. ואין זכאי, לא במציאתה, ולא במעשה ידיה, ולא בהפרת נדריה. אין יורשה, ואין מטמא לה, אין לו בה קדושין, ואין צריכה הימנו גט, היא פסולה, והולד ממזר. אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - הרי הן כאשתו לכל דבר, ויש לה כתבה ופרות ומזונות ובלאות, וזכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה. יורשה, ואין מטמא לה. יש בה קדושין, וצריכה הימנו גט, היא פסולה, והולד פסול. שניות מדברי סופרים - אינן כאשתו לכל דבר, אין לה כתבה, לא פרות, ולא מזונות, ולא בלאות. ואין זכאי לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה, אין יורשה, ומטמא לה. יש לו בה קדושין, וצריכה הימנו גט, והיא כשרה, וולדה כשר, וכופין אותו להוציא. רבי יהודה אומר: אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - אסור מצוה. שניות - מדברי סופרים. אסור קדשה - אין להם קדושין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: מפני מה אמרו: 'אלמנה לכהן גדול - יש לה כתבה'? מפני שהוא כשר והיא פסולה. וכל מקום שהוא כשר והיא פסולה - קנסו אותו לתן לה כתבה. ומפני מה אמרו: 'שניות מדברי סופרים - אין להן כתבה'? מפני שהוא כשר והיא כשרה, וכל מקום שהוא כשר והיא כשרה - קנסו אותה כתבה, כדי שתהא קלה בעיניו להוציא. רבי יוסי אומר: הללו דברי תורה, ודברי תורה - אין צריכין חזוק. והללו דברי סופרים, ודברי סופרים - צריכין חזוק. דבר אחר: זו - הוא הרגילה להנשא לו, וזו - הרגילה את עצמה שתנשא לו:

ד. יש חולצות או מתיבמות, מתיבמות ולא חולצות, חולצות ולא מתיבמות, לא חולצות ולא מתיבמות. העריות שאמרנו: 'לא חולצות ולא מתיבמות' - מוסיף עליהן אשת סריס חמה, ואשת אנדרוגינוס,

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. שְׁנֵי נְכָרִים שֶׁקָּדְשׁוּ שְׁתֵּי אֲחִיוֹת, זֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קָדֵשׁ, וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קָדֵשׁ – זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מִתּוֹ אֶחָד מֵהֶן – הַשְּׁנַי אֶסוּר בְּשִׁתְיָהֶן. מִתּוֹ אַחַת מֵהֶן – שְׁנֵיהֶן אֶסוּרִין בְּשִׁנְיָה. מִתּוֹ, וְלֹהֵן אַח – אֶחָד חוֹלֵץ אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אֲחִין חוֹלְצִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. אִם קָדְמוּ וְכִנְסוּ – יוֹצִיאֻם מִי שֶׁקָּדֵשׁ אַחַת מִשְׁתֵּי נְכָרִיוֹת וְאֵין יוֹדֵעַ אִיזוֹ קָדֵשׁ, כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן, מִתּוֹ וְלוֹ אֶחָד אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קָדֵשׁ אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אֲחִין כּוֹנְסִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אֲחִים שֶׁקָּדְשׁוּ שְׁתֵּי אֲחִיוֹת, זֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קָדֵשׁ וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קָדֵשׁ, זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מִתּוֹ אֶחָד מֵהֶם – הַשְּׁנַי אֶסוּרִין בְּשִׁתְיָהֶן. מִתּוֹ וְלֹהֵן אַח, אֶחָד חוֹלֵץ אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אֲחִין – שְׁנֵיהֶם חוֹלְצִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. וְאִם קָדְמוּ וְכִנְסוּ – יוֹצִיאֻם. שְׁנֵי נְכָרִים שֶׁקָּדְשׁוּ שְׁתֵּי נְכָרִיוֹת, זֶה אֵין יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קָדֵשׁ וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קָדֵשׁ, זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מִתּוֹ אֶחָד מֵהֶם – הַשְּׁנַי מִתָּר בְּשִׁתְיָהֶן. מִתּוֹ אַחַת מֵהֶן – שְׁנֵיהֶן מִתָּרִין בְּשִׁנְיָה. כִּיצַד יַעֲשׂוּ? אֶחָד נוֹתֵן גִּט וְאֶחָד כּוֹנֵס. מִתּוֹ, לְזֶה אֶח וְלְזֶה אַח, זֶה חוֹלֵץ לְזוֹ וְהַלֹּץ לְזוֹ וְהַלֹּץ לְזוֹ וְהַלֹּץ לְזוֹ וְהַלֹּץ לְזוֹ מִיבֵּם. אִם קָדְמוּ וְכִנְסוּ – יוֹצִיאֻם, מִי שֶׁקָּדֵשׁ אַחַת מִשְׁתֵּי נְכָרִיוֹת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִיזוֹ קָדֵשׁ – כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן. מִתּוֹ וְלוֹ אַח – אֶחָד כּוֹנֵס אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אֲחִים – כּוֹנְסִין אֶת שְׁתֵּיהֶן, מִצְוָה בְּגִדּוֹל לִיבֵם וְלֹא לְגִדּוֹלָה לְהַתִּיבֵם, אֲלֵא מִיבֵם לְאִיזָה שִׁרְצָה.

ב. בּוֹר הַקְּרוֹב לְאֵמָה – מִתְּמַלֵּא רֵאשׁוֹן. אִם קָדֵם שְׁנֵי וּמְלֵא – הֵרִי זֶה זְרִיז וְנִשְׁכַּר. קָדֵם זֶה וְהַעֲבִיר אֶת הַמַּיִם עַל גְּבִי בּוֹרוֹ שֶׁל חֶבְרוֹ – הֵרִי זֶה זְרִיז וְנִשְׁכַּר.

ג. הָאוֹמֵר לְחֶבְרוֹ: 'צֵא וְקָדֵשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית'; הַלֵּךְ וְקָדְשָׁהּ לְעַצְמוֹ. 'צֵא וְקַח לִי מִפְּלוֹנִי'; וְהַלֵּךְ וְלָקַח לְעַצְמוֹ – מִה שֶׁעָשָׂה עֲשׂוּי. אֲלֵא שְׁנֵהֵג דֶּרֶךְ רַמְיּוֹת. הַפּוֹדָה אֶת

מִתְיָבָמוֹת. אֲחֹתוֹ מֵאִמּוֹ, אֲחֹת אֵמָה מֵאֵמָה, וְאֲחֹת אִשְׁתּוֹ מֵאֵמָה נְשׂוּאָה לְאֲחִיו, וְלֹה אֲחֹת מֵאָב וּמֵאִשָּׁה אַחֲרַת נְשׂוּאָה לְאֲחִיו הַשְּׁנִי, וּמִתּוֹ בְּלֹא וְלֹד – אוֹ חוֹלְצַת אוֹ מִתְיָבָמַת. אֲחֹת אִמּוֹ מֵאֵבִיָּה, וְאֲחֹת אִשְׁתּוֹ מֵאֵבִיָּה נְשׂוּאָה לְאֲחִיו, וְלֹה אֲחֹת מֵאִם וּמֵאִישׁ אַחֵר נְשׂוּאָה לְאֲחִיו הַשְּׁנִי, וּמִתּוֹ בְּלֹא וְלֹד – אוֹ חוֹלְצַת אוֹ מִתְיָבָמַת. אִשְׁתּוֹ אֲחִיו מֵאִמּוֹ, וְאִשְׁתּוֹ אֲחִיו שְׁלֵא הִיָּה בְּעוֹלָמוֹ, וְכִלְתּוֹ נְשׂוּאָה לְאֲחִיו, וְלֹה אֲחֹת, בֵּין מִן הָאָב וּבֵין מִן הָאֵם, נְשׂוּאָה לְאֲחִיו הַשְּׁנִי, וּמִתּוֹ בְּלֹא וְלֹד – אוֹ חוֹלְצַת אוֹ מִתְיָבָמַת:

ג. שְׂאֵלוֹ אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מִמְזוֹר מַהוּ לִירֵשׁ? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְחַלֵּץ? וּמַהוּ לְחַלֵּץ? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לִירֵשׁ? אָמְרוּ לוֹ: מַהוּ לְסוּד אֶת בֵּיתוֹ? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְסוּד אֶת קַבְרוֹ? אָמְרוּ לוֹ: מַהוּ לְסוּד אֶת קַבְרוֹ? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְסוּד אֶת בֵּיתוֹ? אָמְרוּ לוֹ: מַהוּ לְגִדֵּל כְּלָבִים? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְגִדֵּל חֲזִירִים? מַהוּ לְגִדֵּל חֲזִירִים? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְגִדֵּל תְּרַנְגוּלִים? מַהוּ לְגִדֵּל תְּרַנְגוּלִים? אָמַר לָהֶם: מַהוּ לְגִדֵּל בְּהֵמָה דְקָה? מַהוּ לְגִדֵּל בְּהֵמָה דְקָה? אָמַר לָהֶם: מַה לְהַצִּיל אֶת הַרוּעָה מִיַּד הַזָּאֵב? מַהוּ לְהַצִּיל אֶת הַרוּעָה מִיַּד הַזָּאֵב? אָמַר לָהֶם: דוּמָה אֲנִי שְׁלֵא שְׂאֵלְתֶם אֶלָּא עַל הַכֶּבֶשֶׁה. וְאֵת הַכֶּבֶשֶׁה מַהוּ לְהַצִּיל? אָמַר לָהֶן: דוּמָה שְׁלֵא שְׂאֵלְתֶם אֶלָּא עַל הַרוּעָה פְּלוֹנִי מַהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? וּפְלוֹנִי מַהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם: דוּמָה אֲנִי שְׁלֵא שְׂאֵלְתֶם אֶלָּא עַל פְּלוֹנִי. וּפְלוֹנִי מַהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? וְלֹא שְׁהִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִפְּלִיגֵן בְּדַבְרֵים, אֲלֵא שְׁלֵא אָמַר דְּבַר שְׁלֵא שָׁמַע מִפִּי רַבּוֹ מִיָּמָיו.

5 מַהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם: דוּמָה שְׁלֵא שְׂאֵלְתֶם אֶלָּא עַל פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי מַהוּ לְעוֹלָם הַבָּא. וּפְלוֹנִי מַהוּ וְכוּ (הַגְּהוֹת הַב"ח).

הַשְּׁבוּיָהּ - מִתֵּר לִישָׂא אוֹתָהּ. הַמַּעֲיֵד עַל הַשְּׁבוּיָהּ - הָרִי זֶה לֹא יִכְנַס. וְאִם כֵּן - לֹא יוֹצֵא.

ד. הַמְּבִיא גִט מִמְּדִינַת הַיָּם, וְאָמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב בְּפָנַי נִחְתַּם' - לֹא יִשָּׂא אֶת אִשְׁתּוֹ. 'מֵת', 'הֶרְגָתוֹ', 'הֶרְגָנוּהוּ' - לֹא יִשָּׂא אֶת אִשְׁתּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: 'הֶרְגָתוֹ' - לֹא תִנְשָׂא אִשְׁתּוֹ. 'הֶרְגָנוּהוּ' - תִּנְשָׂא אִשְׁתּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֵׂה בְּלִסְטִים אֶחָד שֶׁנִּתְפַּס בְּקַפּוּטְקִיָּא, וְהָיָה יוֹצֵא לְהֶרֶג, וְאָמַר: צֹאוּ וְאִמְרוּ לְאִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן בֶּר כַּהֲנָא: 'אֲנִי הֶרְגָתִי בְּכַנְיֶסתוֹ לְלוֹד', וְכֹא מַעֲשֵׂה לְפָנַי חֻכְמִים וְהִישָׂאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. אָמַר לָהֶם: מִשֶּׁם רְאִיָּה? שְׁלֵא אָמַר אֱלֵא 'הֶרְגָנוּהוּ'.

ה. הַנִּטְעֵן עַל אִשְׁתּוֹ אִישׁ, וְהוֹצִיאָהּ עַל יָדוֹ, וְנִתְגַּרְשָׁה מִתַּחַת יְדֵי אַחֵר - הָרִי זֶה לֹא יִכְנַס. וְאִם כֵּן - לֹא יוֹצֵא. הַנִּטְעֵן מִן הָאִשָּׁה - לֹא יִשָּׂא אִמָּה וּבִתָּהּ וְאֶחָתָהּ, אִם כֵּן - לֹא יוֹצֵא. גַּר וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְעוֹבֵד הַבָּא עַל בֵּת יִשְׂרָאֵל, אִף עַל פִּי שְׁחִזְרוּ, עוֹבֵד כּוֹכְבִים וְנִתְגַּזְרִי, עוֹבֵד וּנְשִׁיתָהּ - הָרִי זֶה לֹא יִכְנַס. וְאִם כֵּן - לֹא יוֹצֵא. יִשְׂרָאֵל הָבֵא עַל הַשְּׁפָחָה, וְעַל הָעוֹבֵדֵת כּוֹכְבִים, אִף עַל פִּי שְׁחִזְרָה, שְׁפָחָה וּנְשִׁיתָהּ, עוֹבֵדֵת כּוֹכְבִים וְנִתְגַּזְרָה - הָרִי זֶה לֹא יִכְנַס. וְאִם כֵּן - לֹא יוֹצֵא. [אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה בְּלִסְטִים אֶחָד שֶׁנִּתְפַּס בְּקַפּוּטְקִיָּא, וְיִצָּא לְהֶרֶג, וְאָמַר: צֹאוּ וְאִמְרוּ לְאִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן בֶּן כַּהֲנָא - אֲנִי הֶרְגָתִי בְּכַנְיֶסתוֹ לְלוֹד, וְכֹא מַעֲשֵׂה לְפָנַי חֻכְמִים וְהִישָׂאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. אָמַר לָהֶם: מִשֶּׁם רְאִיָּה? שְׁלֵא אָמַר אֱלֵא הֶרְגָנוּהוּ. הַפּוֹדָה אֶת הַשְּׁבוּיָהּ - מִתֵּר לִישָׂא אוֹתָהּ. הַמַּעֲיֵד עַל הַשְּׁבוּיָהּ - הָרִי זֶה לֹא יִכְנַס, וְאִם כֵּן - לֹא יוֹצֵא].⁶

ו. חֻכְם שְׂאָסַר אֶת הָאִשָּׁה בְּגֵדָה עַל בְּעֻלָּה - הָרִי זֶה לֹא יִשָּׂאָהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּזִמְן שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ אִשָּׁה, אוֹ שֶׁהָיָה לוֹ וְגִרְשָׁה מִפְּנֵי זֶה, אֲבָל אִם הָיָה לוֹ אִשָּׁה וּמִתָּהּ - מִתֵּר לִישָׂאָהּ. וְכֵלְן שְׁנִשָּׂאוּ לְאַחֵרִים וּמְתוֹ - מִתְּרוֹת לְנִשָּׂא לָהֶן, וְכֵלְן שֶׁהָיָה לָהֶם נָשִׁים וּמְתוֹ - מִתְּרִין לְנִשָּׂא לָהֶן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּלֶם שְׁנִשָּׂאוּ לְאַחֵיהֶם וּמְתוֹ - מִתְּרוֹת לְהִתְיַבֵּם לָהֶן, עֲדִים הַחֲתוּמִים עַל שְׂדֵה מִקָּח וְעַל גִּט אִשָּׁה - לֹא חֻשְׁשׁוּ חֻכְמִים לְדַבֵּר זֶה.

ז. חֻכְם שֶׁדָּן אֶת הַדִּין, טַמָּא וְטָהַר, אָסַר וְהִתֵּיר, וְכֵן הַעֲדִים שֶׁהֲעִידוּ - הָרִי אֱלוֹ מִתְּרִין לָקַח. אֲבָל אָמְרוּ חֻכְמִים: הַרְחַק מִן הַכַּעֲזוֹר וּמִן הַדּוֹמָה לְכַעֲזוֹר. יֵשׁ זְרִיז וְנִשְׁכָּר, יֵשׁ זְרִיז וְנִפְסָד, שְׁפָל וְנִשְׁכָּר, שְׁפָל וְנִפְסָד, שְׁפָל לְעֵרֵב שַׁבָּת, לְשַׁבָּת, לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, לְעֵרֵב שַׁבִּיעִית, לְשַׁבִּיעִית, לְמוֹצָאֵי שַׁבִּיעִית, לִימֵי חוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד. וְכֵל מְקוֹם שֵׁישׁ בּוֹ נִדְנוּד עֲבָרָה - הָרִי זֶה שְׁפָל וְנִשְׁכָּר.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. אַרְבַּעָה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׁוֹאִין שְׁתֵּי אֶחָיוֹת וּמְתוֹ, הַנִּשְׁוֹאִין אֶת הָאֶחָיוֹת - הָרִי אֱלוֹ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְמוֹת. וְאִם קָדְמוּ וְכִנְסוּ - יוֹצִיאוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר - בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: יְקִימוּ, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יוֹצִיאוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: יְקִימוּ. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: קָל לָהֶם לְבֵית הֵלֵל בְּדַבְּרָה זֶה, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: יוֹצִיאוּ. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יְקִימוּ. הֵיטָה אַחַת מֵהֶן חֲמוֹת לְאַחַד מֵהֶן - אָסוּר בָּהּ וּמִתֵּר בְּאַחֹתָהּ. וְהַשְּׁנַיִ - אָסוּר בְּשִׁתֵּיהֶן. נִמְצָא, הָאָסוּר - מִתֵּר, וְהַמִּתֵּר - אָסוּר. הֵיטָה אַחַת מֵהֶן חֲמוֹת לְזֶה, וְהַשְּׁנַיִה חֲמוֹת לְזֶה - זֶה אָסוּר בְּחֲמוֹתוֹ וּמִתֵּר בְּחֲמוֹת אַחֵיו. וְזֶה אָסוּר בְּחֲמוֹתוֹ וּמִתֵּר בְּחֲמוֹת אַחֵיו. זֶהוּ שְׂאָמְרוּ - הָאָסוּרָה לְזֶה - מִתְּרָה לְזֶה, וְהָאָסוּרָה לְזֶה - מִתְּרָה לְזֶה. הֵיטָה אַחַת מֵהֶן חֲמוֹת לְשְׁנֵיהֶם, זֶה אָסוּר בָּהּ וּמִתֵּר בְּאַחֹתָהּ, וְזֶה אָסוּר בָּהּ וּמִתֵּר בְּאַחֹתָהּ, הֵיוּ שְׁתֵּיהֶן חֲמוֹת

⁶ קָטַע זֶה אֵינוֹ בְּנִסְחַת הַסְּפָרִים, וְהַצַּג כָּאֵן עַל

פִּי הַגְּהוֹת הַגֵּרָא.

וְאֵת שֶׁל זֶה לָזֶה - הָרִי אֵלּוּ חִיבִין. שֵׁשׁ
עֲשָׂרָה חֲטָאוֹת: מְשׁוּם אַחִים, וּמְשׁוּם
אַחִיוֹת, וּמְשׁוּם נְדוּת, וּמְשׁוּם אִשָּׁת אִישׁ.
אִם אֵינָן אַחִים - חִיבִין שְׁתֵּים עֲשָׂרֵה. אִם
אֵינָן אַחִיוֹת - חִיבִין שְׁמוֹנֶה. אִם אֵינָן נְדוּת
- חִיבִין אַרְבַּע. הֵיוּ הֵם גְּדוּלִים וְהֵן קְטַנּוֹת
- הֵן חִיבִין שְׁנַיִם. הֵן גְּדוּלוֹת וְהֵם קְטַנִּים -
הֵן חִיבוֹת אַרְבַּע. אִם הֵשִׂיאוּן אֲבִיהֶן - חִיבִין
שְׁמוֹנֶה. הֵיָה אֶחָד גְּדוּל וְאֶחָד קְטָן,
הַנִּבְעָלֶת לְקָטָן - חִיבֵת, שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל
גְּדוּל. וְהַנִּבְעָלֶת לְגְדוּל - פְּטוּרָה שֶׁהִיא
אִשְׁתּוֹ שֶׁל קְטָן.

17 MAY	ראשון Sunday	א 1	בבלי: חולין יז ירושלמי: בבא קמא טו תוספתא: חגיגה ב נ"ך: דברי הימים ב ד רמב"ם: מילה ג	ראש חודש סיון, פה לעומר Rosh Chodesh Sivan	
				עלות השחר ..... 4:25 סו"ז קרי"ש - פג"א... 8:38 סו"ז תפלה - פג"א... 10:03 שקיעה..... 8:08	נץ החמה ..... 5:38 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:14 סו"ז תפלה - גר"א... 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:21

18 MAY	שני Monday	ב 2	בבלי: חולין יח ירושלמי: בבא קמא טז תוספתא: חגיגה ג נ"ך: דברי הימים ה רמב"ם: סדר התפילות-מ-נהגו העם עד תמיד ימלך עלינו וכו'	פז לעומר	
				עלות השחר ..... 4:24 סו"ז קרי"ש - פג"א... 8:38 סו"ז תפלה - פג"א... 10:03 שקיעה..... 8:09	נץ החמה ..... 5:37 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:14 סו"ז תפלה - גר"א... 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:21

19 MAY	שלישי Tuesday	ג 3	בבלי: חולין יט ירושלמי: בבא קמא יז תוספתא: יבמות א נ"ך: דברי הימים ו רמב"ם: סדר התפילות-נ-נסח התפילה וסידורן-ונוסח הקדוש	פז לעומר	
				עלות השחר ..... 4:23 סו"ז קרי"ש - פג"א... 8:37 סו"ז תפלה - פג"א... 10:02 שקיעה..... 8:09	נץ החמה ..... 5:36 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:13 סו"ז תפלה - גר"א... 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:22

20 MAY	רביעי Wednesday	ד 4	בבלי: חולין כ ירושלמי: בבא קמא יח תוספתא: יבמות ז נ"ך: דברי הימים ז רמב"ם: סדר התפילות-מ-זוחו נוסח כל הברכות האמצעיות עד שוב אימ צריך	פז לעומר	
				עלות השחר ..... 4:22 סו"ז קרי"ש - פג"א... 8:37 סו"ז תפלה - פג"א... 10:02 שקיעה..... 8:10	נץ החמה ..... 5:35 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:13 סו"ז תפלה - גר"א... 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:23

21 MAY	המישי Thursday	ה 5	בבלי: חולין כא ירושלמי: בבא קמא יט תוספתא: יבמות ג נ"ך: דברי הימים ח רמב"ם: סדר התפילות-נ-נסח הוי"ו עד סוף ספר אהבה	ערב שבועות, מט לעומר - עירוב תבשילין Shavuos Eve	
				עלות השחר ..... 4:21 סו"ז קרי"ש - פג"א... 8:37 סו"ז תפלה - פג"א... 10:02 שקיעה..... 8:11	נץ החמה ..... 5:34 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:13 סו"ז תפלה - גר"א... 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:24

22 MAY	ששי Friday	ו 6	בבלי: חולין כב ירושלמי: בבא קמא כ תוספתא: יבמות ד נ"ך: דברי הימים ט רמב"ם: שבת א	א דשבועות 1st Day Shavuos	
				עלות השחר ..... 4:20 סו"ז קרי"ש - פג"א... 8:36 סו"ז תפלה - פג"א... 10:02 שקיעה..... 8:12	נץ החמה ..... 5:33 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:12 סו"ז תפלה - גר"א... 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:25

23 MAY	שב"ק Shabbos	ז 7	בבלי: חולין כג ירושלמי: בבא קמא כא תוספתא: יבמות ה נ"ך: דברי הימים י רמב"ם: שבת ב	ב דשבועות, יזכור 2nd Day Shavuos / Yizkor	
				עלות השחר ..... 4:20 סו"ז קרי"ש - פג"א... 8:36 סו"ז תפלה - פג"א... 10:01 שקיעה..... 8:13	נץ החמה ..... 5:33 סו"ז קרי"ש - גר"א... 9:12 סו"ז תפלה - גר"א... 10:25 צה"כ לשיטת ר"ת... 9:26

וְעַר עֵס לְעִרְנֹת אוֹפִין קוֹל וְעֵט זֹכָה זֵיין צוֹ לֵאנְגָע יֵאָרֶן אוֹן דִּי תוֹרָה וְעֵט זִיף הַאֲלָטֹן פִּי אִים.
(סְפָר הַמְדוּת אוֹת לִימוֹד סִימָן ט"ז)